

KLÁŠTER A PIVOVAR

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Fakulta architektury
České vysoké učení technické v Praze

Autor

Bc. Barbora Součková

Vedoucí práce

doc. Ing. arch. Dalibor Hlaváček, Ph.D

Odborný asistent

Ing. arch. Martin Čeněk, Ph. D

Ústav

Ústav navrhování II

Ateliér

ateliér Hlaváček, Čeněk

Děkuji Daliboru Hlaváčkovi a Martinu Čeňkovi za odborné vedení diplomové práce. Děkuji Petru Jůnovi a Františku Denkovi za odborné konzultace. Děkuji přátelům a rodině za podporu při studiu.

OBSAH

ANALYTICKÁ ČÁST

KLÁŠTER

obecné informace	12
dispozice kláštera	15
schéma typického kláštera	20
typický klášterní areál	22
život v klášteře	24
klášter a současnost	27
kláštery na území ČR	28

PIVOVAR

historie pivovarnictví	34
složení piva	35
výroba piva	36
dispozice pivovaru	38

KLÁŠTERNÍ PIVOVARNICTVÍ

historie	42
trapistické pivo	42
seznam klášterních pivovarů	43

LOKALITA

základní požadavky	48
ostrov u Davle	49
historie místa	50
limity místa	52
obraz místa	54

NÁVRH

STAVEBNÍ PROGRAM	62
ŠIRŠÍ VZTAHY	64
SITUACE	66
KONCEPT	68
SCHÉMA OSTROVA	74
KLÁŠTER	
výkresy, vizualizace	80
PIVOVAR	
výkresy, vizualizace	114
KAPLE	
výkresy, vizualizace	136
ZVONICE	
výkresy, vizualizace	142
KONSTRUKČNÍ A MATERIÁLOVÉ ŘEŠENÍ	146
TECHNICKÉ ŘEŠENÍ	150
REFERENCE	154
ZDROJE	170
PŘILOŽENÉ DOKUMENTY	174

ANALYTICKÁ ČÁST

KLÁŠTER

OBECNÉ INFORMACE

Řeholní život

Nejvýraznějším aspektem řeholního života je to, že je komunitní. Jeho cílem je každodenní hledání Boha a přebývání v jeho blízkosti. Řeholní proto, že se řídí řeholí, neboli pravidly konkrétního společenství. Ta jsou určována zakladateli řádů. Můžou platit pro více řádů a lišit se v přísnosti nebo v konkrétním způsobu uplatňování jednotlivých pravidel.¹

Řeholní řády

Existuje několik druhů řeholních řádů. Nejznámější z nich jsou tzv. **mnišské řády**. Navazují na první křesťanské poustevníky, kteří žili v samotě, daleko od civilizace. Mniši se snaží o tzv. kontemplaci, neboli nejvyšší souznění s Bohem. Řadí se sem benediktýni, cisterciáci a trapisté, kteří vznikli jako reformovaná větev cisterciáků. Řídí se řeholí sv. Benedikta.

Dalším řádem jsou **řeholní kanovníci**, kteří vznikaly od 11. století. Jejich členové jsou jen kněží žijící ve společenství. Spadají sem hlavně premonstráti a řídí se řeholí sv. Augustina

Rytířské řády se zrodily v době dobytí Jeruzaléma muslimy. Patří sem maltézští rytíři, němečtí rytíři a řád templářů (již zaniklý). Jejich prací byla kromě duchovní činnosti také vojenská služba, ochrana poutníků a péče o chudé a nemocné.

Žebravé řády vznikly jako reakce na rychle se zhoršující kvalitu života v evropských městech od začátku 13. století. Vyznačovali se záměrnou chudobou a snahou žít jen z milodarů. Patří sem františkáni a kazatelský řád dominikánů.

Mezi další řády patří **řeholní klerici**, kteří se liší od řeholních kanovníků hlavně omezením společných modliteb ve prospěch ruční práce. Nejznámější komunitou tohoto řádu jsou jezuité.

Ženské řády bývají většinou zaměřené na modlitbu. Příznačné je pro ně přísnější odloučení od okolního světa než u mužských řádů. Mnoho z nich vzniklo jako doplnění k mužským řádům. Jedná se o klarisky, benediktinky, premonstrátky a dominikánky.¹

Vstup do řádu

Cesta k tomu, aby se někdo stal řeholníkem, je dlouhá. Na jejím počátky obvykle stojí tzv. **povolání** od Boha. Jedná se o velice intimní záležitost, kterou každý prožívá jinak. Někdo již od raného dětství, někdo skrz svou životní cestu, jiný nějakou silnou životní zkušenost. Povolání se vztahuje k určitému způsobu života. Někomu je bližší být dominikánem, jiný se najde ve způsobu života františkánů, apod.

Každý, kdo takové povolání cítí, může zažádat o možnost setkání se s daným prostředím řádu. Pokud je uznán jako vhodný kandidát, je mu umožněno vstoupit do tzv. **kandidatury**, během které řád navštěvuje, tráví s ním svůj volný čas a seznamuje se s jeho činností a s lidmi v něm žijícími.

Následujícím krokem je **noviciát**. Ten již obsahuje jasná pravidla. Při vstupu do něj se člověk vzdá svého oblečení a přijímá řeholní roucho jako znak přijmutí nové identity. Kromě roucha také novic přijímá nové jméno. Během noviciátu novic žije, pracuje a studuje společně s řeholníky a seznamuje se s historií řádu. Toto období zpravidla trvá jeden až dva roky, na jejichž konci skládá novic tzv. časné sliby, přičemž se po následující tři roky postupně začleňuje do hlubšího života řádu. Tomuto se říká **řeholní formace**.

Poslední fází vstupu do řeholního života je složení věčných nebo slavných slibů. Jedná se o prohlášení souhlasu s životem v **chudobě, poslušnosti a čistotě** (míněno v celibátu).¹

Klášter

Klášter je místem, kde řád přebývá. Právě oni celému místu dávají tzv. duchovní energii.

Tvoří jej zpravidla soubor několika objektů. Zajišťuje soběstačný a nezávislý život komunity a je vybaven vším co mniši potřebují. Ve středověku byly kláštery budovány podle jasného schématu. Konventní budovy zpravidla utvářely čtvercové nádvoří kde se nacházel rajský dvůr. V jeho středu se nacházela studna. Dvůr byl lemován křížovou chodbou. Velké kláštery mívaly někdy i několik takovýchto čtvercových dvorů, tzv kvadratury. Nejvýznamnějším a zpravidla také nejzdobnějším prostorem konventu byla kapitulní síň. Dále klášter obsahoval dormitář, neboli společnou ložnici mnichů, a refektář, neboli společnou jídelnu mnichů. Opat obvykle býval v samostatně stojící budově. Dále byl součástí klášterního areálu dům noviců, dům pro hosty a někdy i klášterní špitál a hřbitov. Ke klášteru přiléhal konventní kostel, někdy mohla být v konventu i kaple. Neopomínutelnou součástí byla také klášterní knihovna, zpravidla budovaná od samého založení kláštera.¹

Život v řádu

Žít v komunitě znamená přijmout zprvu de facto cizí lidi za své spolubratry a spolusestry zprvu a objevovat jejich nedostatky a přednosti, společně překonat rozpory, učit se vzájemné toleranci a lásce a tím prakticky prožívat křesťanské ctnosti každý den. Komunita se tak postupně přirozeně stane mnichovou rodinou se vším všudy, tedy se smutky i radostmi, oslavami narození i úmrtí.

Každodenní život se prakticky neliší od toho běžného. Vaření, uklízení, nakoupení je na denním pořádku stejně jako starání se o starší členy komunity, výměny pneumatiky u auta nebo třeba oprava potrubí.

Komunita je jednotná jak materiálně, tak duševně. Veškerý majetek, jak movitý tak nemovitý, je společný, a tak se o něm i rozhoduje. Společná jednota je prohlubována každý den společnými modlitbami. Svou individualitu mniši projevují tak, že dělají zrovna tu práci, kterou dělat chtějí, nebo která jim jde nejlépe a nejvíce tak mohou své rodině pomoci.¹

Řehole sv. Benedikta

Vzhledem k podstatě této práce je vhodné zmínit podrobněji řeholi sv. Benedikta. Řehole je, jak již bylo zmíněno, sbírka základních předpisů, podle kterých se řídí život mnichů. Pochází z latinského regula = pravidlo. Určuje základní pravidla společného soužití a poskytuje mnichům návod, jak žít. V nejstarších dobách (4.-8. století) míval každý klášter či každá skupina příbuzných klášterů vlastní pravidla. Pro další vývoj sehrála nejvýznamnější úlohu řehole sepsaná v 6. století Benediktem z Nursie, která ovlivnila celé západní mnišství. Měla 73 kapitol, které se dělí na dvě části. První se zabývá duchovní naukou, druhá praktickými nařízeními. Mniši měli žít společným životem. Společně se modlili, jedli a po dni naplněném modlitbou a prací uléhali k odpočinku ve společném dormitáři. Základní mnišské ctnosti jsou umění naslouchat, vnitřní ztišení a pokoru. Mniši skládají tři základní sliby: poslušnosti vůči opatovi, čistota (pohlavní zdrženlivost) a chudoba, později doplněno benediktem o „stabilitas loci“ - věrnost místu (trvalé setrvání v klášteře, kde mnich sliby složil).^{1,2}

Benediktýni

Benediktýni byly založeny svatým Benediktem z Nursie kolem roku 520. Známou řeholi sepsal v klášteře Monte Cassino v Itálii, kde sám strávil poslední léta svého života. Od té doby prošel řád několika reformami, díky kterým vznikly další samostatné řády, například cisterciáci.

Nejstarším klášterem v Čechách je klášter benediktinek na Pražském hradě u kostela sv. Jiří z počátku 70. let 10. století v souvislosti se zřízením pražského biskupství. Mužský řád byl do Čech přivezen sv. Vojtěchem v roce 993. Jejich sídlem byl klášter v Břevnově. Kromě těchto jsou v Čechách a na Moravě dále benediktýnské kláštery v Teplících, v Pustiměři, na Smíchově, v Ostrově u Davle, u Sázavy, v Klášterním Hradisku v Olomouci, v Kladrubech, v pražských Emauzích, v Broumově, Rajhradu, Třebíči a dále.

Mnoho z nich zaniklo během husitských válek, během josefínských reforem, a nebo během komunistického režimu. V současnosti jsou benediktini sdruženi do Slovanské kongregace sv Vojtěcha, kterou tvoří opatství v Břevnově, Rajhradě, Broumově a v pražských Emauzích.

Hlavou řádu je opat sídlící v Římě. V čele kláštera pak stojí opati nebo abatyše, v menších domech, zvaných převorství, stojí převor nebo převorka. Hospodářské záležitosti má na starosti tzv. provizor. O výchovu noviců se stará tzv. novicmistr. Členové se pak dělí na kněze a laické bratry. Muži nosí černý hábit s opaskem zvaným cingul a černý škapulíř, ženy nosí taktéž černé řeholní roucho.¹

Cisterciáci

Cisterciácký řád vznikl na přelomu 11. a 12. století reformou řádu benediktýnů, který v té době nebyl v souladu s původními ideály mnišství. Skupina benediktinských mnichů tak odešla z kláštera Molesme do pustiny v Citeaux a vybudovala zde vlastními silami klášter, latinsky zvaný Cistercium. Řehole byla papežem schválena v roce 1100, přísná pravidla ale zformuloval až svatý Bernard. Vycházel z řehole sv. Benedikta a jeho hesla „Modli se a pracuj“, přísněji byly pojednány zásady vnitřní zbožnosti, poslušnosti, pokory a dobrovolné chudoby. Také byl zdůrazněn vztah k Panně Marii, které bývaly kostely většinou zasvěcovány. Při výběru místa pro klášter byla důležitá odlehlost od větších měst a zároveň blízkost vodního zdroje.

Cisterciáci byli průkopníci v metodách obdělávání půdy a v řemeslech. Zavedli institut konvršů, což byli laičtí bratři, kteří byli částečně oproštěni od duchovní činnosti a místo toho se věnovali více manuální práci. Často tvořili až 70% mnichů žijících v klášteře. Stejnou měrou jakou mniši rozvíjeli manuální práci, se také soustředili na vzdělanost, kulturu a umění.

Jejich kláštery bývaly oproštěné od zbytečných ozdob. Největší účinek mělo naopak v jejich stavbách působení denního světla a čisté jednoduché linie.

V Čechách se cisterciáci objevili počátkem 40. let 12. století na popud olomouckého biskupa Jindřicha Zídka. První klášter na našem území byl v Sedleci u Kutné Hory v roce 1142, dále v Plasech, u Hradišti, Nepomuku, Oseku, v moravském Velehradě, v Předkláří u Tišnova, ve Žďáru na Sázavou, ve Vyšším Brodě, ve Zlaté Koruně a v Klášterní Skalici. Většina z nich zanikla za reforem Josefa II koncem 18. století. V současnosti jsou aktivní kláštery ve Vyšším Brodě a v Předkláří u Tišnova a nově vzniklé kláštery v Novém Dvoře z roku 1999 a v Poličanech 2007.

Hlavou řádu je generální opat v klášteře v Citeaux, kde se také konají veškeré generální kapituly za přítomnosti všech opatů cisterciáckých klášterů. V čele kláštera stojí opat nebo převor. Řád je územně členěn dle provincií zvaných kongregace v jejich čele stojí generální vikář a vizitor. Muži nosí bílý hábit s černým škapulířem a černým opaskem zvaným cingule, ženy nosí navíc závoj.¹

Trapisté

V 17. století došlo ve francouzském cisterciáckém klášteře La Trappe k reformě, na jejímž základě vznikl Řád cisterciáků přísné observance (OSCO), neboli trapisté, podle názvu jeho členů. Řád má jak mužskou tak ženskou větev a vyznačuje se ještě přísnějším režimem dodržování řehole sv. Benedikta. Řídí se třemi sliby: stálost, věrnost klášternímu životu a poslušnost, a heslem „Modli se a pracuj“. Kvůli většímu soustředění navíc mniši zachovávají mlčenlivost.⁸

Trapistická opatství po celém světě jsou spojeny neziskovou organizací ITA (The International Trappist Association). Ta je oddaná pomoci členům ITA v produkci zboží a ve snaze zachovat standart kvality a zároveň ochraňuje obchodní známku “Trappist®” a základní hodnoty, které jsou s trapistickými produkty spojeny. Všechny členské opatství spadají pod OSCO.²²

Veškerou výrobu provádějí trapisté eticky a transparentně s důrazem na lidskou důstojnost a životní prostředí. Veškerá produkce i prodej probíhá pod dozorem trapistického mnicha, nebo se mnich přímo na výrobě podílí. Získané finance využívají jen na základní potřeby pro světský život, veškerý přebytek odevzdávají třetím stranám - podporují tak projekty v rozvojových zemích stejně tak jako ve své domovské zemi, popřípadě finance nabízejí potřebným. Mezi vyráběné produkty patří samozřejmě pivo, ale dále také chléb, sýr, čokoláda, čistící prostředky, sušenky, med, houby, hygienické potřeby, džemy, vína a další.²³

DISPOZICE KLÁŠTERA

Klášterní kostel

Stojí zhruba uprostřed klášterního areálu, je středem všeho. Mniši se zde scházejí několikrát denně, jak na bohoslužby, tak na chórové modlitby. Vpředu v presbytáři je obvykle hlavní oltář s obrazem nebo sochou znázorňující světce či událost, kterým byl kostel zasvěcen. Oltáře se někdy nacházejí i po obvodu kostela nebo v bočních kaplích (dříve se mše sloužily jinak).

Zvláštností klášterních kostelů je přička asi v polovině kostela (letner). Rozdělovala loď kostela na část pro mnichy, část pro laiky, případně konvrše. V mnišské části byly umístěny chórové lavice, v laické části byly lavice obyčejné čelem k hlavnímu oltáři.

Chórové lavice bývají umístěny naproti sobě. Zvláštní místo mají opat a převor, kteří sedí často kolmo na ostatní sedačky směrem dopředu k oltáři.

Cisterciácké kostely bývají zpravidla málo zdobené, nebo vůbec, a i proto v těchto kostelech hraje velkou roli světlo.²

Ambit

Propojuje všechny důležité části klauzury, tvoří spojnici mezi kostelem a konventní budovou. Jinak se také nazývá křížová chodba a to podle procesí, které tudy chodilo s křížem neseným vpředu při významných liturgických slavnostech. Jinak ambit sloužil k četbě, nebo zde probíhalo tzv. mandatum (mytí nohou), dle biblického příkladu Ježíše Krista, který na Zelený čtvrtek před Velikonocemi umyl nohy apoštolům. Také se zde stříhaly vlasy a holily vousy.

Vzhledem k otevřenosti tohoto prostoru je zde hodně přirozeného světla. Proto ji také mniši využívají pro studium knih. Z tohoto důvodu se zde někdy nachází výklenky s policemi na knihy, případně odtud vedou dveře do menší příruční knihovny zvané armárium, předchůdce samostatné knihovny. Ty byly vzhledem k hojnosti knih postupně rozšířeny i na několik místností. Byly zde knihy jak teologické, tak i odborné (lékařské, právnické atp.). Obecně v křížových chodbách platilo pravidlo přísného ticha.²

Rajská zahrada

Je obvykle umístěná ve středu kláštera, a mívá čtvercový půdorys. Název sám o sobě odkazuje na ráj, který podle křesťanského učení může věřící čekat po smrti. Proto je rajská zahrada krásná a příjemné místo, které má vyvolávat představu právě onoho ráje.

Okolo něj probíhá zmíněná křížová chodba a další budovy konventu. V některých případech sloužil rajský dvůr jako bylinková zahrada, odkud se byliny využívaly pro kuchyni nebo klášterní nemocnici.²

Studna

Proti vchodu do refektáře je někdy umístěno lavatorium (zastřešená kašna). Je zde z praktického důvodu - mniši si v ní myli ruce před jídlem. Lavatoria jsou přístupná jen z křížové chodby. Tam kde nebyla, sloužila ke stejnému účelu kašna, umístěná ve středu rajské zahrady.

Voda má ale i jinou než praktickou funkci. Je symbolem Krista, který je považován za pravý pramen vody života. V neposlední řadě voda v rajském dvoře působila jako zkrášlující element.²

Kapitulní síň

Jedná se o nejnámennější prostor konventu. Mniši se zde schází každé ráno na shromážděních zvaných kapitula. Celá síň bývá velmi vznešeným prostorem. Ve středověkém klášteře bývá prostor zaklenutý symbolicky na jeden sloup, který představuje strom života, a z něj se rozebíhají žebra klenby. Na východní stěně bývá rozeta. V baroku se stěny často zdobily freskami zobrazujícími příběhy z dějin kláštera nebo biblické výjevy.

Po obvodu místnosti bývají umístěny lavice pro mnichy, opat a převor sedávají na připravených křeslech u stěny proti vchodu z ambitu.

Pojmenování kapitula pochází od slova kapitola, jelikož se zde denně předčítala jedna kapitola z řehole sv. Benedikta. Pro čtení je zde umístěný pult.

Kromě čtení se mniši v kapitule věnují také aktuálním problémům a úkolům kláštera. Schvalují zde všechny záležitosti, o kterých mají rozhodovat jako komunita. Hlasování je zpravidla tajné. Poslední část každodenní kapituly tvořivá vyznávání vin, kterých se mniši předchozích dní dopustili. Provinění si pak odpykávají různými tresty.

Vedle běžných záležitostí slouží kapitulní síň také ke slavnostem jako je přijímání budoucích mnichů a jeptišek do noviciátu a po jeho ukončení zde do rukou opata či abatyše skládali své sliby. Začíná i končí zde vizitace a zde se též také opakovaně během roku předčítají vizitační protokoly, aby mniši nezapomínaly na to, s čím byl jejich opat nespokojen. O velkých svátcích nebo významných příležitostech je prostor využíván také ke slavnostním kázáním. V neposlední řadě zde začínala a končila volba opatů a abatyší.

Liturgický charakter prostoru podporuje fakt, že zde byli často pohřbíváni především opati, ale také zde mohli najít místo posledního odpočinku i dobrodinci.²

Hovorna

Parlatorium, neboli hovorna, je užívána pro hovory. Obecně totiž platil v klášteře zákaz mluvení. Zprvu se nesmělo mluvit jen v kostele, refektáři a dormitáři, později se ale zákaz rozšířil i na ambit a další místa. Z tohoto důvodu vznikly právě hovorny. Nesloužily ale k běžným rozhovorům mezi mnichy, nýbrž sloužily nejčastěji nadřízeným, kteří potřebovali mnichy informovat o jejich povinnostech, vysvětlit jim jejich práci nebo informovat o novém úkolu či cestě, popřípadě i pokárat za špatně odvedenou činnost. Mimo to se zde také mohli setkat mniši se svými příbuznými nebo s návštěvou. Parlatorium je běžně umístěno vedle kapitulní síně.²

Kuchyně

Nacházela se v sousedství refektáře. Její hlavní zázemí tvořilo otevřené ohniště s mohutným komínem, který odváděl kouř a další zplodiny. Ve vaření se dle řehole sv. Benedikta jednotliví členové konventu střídali. Vzhledem k tomu, že mniši nesměli jíst maso (s výjimkou ryb a drůbeže), připravovaly se zde většinou různé obilné kaše, nebo pekl chléb, placky a sladká moučná jídla, popřípadě se tu vařila zelenina.

V některých klášteřích kromě mnišské kuchyně byla i opatská kuchyně, ve které se vařilo pro opata nebo hosty klášteře. Lišila se mj. v tom, že se v ní mohlo připravovat maso.

V současnosti jsou klášterní kuchyně moderní, ale jednoduše zařízené. Obvykle ale obsahuje myčku na nádobí.²

Refektář

Refektář, neboli společná jídelna mnichů, se nachází obvykle v jižním křídle konventu. Po jeho straně se situují kuchyně a kalefaktorium, jediné dvě místnosti vybavené otopným zařízením. Jedná se o prostory, vyjma kostela, kde se mniši pohybovali nejvíce, a proto to bylo celý den světlo a někdy i teplo.

Budova refektáře byla obvykle veliká a často i vybíhala z půdorysu konventu. V refektáři byly dlouhé stoly, umístěné zpravidla podél dlouhých stěn budovy. V čele byl pak stůl pro opata.

Během jídla bylo v refektáři naprosté ticho, mniši naslouchali zbožné četbě. Proto byla místnost vybavena tzv. lektoriem, tedy vyvýšeným prostorem podobným kazatelně, odkud mnich, který měl právě službu, četl ostatním spolubratrům vybrané náboženské texty. V tomto případě se nejednalo o složité texty, nýbrž o legendy, nebo historické příběhy o významných osobách. Čtenář sám se najedl až po konci společného jídla. Tato praxe se dodržuje dodnes. Při jídle se má sytit jak tělo tak i duše.²

Kalefaktorium

Kalefaktorium, jinak také ohřívárna, sloužila mnichům v chladných a deštivých dnech. Běžně se totiž v klášteřích netopilo. Až do raného novověku neměla žádná místnost vyjma kuchyně a kalefactoria topeniště ani komín. Zima tak byla velice náročná, nicméně byla vnímána jako součást asketického života.²

Fraterie

Fraterie, neboli sál mnichů se v mnohém podobala refektáři. Její velikost se odvíjela od počtu mnichů, kteří v klášteře přebývali a také na typu práce, která zde probíhala. Mohla to být jednak řemeslná dílna, ale také písařská dílna nebo skriptorium. V dnešní době bývají frateria nahrazovány samostatnými domky v areálu klášteře. Záleží na tom, čím se klášter živí.²

Západní křídlo

Západní křídlo sloužilo především k uchování zásob a u cisterciáckých klášterů zde navíc bylo dříve sídlo konvršů (laických bratrů). Ti zde měli svou pracovní místnost, refektář a kuchyni. V prvním patře se pak nacházel dormitář a záchody.

Nicméně rozdělení na konvrše a mnichy se odehrávalo hlavně v období 12. a 13. století. Dnes takové rozdělení již neexistuje. Původní prostory konvršů tak byly postupem času přeměněny na jiný účel.²

Dormitář

Dormitář se zpravidla nacházel v patře nad východním křídlem konventu. Jedná se o společnou ložnici mnichů, obvykle velkého obdélného rozměru s množstvím lůžek. Ta byla velice jednoduchá, obvykle s možností oddělení skrz textilní závěs. Mniši spali ve svém denním hábitu přikryti dekou.

Vedly odtud dvě schodiště. Jedno noční, které směřovalo do chóru kostela a zkracovalo tak cestu na noční bohoslužby. Druhé denní, které vedlo do ambitu. Jelikož se mniši pohybovali po klášteře i za tmy, byly v dormitáři, na schodišti i v ambitu umístěny ve výklencích svíčky, které sice prostor zcela neosvětlovaly, ale umožňovaly pohyb. I zde platil zákaz mluvy.

Později se společné ložnice nahrazovaly celami, které byly taktéž prostě zařízené. Obsahovaly zpravidla jen lůžko, dřevěný kříž před nímž se mniši modlili, stůl ke čtení a studování a někdy skříň. V současnosti jsou cely dost podobné. Mají navíc umyvadlo a v některých případech i sprchu (jindy jsou na chodbě společné koupelny).²

1/ klášterní kostel (klášter La tourette)
2/ kapitulní síň (klášter na Strahově)
3/ rajský dvůr s ambitem (klášter Santa Catalina)

Knihovna

Před knihovnamy existovala tzv. amária, neboli vestavěné police na knihy, popřípadě celé místnosti, obvykle přilehlé k ambitu. Nicméně okolo roku 1500 se začaly knihy v kláštřích hromadit a proto začali mniši zřizovat knihovny. Ty vznikaly nejčastěji v západním křídle, kde měli dříve sídlo konvrši.

Největší klášterní knihovny v 16. století mohly obsahovat okolo tisíce svazků, většina jich však měla jen několik stovek. Byly zde knihy jak teologické, tak i filozofické, medicínské a právní a v případě velké četnosti knih byly podle oboru rozděleny do několika sálů. Všechny knihy byly (a stále jsou) katalogizovány. Mezi jednu z největších klášterních knihoven se řadí ta na Strahově, která čítá okolo 17 000 svazků, další knihy jsou pak v depozitáři.

Právě depozitáře jsou místem, kde se uschovávají důležité listiny týkající se hospodářství a každodenního života kláštera. Pokud se z historie nějaký takový dochoval dodnes, obsahuje ty nejdůležitější informace o dějinách daného kláštera. Většinou však tyto depozitáře nepřežily různé války, vypalování nebo rušení klášterů a zcela tak zanikly.

Knihovní sály bývají vyzdobeny freskami na stropěch, které obvykle tématicky souvisí s knihovním prostorem. Například ve Strahovské knihovně jedna z fresek zobrazuje heslo „Počátkem moudrosti je bázně před Hospodinem“.²

Noviciát

Noviciát existoval v každém kláštře. Sloužil k přípravě adeptů, kteří chtěli vstoupit do řádu. Budova noviciátu se obvykle nacházela mimo konvent. V rámci noviciátu se mniši učili přivykat řeholnímu životu a posilovat svou víru. Podle ideálního plánu měl noviciát sousedit s nemocnicí. v ní se totiž nacházeli kromě nemocných bratrů i staří bratři, kteří potřebovali pomoc spolubratrů. Zároveň měla nemocnice připomínat lidskou smrtelnost a nutnost péče o duši, chce-li člověk dosáhnout věčného života.²

Fortna

Fortna neboli klášterní brána byla spojnicí okolního světa s kláštrem. Byla tvořena jednou či několika budovami. Skrz ni musely projít veškeré návštěvy, stejně tak i mniši, kteří klášter opouštěli. Bránu spravoval tzv. fortnýř, který působil jako zprostředkovatel kontaktu s vnějším světem. O tomto postu hovoří také řehole sv. Benedikta, která říká, že fortnýřem má být starší a vyzrálý mnich, který nezneužije svou pravomoc. Takto vybraný mnich žil na bráně, kde měl i svou celu. Mezi jeho úkoly kromě ohlašování návštěv patřilo také rozdávání zbylého jídla chudým, kteří každý den k fortně chodili.²

Dům pro hosty

Jedna z dalších povinností mnichů bylo přijímat hosty a starat se o ně. Nicméně jelikož návštěvám byl často zakázán vstup do klauzury, byl pro ně zřízen dům pro hosty nedaleko fortny, kam měli laici přístup.

Dříve měli kláštery povinnost přijímat panovníka a na své náklady jej pohostit, což způsobilo zchudnutí řady z nich. Dnes však kláštery až na výjimky neposkytují ubytování prezidentům ani jiným vysoce postaveným osobám.

Návštěvu klášterů vyhledávají převážně lidé prahnoucí po chvíli ticha. Jedná se například o managery a přepracované lidi. Někdy jsou i přizváni na chórové modlitby, nebo jsou pro ně přichystány kurzy time managementu a podobně. Na rozdíl od hostění panovníka tyto návštěvy klášterní pokladnu obohacují.

Do klášterů ale také chodí i obyčejní lidé či poutníci. Obecně má na starost hosty speciálně vybraný mnich.²

Hospodářská stavení

Hospodářský dvůr patří ke každému venkovskému kláštře. Jeho úkolem bylo zásobovat klášter. Nacházely se na něm různé chovatelské a pěstitelské provozy, dále také mlýny, pivovary, pekárny, mléčné provozy, textilní a kůži zpracovávající provozy apod. Často bývala součástí i kovárna.

Ke kláštře přiléhaly pole, kde se pěstovalo obilí a pásli dobytek, ale někdy také rybníky nebo lesy.

Kromě produkce byly suroviny a produkty také ve dvoře uskladněny. Důležitou součástí takových dvorů pak bývaly velké sýpky, kde obilí mohlo vydržet i několik let.²

Pivovar

Pivovary byly v kláštřích poměrně častou stavbou. Pivo, které se zde dříve vařilo, mělo ale méně alkoholu a bylo celkově hustší, než piva dnes. Dříve bylo pivo vařeno čistě pro potřeby mnichů, později jej mniši začali i prodávat. Dnes prodej převažuje nad vlastní konzumací.

Pro výrobu piva používaly kláštery vlastní kvalitní suroviny. Každý klášter měl svůj vlastní postup, jak pivo vařit a toto umění si předávaly postupně z generace na generaci. Tím byla zachována kvalita piva. Mniši tak pěstovali chmel nejen pro jeho léčivé účinky, ale i právě pro výrobu piva. Do něj často přidávali i jiné další byliny.

Většina klášterních pivovarů zanikla, nicméně s postupem času a nárůstem oblíbenosti bývají v současné době rekonstruovány a uváděny znovu do provozu.

Že je v klášteře pivovar lze poznat již z dálky díky vysokému komínu, který je součástí hlavní budovy,

vy, varny. Dříve zde byly umístěny tři dřevěné velké nádoby, které byly postupem času vyměněny za kovové (většinou měděné). Pod jednou bylo umístěno ohniště, další dvě sloužily pro čištění roztoku. Dále přiléhaly k varně prostory pro chlazení a uskladnění s kvašením.²

Mlýn a sádky

V klášterním areálu se mj. vyskytovali budovy, které potřebovaly pro svůj provoz vodu. Byl to mlýn, sádka, mléčnice, popřípadě nějaké další.

Sádka potřebovala kvalitní okysličenou vodu kvůli rybám, které se v nich přechovávaly.

Mléčnice obsahovala nádrž na čerstvě nadojené mléko, které se zde chladilo a uchovávalo.

Mlýn potřeboval silný proud vody, proto býval umístěn u hlaviho toku. Mlelo se zde obilí na výrobu mouky pro vlastní potřebu. V dnešní době však mniši mouku ve většině případů kupují.

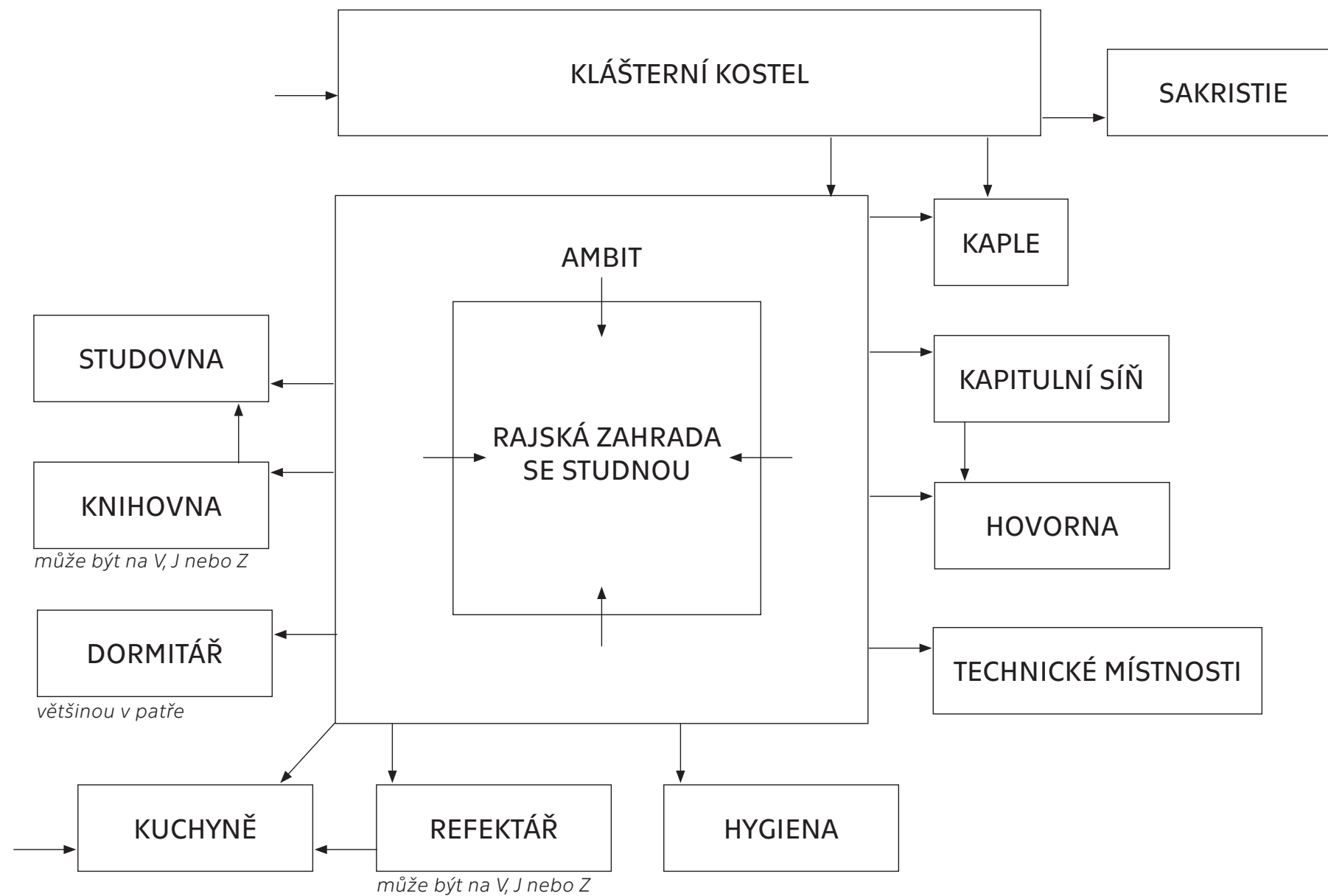
Zajímavostí je využití vody na výrobu elektřiny. Od 19. století se Francisovi turbíny pořizovaly do nejednoho kláštera (například Vyšší Brod), nebo do jeho blízkosti.²

1/cella (klášter Santa Catalina)

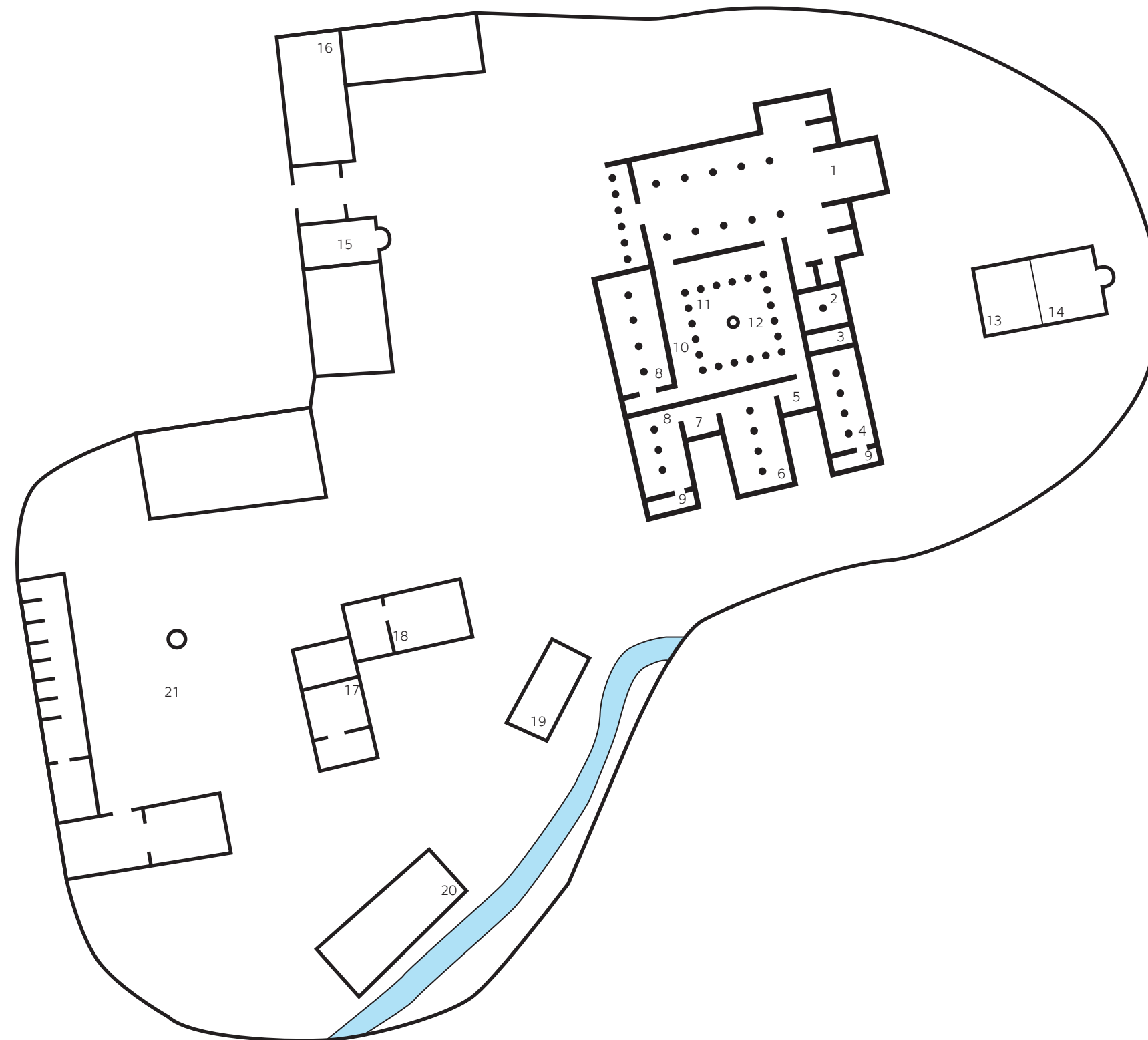
SCHÉMA TYPICKÉHO KLÁŠTERA

Schéma vpravo ukazuje uspořádání místností v typickém klášteře. Středem dispozice bývá rajská zahrada se studnou, kolem které obíhá ambit. Na ten jsou navázány ostatní prostory. Na severu zpravidla klášterní kostel, na východě kapitula s hovornou, na jihu nebo západě pak refektář, knihovna a studovna. Dormitář býval zpravidla umístěn v patře.

TYPICKÝ KLÁŠTERNÍ AREÁL

Mnišský řád zpravidla potřeboval ke svému životu víc, než jen budovu kláštera. Často šlo o komplex několika budov. Kromě budovy konventu s kostelem se v areálu nacházela také fortna, hospodářská stavení, nemocniční křídlo, někdy také pivovar, kovárna, mlýn nebo sádky.

- 1 | klášterní kostel
- 2 | kapitulní síň
- 3 | hovorna
- 4 | fraterie
- 5 | kalefaktorium
- 6 | refektář
- 7 | kuchyně
- 8 | západní křídlo
- 9 | záchody
- 10 | křížová chodba
- 11 | rajský dvůr
- 12 | studna
- 13 | noviciát
- 14 | nemocnice
- 15 | fortna
- 16 | dům pro hosty
- 17 | pivovar
- 18 | kovárna
- 19 | sádky
- 20 | mlýn
- 21 | hospodářské stavení

ŽIVOT V KLÁŠTEŘE

Motliby během dne

Během dne se mniši scházejí na tzv hodinky (chórové modlitby, divinum oddicium = boží služba). Sedí v chórových lavicích naproti sobě a zpěvem si „odpovídají“.

První takovou bohoslužbou je matutinum (jitřní motlitba)okolo druhé hodiny ranní. Následně se pokračuje tzv. ranními chválami (laudes)a po nich primy. Uprostřed dne se slouží tercie, v poledne sexty a uprostřed odpoledne nony. Při západu slunce se zvonilo na nešpory. Závěrem celého dne tvořil tzv. komplementář, po kterém se mniši odebrali na svá lůžka. Celkově se tedy mniši modlí sedmkrát denně, což vychází z Bible. ²

Denní rozvrh

Nejdůležitější místo zaujímá motlitba v chóru, následně práce, četba a spánek. Svolávání mni-chů probíhá od pradávna skrz kostelní zvon. Zvonilo se chvíli před začátkem, aby se všichni stihli včas dostavit, kam bylo určeno.

Život v klášteře se řídil podle ročních období (let-ní, kdy den trvá déle a zimní, kdy je tomu naopak). Začíná se okolo druhé hodiny ranní kdy se mni-ši probudí a jdou do chórových lavic k třem po sobě jdoucím chórovým motlitbám (matitinum, laudes, primy). Pak se odebírají na kapitolu (shro-máždění mni-chů v kapitulní síni). Při ní se denně předčítala jedna kapitola z řehole a mniši se zde vyznávali z prohřešků, jichž se v předchozím dni dopustili. Po kapitule se mniši věnovali práci, kte-rou ukončily další modlitby (tercie). Po terciích se konala konventní mše, následovaná četbou. Před polednem se mniši opět sešli v chrámu na chóro-vou modlitbu (sextu). Poté se odebrali na oběd, jejich první jídlo dne a po něm na povinný odpo-činek, který trval zhruba dvě hodiny. Následně se znovu odebrali do kostela k chórovým modlitbám (nony) a po nich se až do večera mniši věnovali manuálním pracem. Při západu slunce probíha-la večerní bohoslužba (nešpory). Po krátké večeři přišly na řadu poslední hodinky - komplementář, které uzavíraly denní cyklus.

Komplementář končil zpěvem k poctě Panně Ma-rii, načež odcházeli mniši do dormitáře. Od kon-ce komplementáře až do ranního zvonku platilo v celém klášteře silencium - dodržování napros-tého ticha.^{2,7}

Četba

Tzv. lectio divina (zbožné čtení) tvoří třetí sloup života podle řehole sv. Benedíkta (první sloup je modlitba, druhý je práce). Studium teologických textů a rozjímání nad zbožnými texty mělo roz-

víjet zbožnost a pomáhat mnichům k nalezení cestě k Bohu a porozumění řádu světa. O tom, co kdo bude číst, rozhoduje opat, který určuje kte-rou knihu dostane který mnich a na jak dlouho ke studiu. Opat tak vedl každého mnicha indivi-duálně. Typicky se četl Starý a Nový zákon, spisy církevních otců a teoretiků mnišství.

Při studium textů nešlo jen o samotné čtení, ale hlavně o hlubší porozumění a o zbožné rozjímání nad jeho smyslem. Šlo tedy hlavně o to jak text na mnicha zapůsobí.²

Rasura

Holení vousů a stříhání vlasů u mnichů se v prů-běhu věku hodně proměnilo. V nejstarších obdo-bích bylo povoleno jen několikrát do roka, pře-vážně před největšími církevními svátky. Později se počet dní, kdy se mniši mohli holit, zvyšoval - na konci středověku to bylo již nejméně jednou za týden.

Celý proces byl hromadně organizován. Vztaho-val se však pouze na ty, které opat určil. Vybraný mnich ostříhal ostatní, holení probíhalo se vzá-jemnou pomocí.

Mniši měly na hlavě tzv. Tonzuru, tedy oholené místo na temeni hlavy, které mělo podle tradi-ce odkazovat na Kristovu trnovou korunu. Jde o symbolické vyjádření zřeknutí se světského ži-vota a přijetí duchovního stavu. V dnešních do-bách mniši preferují buď zcela oholenou hlavu nebo nakrátko sestřižené vlasy. I u vousů nepa-nuje jednota. Někteří mniši považují za výraz as-keze plnovous, jiní zcela oholenou tvář.²

Trestání

Dodržování řehole, která vede duši mnicha na cestě ke spáse, bylo pro život komunity zcela zá-sadní a proto byly všechny předpisy přísně hlídá-ny a řešení konfliktů bylo na denním pořádku.

Prohřešky byly odstupňovány. Nejmírněji bylo trestáno rušení ticha, pozdní příchod na chórové modlitby nebo odmlouvání opatovi. Závažnějším přestupkem bylo vyjití z kláštera do blízké hos-pody, večerní popíjení a hraní kostek, zamlčení nějakého soukromého majetku, který mnich mít neměl, nebo nepovolený hovor s návštěvníky kláštera. Nejprísněji byl pak trestán útěk z klášte-ra nebo vzpoura proti opatovi.

Vyznání vin probíhalo během ranní kapituly. Po-trestáním bylo při lehkém provinění napomenutí. Pokud to nepomohlo, přešlo se k lehkým trestům jako post o chlebu a vodě či vyloučením na určitý čas z chórové modlitby i společného klášterního života. Vyšší formou trestu pak bylo vězení nebo poslání k bráně mateřského kláštera, aby je po-trestal tamní opat. Pokud v klášteře bylo vězení, nacházelo se hned vedle refektáře.²

Jídlo v klášteře

První jídlo, které mnich dříve v klášteře dostal byl oběd. Dříve, než se totiž mohli najíst, bylo třeba se pomodlit, studovat, pracovat a znovu se ně-kolikrát modlit. Dnes se vcelku neliší od běžných světských domácnosti. Mají snídani, která je dob-rovolná, oběd a večeři, které jsou povinné a čte se při nich. Podávají se v určitém časovém rozme-zí kdy si mnich může nabídnout z připraveného stolu.

Jídlo je v klášteře zpravidla jednoduché a stříd-mé. Dle řehole sv. Benedíkta měli mít mniši ke každému z jídel dva vařené pokrmy. K nim se mohla ještě podávat zelenina nebo ovoce. Za-kázáno bylo maso kromě ryb a drůbeže. K jídlu měl mnich každý den dostávat libru chleba. Jako sladkosti měli mniši sladké pečivo, o svátcích do-stávali zvláštní porce ryb, vajec nebo ovoce.

Pili buď vodu, nebo víno. O jeho množství není jasná shoda, ale lze obecně říci, že jej pili s při-měřenou mírou. V českém prostředí, kde se vínu moc nedaří, bylo pití vína nahrazeno pivem. Zmínky o klášterních pivovarech pochází již se středověku.

Kláster myslel na chudé. Vařil o trochu více než mniši snědli, a zbytky se denně nosily před kláš-terní bránu. Tato činnost přetrvala povětšinou do-dnes. ²

Askeze

Jedná se o trvalé úsilí o dosažení křesťanské do-konalosti cvičením, které pomáhá k pěstování ctností, ke spojení s Bohem a dále také k ovlád-nutí těla a jeho vášní. Toho má být dosaženo skrz stálou modlitbu, duševní cvičení a zbožné čtení. Dle řehole sv. Benedíkta se mniši ve svých slibech vzdávají své vlastní vůle a podřizují se opatovi, zříkají se bohatství a sexuálního života. Jedná se tedy o slib poslušnosti, chudoby a čistoty. Kromě toho omezovali spánek i pohodlí. V neposlední řadě také rezignovali na většinu vzájemné komu-nikace. ²

Ticho

Mlčení je hlavním prostředkem k modlitbě. Jen tak je možné se na ni plně soustředit a naslou-chat tak Bohu. Zároveň je mlčení i obranou před hříchem, ke kterému hovor svádí (například po-mluvy). V neposlední řadě je pak mlčenlivost ur-čitým druhem zachování soukromí.

Na základě přísných zákazů hovoru ve většině částí kláštera přišli mniši se svou vlastní znako-vou řečí, která připomíná znakový jazyk neslyší-cích. Tímto způsobem se mohou mniši dorozu-mět i přes zákaz mluvy. Nicméně jej používají pouze na základní věci, rozhodně neslouží k bo-haté konverzaci. V dnešní době se však většina klášterů uchyluje spíše k prostému rychlému za-šeptání. ²

Mnišská práce

Dle řehole sv. Benedikta je práce hned po mod-litbě druhou nejdůležitější činností v klášteře. Známé sousloví „Ora et labora“ neboli „Modli se a pracuj“ je něco, čím se v klášteře řídí. Samotná práce je dokonce často vnímaná jako modlitba rukou. Práci se mniši věnují několik hodin denně.

Mezi jejich běžné pracovní činnosti patřilo ob-starávat jídlo pro sebe a své bratry, vařit, umývat nádobí, příprava dřeva na topení v kuchyni, noše-ní vody, péče o hábity a klášterní prostory. Mimo domácí práce se věnovali také obdělávání polí, práce na zahradě a v sadu a péči o dobytek a jiná domácí zvířata. Kromě tohoto se také podíleli na výrobě v klášterních dílnách a vzdělání mniši pra-covali jako opisovači knih.

V současnosti se mniši stále zabývají běžnou domácí prací jako je příprava jídla, úklid a péče o zahradu. K tomu přibylo zajištění prohlídky pro návštěvníky. Vzhledem k tomu, že dnes nejsou všude velká pole či lesy, které by kláštery užívaly, přeorientovaly se některé z nich na výrobu růz-ných klášterních produktů, které se posléze pro-dávají buď přímo v klášteře, nebo ve specializo-vaných obchodech.

To, co mniši vyrábí často vychází z místa, ve kte-rém žijí, Ve Francii a Švýcarsku se zabývají hlav-ně výrobou speciálního sýra nebo jiných mléč-ných výrobků. V Čechách je tradicí pivo, stejně jako v Nizozemí, Rakousku či Belgii. Podobně je na tom i víno, U trapistů je typická, kromě piva, i hořčice. Dále jsou vyráběny bylinné likéry nebo masti. Všechny tyto produkty jsou vyráběny z pří-rodních zdrojů a bez zbytečných chemických lá-tek. Zboží je většinou o trochu dražší, nicméně je u něj zaručená kvalita. Kromě potravin vyrábí některé kláštery zdobené svíce, ručně vyšívaná roucha, malované ikony, kříže apod. ²

Vzdělávání

Dříve byly kláštery, které měly více jak 60 mnichů, povinni zřídit klášterní školu. V ní se učily nejen základní informace o řádu ale i teologie nebo dě-jiny. Zprvu bylo učení určeno čistě jen příslušní-kům daného kláštera, popřípadě školu mohli na-vštěvovat mniši z menších klášterů, které vlastní školu neměly. Některé řády, například benediktini, vedli školy od samého začátku nejen pro mnichy, ale i pro laiky. To je vidět například v Rakousku nebo Německu, kde řada benediktýnských kláš-terů učí dodnes. ²

Ekonomika kláštera

Dříve klášter žil jednak z majetku, který při svém založení obdržel a dále pak z dávek, které pobíral od poddaných,kteří na půdě kláštera hospodařili. Tyto dávky byly zprvu naturální, později pak spí-še finanční. Dále mniši také dostávali četné dary

od šlechty a měšťanů, v některých případech i od panovníka. Mimo to se klášter staral o rozvoj svého majetku sám.

Dnes se kláštery snaží být ekonomicky soběstačné. Některé skrze své zemědělství, jiné skrz drobnou výrobu.²

Voda

Voda hraje v klášteře velkou roli. Jednak slouží jako zdroj obnovitelné energie (dříve pro mlýny, v současnosti někde pro výrobu elektřiny), dále jako způsob chlazení mléka, nebo jako zdroj vody pro sádky. Pokud se v klášteře nachází pivovar, je zdroj vody naprosto klíčový.

Pokud klášter nemá v okolí zdroj vody, může využít vodovodu. Dříve to znamenalo přivést potrubím zcela čistou vodu z pramenů.²

KLÁŠTER A SOUČASNOST

Na současnou situaci klášterů dokáže nejlépe odpovědět mnich, a proto jsem oslovila cisterciáckého mnicha Jana Cyrilla Bednáře z cisterciáckého opatství v Heiligenkreuz. Ptala jsem se ho na následující otázky:

Jaký je Váš názor na zakládání nových klášterů?

Zakládání klášterů je hlavně o lidech, rozhodně mnohem víc než o o byznysu či architektuře. Je to více o existenciálních cílech než o těch ekonomických. V dnešní době se samozřejmě založit klášter může, jak bylo řečeno, záleží to na lidech. U Vídně jsou například teď dva nové kláštery, v Česku jsou dva relativně nové trapistické kláštery (Nový Dvůr, Poličany). Založení kláštera se stane tak, že se vyšle skupina mnichů na předem určené pozemky a ty pak klášter budují. Finance na nový klášter se většinou získávají skrz sponzory.

Myslíte si, že by se v dnešní době mohli mniši živit výrobou piva?

Cisterciáctí i trapističtí mniši se zabývají výrobou různých věcí. Alkohol je jednou z nejsnadněji prodávatelných komodit, na které se dá celkem něco vydělat. V tradici mnichů také je vaření piva nebo vína, některé kláštery dokonce vyrábí gin. Dnes je dokonce možná více reálný než dříve, aby takovýto klášter vznikl. V dnešní době se trh s pivem již neorientuje jen na cenu, ale často jsou vyhledávány menší pivovary se speciálním vlastním pivem.

Liší se nějak cisterciácké a trapistické kláštery od ostatních?

Tím, že jak trapisté, tak i cisterciáci a i benediktini vychází ze stejné řehole, jsou i jejich kláštery dost podobné. Mají poměrně podrobnou představu, jak má klášter vypadat již od středověku. Takže kláštery spadající pod benediktiny, cisterciáky a trapisty mají velmi podobné aspekty.

Jak se dnes v klášterech topí?

Dnes se již v klášterech kalfaktoria nepoužívají, topí se normálně ústředním topením. Palivem je často štěpka, pokud má klášter ve vlastnictví nějaký les.

Jak se určuje, zda bude mít klášter dormitář, či jednotlivé cely?

To se nedá takto nějak jednoduše určit, o tom si rozhoduje ta komunita. V dnešní době bývá častější ten typ, kdy má každý mnich svou celu. Mladší mniši mívají celu o jedné místnosti, ale ti starší

někdy mívají i místnosti dvě. U trapistů v Novém Dvoře, kde mají společný dormitář, by se dalo říct, že se jedná o výjimku. U trapistů je více kladen důraz na život v komunitě, možná i proto se zde rozhodli i společně spát.

Jak dnes funguje ekonomika kláštera?

To závisí na tom, s čím mniši začali. Větší část příjmů pochází z nemovitostí. Například mniši se Vídní mají největší část příjmů z prodeje dřeva z lesa, který jim patří. Další podstatná část příjmů je pak z pronájmu pozemků nebo nemovitostí. Naopak výnos z prodeje výrobků je téměř zanedbatelný. Závisí také na tom, čím jsou mniši vyučeni. U cisterciáků bývá časté, že mají mniši teologické zaměření a na manuální práci si najímají zaměstnance. Například klášter ve Vídní jich má okolo 150. Naopak trapističtí mniši více tíhnou k tradici a tak často bývají manuálně zruční, tak jak to původní ideologie káže.

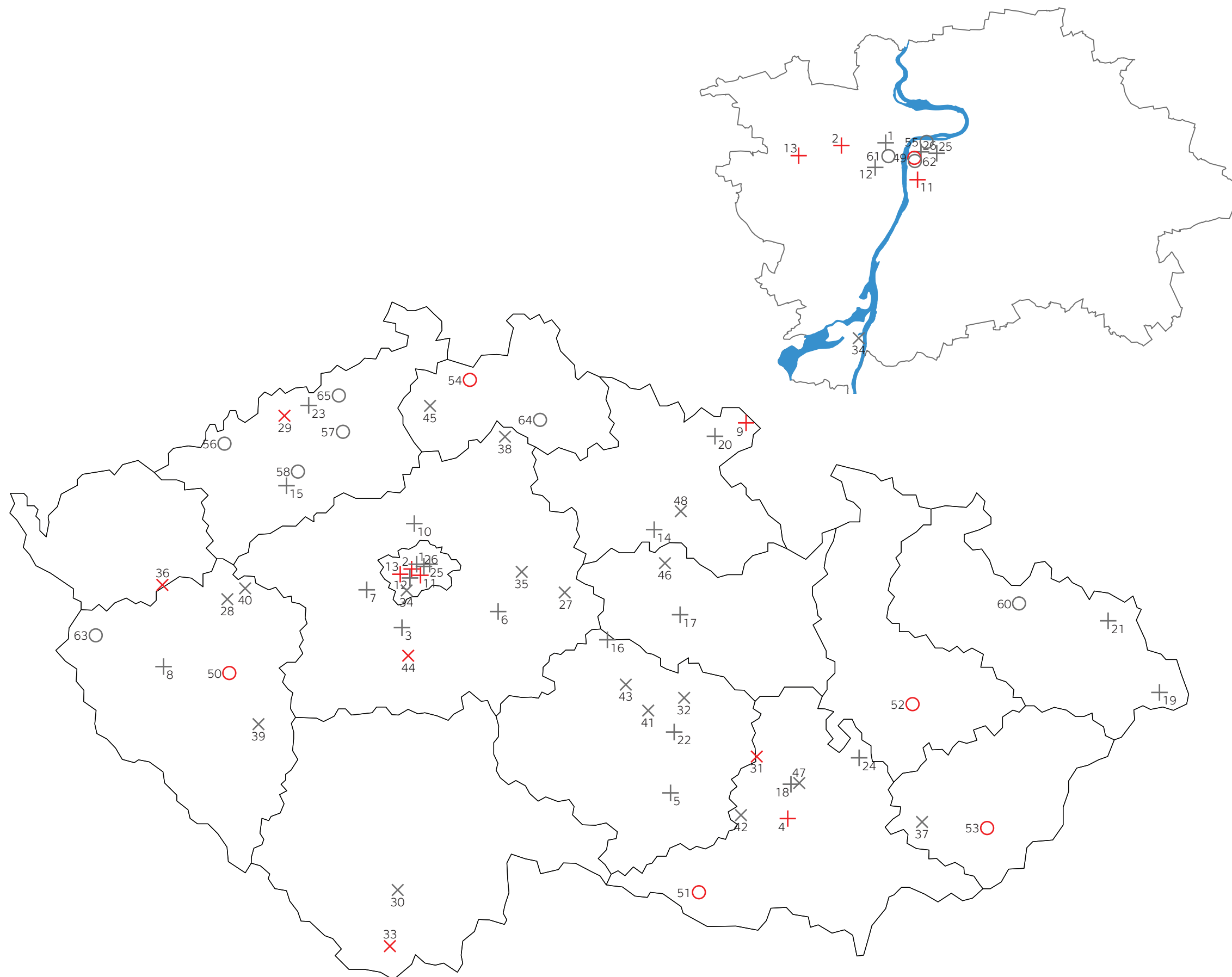
Kde by podle Vás měl stát ideálně klášter?

To nejde tak jednoduše říct. Podle tradice Cisterciáci stavěli kláštery na kopci. Kopec totiž symbolizoval větší blízkost nebi a tudíž Bohu. Naopak trapisté vyznávají více pokoru a proto symbolicky stavěli své kláštery spíše v údolí. Obecně by klášter měl být na krásném místě. Ale jelikož to může pro každého znamenat něco jiného, je těžké to takto obecně specifikovat.

Informace byly získány z rozhovoru s cisterciáckým mnichem Janem Cyrilem Bednářem z cisterciáckého kláštera Heiligenkreuz z Vídně.

KLÁŠTERY NA ÚZEMÍ ČR

V současnosti se na území ČR nachází pět benediktinských, tři cisterciácké a dva trapistické kláštery. Aktivní benediktinské kláštery jsou tři v Praze (Břevnov, Emauzy a Bílá hora) a dále v Broumově a v Rajhradě. Aktivními cisterciáckými kláštery jsou Osek, Předklášteří u Tišnova a Vyšší Brod. Trapistickými aktivními kláštery jsou Nový dvůr a klášter Naší Paní nad Vltavou u Poličan

Seznam benediktinských, cisterciáckých, trapistických dominikánských a premonstrátských klášterů

Benediktinské kláštery

1. Bývalé opatství benediktinek na Pražském hradě
2. Benediktinské arcioopatství v Praze-Břevnově
3. Zaniklé benediktinské opatství na Ostrově u Davle
4. Benediktinské opatství v Rajhradě
5. Bývalé benediktinské opatství v Třebíči
6. Bývalé benediktinské opatství Sázava
7. Bývalý konvent benediktinů ve Sv. Janu pod Skalou
8. Bývalé benediktinské opatství v Kladrubech
9. Benediktinské opatství v Broumově
10. Bývalá rezidence abatyší pražského benediktinského kláštera v Panenských Břežanech
11. Benediktinské opatství v Emauzích v Praze
12. Bývalý klášter beuronských benediktinek v Praze na Smíchově
13. Poutní areál s kostelem Panny Marie Vítězné na Bílé hoře v Praze
14. Bývalý benediktinský klášter v Opatovicích nad Labem
15. Bývalý benediktinský klášter Porta Apostolorum u hradiště Drahůš
16. Bývalý benediktinský klášter ve Vilémově u Čáslavi
17. Bývalý benediktinský klášter Podlažice
18. Bývalý benediktinský klášter v Brněnském Komárově
19. Bývalý benediktinský klášter v Těšíně
20. Bývalý benediktinský klášter Police nad Metují
21. Bývalý benediktinský klášter Orlová
22. Bývalý benediktinský klášter Měřín
23. Bývalý ženský benediktinský klášter Teplice
24. Bývalý ženský benediktinský klášter v Pustiměři
25. Bývalý benediktinský klášter sv. Ambrože v Praze
26. Bývalý benediktinský klášter sv. Mikuláše v Praze

Cisterciácké kláštery

27. Bývalé cisterciácké opatství Kurná hora - Sedlec
28. Bývalé cisterciácké opatství Plasy
29. Cisterciácké opatství Osek
30. Bývalé cisterciácké opatství Zlatá Koruna
31. Cisterciácké opatství v Předkláseteří u Tišnova
32. Bývalé cisterciácké opatství ve Žďáru nad Sázavou
33. Cisterciácké opatství Vyšší Brod

34. Bývalé cisterciácké opatství na Zbraslavi
35. Bývalé cisterciácké opatství v Klášterní Skalici
36. Trapistické opatství v Novém Dvoře
37. Bývalé cisterciácké opatství ve Velehradě
38. Bývalé cisterciácké opatství v Klášterním Hradišti nad Jizerou
39. Bývalé cisterciácké opatství v Klášteře u Nepomuku
40. Bývalé probošství cisterciáckého opatství Plasy v Mariánském Týnci u Kralovic
41. Bývalé cisterciácké opatství Nížkov
42. Bývalé cisterciácké opatství Oslavany
43. Bývalé cisterciácké opatství Pohled
44. Trapistický klášter Naší Paní nad Vltavou u Poličan
45. Bývalé cisterciácké probošství Česká Lípa
46. Bývalé cisterciácké opatství Sezemice
47. Bývalé cisterciácké opatství Staré Brno
48. Bývalé cisterciácké opatství v Klášteři nad Dědinou

Dominikánské kláštery

49. Dominikánský klášter Praha
50. Dominikánský klášter Plzeň
51. Dominikánský klášter Znojmo
52. Dominikánský klášter Olomouc
53. Dominikánský klášter Uherský Brod
54. Dominikánský klášter Jablonné
55. Anežský klášter v Praze
56. Bývalý dominikánský klášter v Chomutově
57. Bývalý dominikánský klášter v Litoměřicích
58. Bývalý dominikánský klášter Louny
59. Bývalý dominikánský klášter v Nymburku
60. Bývalý dominikánský klášter v Opavě
61. Bývalý dominikánský klášter v Praze na Malé Straně
62. Bývalý dominikánský Anenský klášter v Praze na Starém Městě
63. Bývalý dominikánský klášter v Tachově
64. Bývalý dominikánský klášter v Turnově
65. Bývalý dominikánský klášter v Ústí nad Labem

Premonstrátské kláštery

66. Premonstrátský klášter Doksany
67. Bývalý premonstrátský klášter Rosa Coeli
68. Bývalý premonstrátský klášter Hradisko

69. Bývalý premonstrátský klášter Chotěšov
70. Premonstrátský klášter Teplá
71. Bývalý premonstrátský Loucký klášter
72. Premonstrátský klášter Milevsko
73. Premonstrátský klášter Nová Říše
74. Premonstrátský klášter na Strahově
75. Bývalý premonstrátský Zábrdovický klášter
76. Bývalý premonstrátský klášter v Žatci
77. Premonstrátský Želivský

PIVOVAR

HISTORIE PIVOVARNICTVÍ

První zmínka o vaření piva v České republice je z roku 993 při vysvěcení Břevnoského kláštera. V tomto období se pivo vařilo především v domácnostech pro vlastní spotřebu, ale také i v kláštřech.

V 11. století jsou nejznámějšími pivovarskými městy Žatec, Litoměřice, Nymburk a Louny. Od 13. století města začala získávat mimo jiné také právo várečné, které umožňovalo vařit pivo občanům vlastní dům uvnitř města a v navazujícím předměstí.

Od 14. století se vaření piva stalo součástí obchodní činnosti a řadilo se mezi řemeslnou výrobu. Zlatá bula dala právo vařit pivo všem občanům města bez omezení.

V 16. století udělil Ludvík Jagellonský právo vařit pivo i šlechtě. V této době také vzniklo právo propinační, které umožňovalo výrobu a prodej lihových nápojů a také zakládat pivovary a vinopalny v určitém okruhu města.

Rozvoj řemesel vedl ke vzniku tzv. cechů. Ty udávaly podmínky pro vstup do tohoto společenstva. Stanovovali kolik může řemeslník piva uvařit a za kolik peněz jej může prodávat. Dohlíželi také na kvalitu piva, množství surovin na jednu várku, výše platu pracovníků apod. V polovině 16. století patřilo pivovarnictví k nejvýnosnějším řemeslům.

Do poloviny 19. století mělo pivovarnictví řemeslný charakter, poté se však s průmyslovou revolucí začal uplatňovat technický pokrok a pivovary nabyly průmyslný charakter. Prvním takovým pivovarem v Čechách je Plzeňský Prazdroj (1842). Díky zrušení propinačního práva v této době začal rychlý rozvoj výstavby nových pivovarů. Mnoho pivovarů, které nestačily jít s průmyslovou dobou, zanikly.

V druhé polovině 19. století se zavedly nové stáčecí zařízení, piva se začala stáčet do skleněných lahví a zvýšila se také stabilita a trvanlivost piva. To způsobilo velký pokrok ve velkovýrobě a s ním souvisejícím exportem.

Ve 20. století se počet pivovarů v Česku snížil, nicméně zde byla stále vyráběna více než polovina produkce piva Rakouska - Uherska. Většina pivovarů mělo výstav do 10 000hl, pouze pár pak nad 100 000 hl piva. Před první světovou válkou přesahovala výroba piva spotřebu, což vedlo ke snížení ceny piva a způsobilo některým podnikům finanční problémy.

Během první světové války nastal úpadek pivovarů především díky tomu, že bylo hodně zaměstnanců povoláno na frontu a také byl omezen přísun surovin. V tomto období klesl výrazně počet pivovarů, výroba piva se snížila na 14% předvá-

lečné výroby. Celkem zaniklo 122 pivovarů. Obdobným úpadkem prošlo pivovarnictví i ve druhé světové válce.

Po válce nastala snaha zaniklé a poničené pivovary obnovit. Od roku 1975 byly pivovary se sladovnamy rozděleny do regionálních národních podniků.

V rámci privatizace roku 1989 byly zprivatizovány téměř všechny pivovarské podniky. Ty největší se dostaly do vlivu zahraničních investorů. Patří sem například Plzeňský Prazdroj, Velké Popovice a Nošovice. Díky tomu pivovary lépe čelili konkurenci a zlepšovala se i jejich technická úroveň.

V 90. letech 20. století dochází k ukončování provozu malých ale i středně velkých podniků, které nestačí konkurenčním velkopivovarům.^{4,17,18}

Současná situace v ČR

Spotřeba piva v ČR je přes 140 l na osobu na rok. Za posledních let se snížila zhruba o 20 l na osobu na rok. V Evropě patříme mezi největší konzumenty piva.

V roce 2008 bylo České pivo zapsáno jako Chráněné zeměpisné označení EU.

V roce 2016 pilo pivo 88% mužů a to 7,7 litrů za týden a 57% žen a to 2,2 litry na týden.

Nejčastěji pijí pivo muži ve věku 45 - 59 let, nejméně pak ve věku 18 - 29. Dále pak nejvíce půl litrů týdně vypijí muži se základním vzděláním, nejméně pak vysokoškoláci. U žen je statistika podobná. Nejvíce pijí pivo ženy ve věku 45 - 59 let, nejméně pak ženy nad 60 let, dle vzdělanosti je pak statistika stejná jako u mužů.

Při výběru piva zhruba 65% lidí dá přednost chuti nad cenou, 25% považuje oba aspekty za stejně důležité a zbylých 10% považuje za důležitější cenu piva.^{19,20}

Data vychází ze statistiky za rok 2016, viz zdroj.

SLOŽENÍ PIVA

Pivo se skládá ze čtyř základních surovin: vody, sladu, chmele a kvasnic.

Voda

Voda je faktorem který velice ovlivňuje kvalitu piva. Dříve měl každý pivovar svou studnu, dnes hodně z nich bere vodu z vodovodního řádu a to hlavně kvůli přísné kontrole kvality, kterou musí pitná voda splňovat. Celkově tvoří voda zhruba 70 - 85% objemu piva.

Slad

Slad je v podstatě naklíčené a usušené obilné zrno. V Čechách se používá slad z ječmene, který prakticky vytlačil tradiční slad z pšenice. Typ sladu předurčuje typ piva (světlý, tmavý). Předtím, než se pivo vaří, se slad mele ve šrotovníku.

Chmel

Chmel dodává pivu hořkou chuť a chmelovou vůni a zároveň pivo konzervuje. Dříve se používal v podobě hlávek, dnes převládá v podobě granulí a chmelových extraktů (granule = rozemleté hlávky, tzn zachování přírodního rázu; extrakt vzniká vyluhováním potřebných látek z chmele chemickými rozpouštědly = není přírodní)

Kvasnice

Kvasnice ovlivňují chuť i aroma. Dělí se na kvasnice pro svrchní kvašení a pro spodní kvašení. Při svrchním kvašení kvasnice pracují při 12-25 stupňů (například ale, pšeničná piva, stouty a alty), naopak spodní kvašení je méně citlivé na infekci, a dělá pivo řidší a světlejší, teplota kvašení okolo 5-10 stupňů.

Příklad

Na půl litru českého ležáku je třeba 2-4 litry vody, 2-3 šišťice chmele, 2 400 zrníček sladu z 90 - 100 klasů ječmene a 2.5 g hustých tekutých kvasnic.²⁷

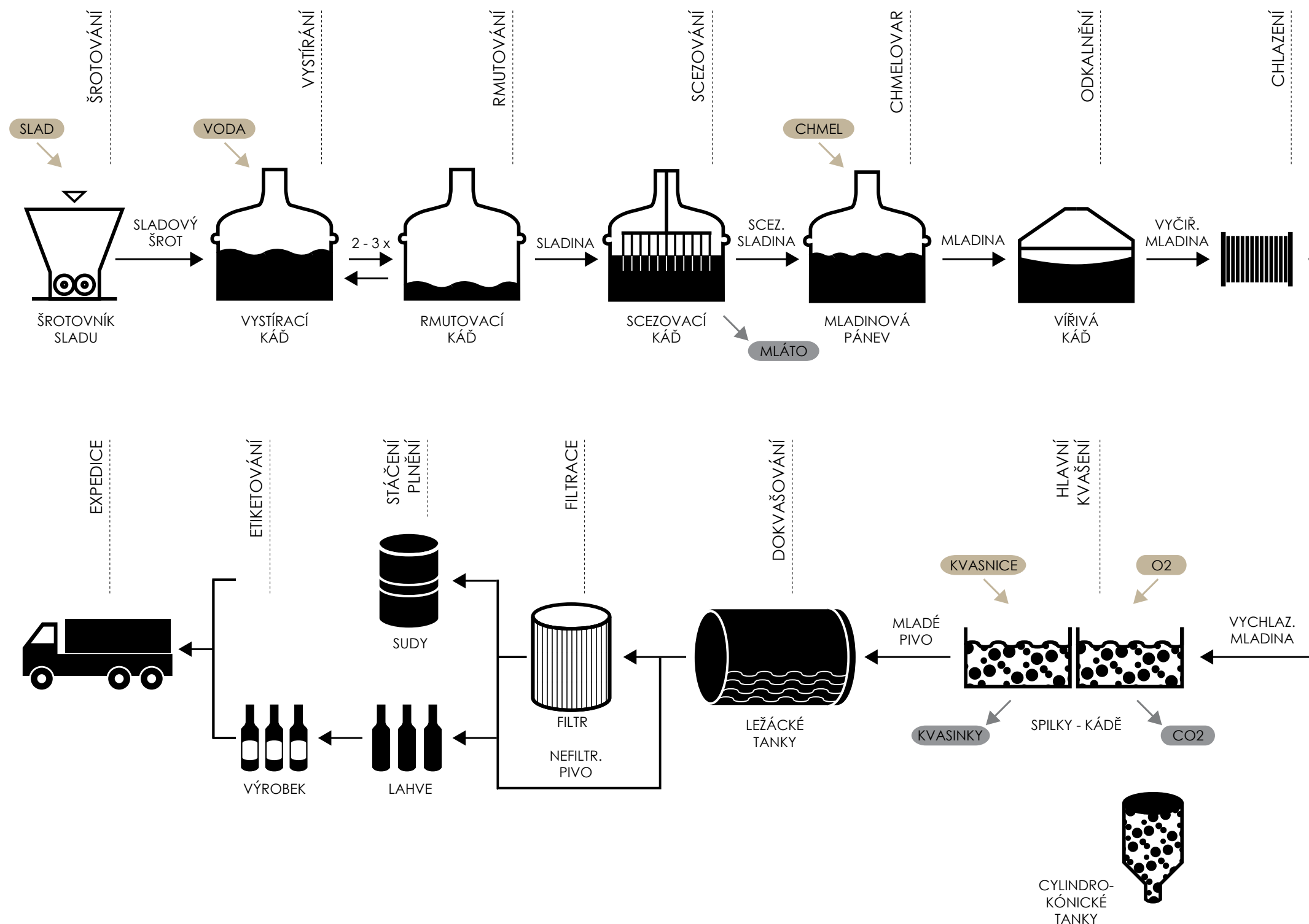

„pšenici na koláče, oves pro koně a jen ječmen na pivo“

-český sládek F. O. Poupě

VÝROBA PIVA

Výroba piva začíná **šrotováním** sladu. Obal zrna musí být zachován, protože slouží jako filtr během procesu scezování. Dalším procesem je tzv. **vystírání**, neboli proces, kdy je slad smíchán s vodou. To probíhá při teplotě 37°C ve vystírací kádi. Následným procesem je **rmutování**, při kterém se látky ve sladu štěpí na zkusitelné cukry. Ten trvá asi tři hodiny při jasně definovaných teplotách a může se několikrát opakovat. Pak je ve scezovací kádi oddělena pevná složka (sladové mláto) od kapalné (sladina). Zatímco mláto je z procesu výroby odstraněno, sladina dále putuje do mladinové pánve, kde se po dobu dvou hodin **vaří** spolu s chmelem. Výsledkem je potom tzv. horká mladina, která je již obohacena o hořké látky chmele. Následně je ve vířivé kádi **odděle-**no chmelové mláto a kaly z mladiny. Ta se pak provzdušní a **zchladí** na zákvasnou teplotu. Pro spodně kvašená piva to je 8 - 10°C, pro svrchně kvašená piva 18 - 20°C. Pivo se dále uloží buď do cylindro-kónických tanků nebo do spilky a přidají se do něj pivovarské kvasinky. Tím začíná proces **kvašení**, kdy se přeměňují cukry na CO₂ a alkohol. Na povrchu se roztoku se tvoří pěna ve které se soustřeďují látky, které mají přímý vliv na kvalitu výsledného piva. Doba kvašení je zhruba 10 dní, někdy více. Poté je pivo zchlazeno na teplotu **zrání** a je uloženo do ležáckých tanků. Tam se pivo přirozeně nasýtí oxidem uhličitým a získá požadovanou chuť. Proces **dokvašování** trvá 20 - 60 dní, podle typu piva, které chceme uvařit. Dále je někdy **nefiltrované** pivo přímo stáčeno do lahví či sudů, anebo nejdříve projde procesem **filtrace**. Ten prodlužuje trvanlivost piva. Jsou během něj odstraněny zbytkové kvasinky a další mikročástice.⁴

Autorem obrázku je Jana Sedlická

DISPOZICE PIVOVARU

Sladovna

Sladovna je rozpoznatelná podle sladovnických komínů, které se tyčí nad pivovarem. Dříve byly využívány k teplovzdušnému sušení naklíčeného zrna, od poloviny 19. století se ale přešlo na kouřové hvozdy. V minulosti měl každý pivovar svou sladovnu, později se začaly vyskytovat i mimo pivovary. Probíhají zde tyto technologické postupy:

- čištění a třídění zrna
- máčení
- klíčení
- hvozdní
- odkličování
- skaldování

Šrotovna

Šrotovna slouží k přípravě sladového šrotu pro varnu. Cílem je zpřístupnit vnitřek sladového zrna pro enzymatické procesy, ke kterým dochází při rmutování.²⁷

Varna

Varna je reprezentativním prostorem pivovaru. Je rozpoznatelná již z venku - mívá vysoká okna s typickým továrním členěním okenních tabulek, na stěně tradiční pivovarnický pozdrav „Dej Bůh štěstí“. Dříve totiž sládcí neuměli pivo uvařit vždy stejně. Varna slouží k přípravě horké mladiny. Rozpoznatelná je díky varným nádobám, které byly dříve měděné, v současnosti bývají nahrazovány nerezí. Jejich objem bývá 100-200 hl, ale dělají se i větší. Probíhají zde tyto technologické postupy:

- vystírání (smíchání sladového šrotu a vody z čehož vznikne rmut)
- rmutování (zahřátí rmutu na různou dobu a různou teplotu což způsobí štěpení sladu ze složitějších cukrů na jednodušší; štěpí se i bílkoviny, které jsou důležité pro pěnivost piva a plnost chuti a budoucí kvašení)
- scezování (probíhá v scezovací kádi; výsledkem je sladina a odpadem je mláto)
- chmelovar (vařením sladinou s chmelem vzniká mladina)

Jedna várka piva obvykle trvá uvařit 10 - 12 hodin. Součástí varny je také tzv. vystírací kád', která bývala dřevěná a míchalo se ručně, později se změnila na uzavřenou kovovou nádobu s mechanickým mícháním.^{4,27}

Štoka/Vířivá kád'

Dříve byly ke schlazení piva používány štoky (= větrané stodoly kde byly na pilířích umístěny velké mělké nádoby naplněné mladinou), ale kvůli hygienickým důvodům se přešlo technologickým vývojem na vířivé kádě (přesto je lze ještě dnes někde najít). Ve vířivé kádi se oddělují kaly a mladina se následně zchladí na chladiči²⁷

Spilka

Ve spilce se přidávají pivovarské kvasinky do zchlazené mladiny - probíhá zde kvašení = přeměna cukru na alkohol a oxid uhličitý a nějaké další produkty. Kádě byly původně dřevěné, později byly nahrazeny betonovými a nerezovými. Vzhledem k uvolňování tepla v procesu kvašení je nutné prostor spilky dostatečně chladit - původně se toto řešilo nádobami s ledem, později se přešlo na strojové chlazení. V současnosti se nepoužívají kádě, ale cylindro-konické tanky aby byla mladina izolovaná od vnějšího prostředí a celý proces tak byl pod důkladnou kontrolou. Cylindro-konické tanky umožňují několikanásobně urychlit celý proces ale za cenu menší jakosti.⁴

Ležácké sklepy

Zchlazené pivo je uzavřeno pod tlakem v tancích v ležáckých sklepech. Během ležení pivo dokvašuje zbytkové cukry a přirozeně se sytí oxidem uhličitým a dotváří pěnivost, říz, chuť a vůni. Ležení trvá 30-60 dní při teplotě 1-5 stupňů. Kvůli teplotě bývá sklep umístěn pod terémem.^{4,27}

Filtrace

Původně se pivo nefiltrovalo vůbec. V současnosti se filtruje přes křemelinový filtr, čímž se pivo zbavuje zbytků kvasnic a poté prochází mikrobiální filtrací, která zbaví pivo všech mikroorganismů a nemění přitom důležité vlastnosti piva (tím se nahrazuje pasterizace). Většina pivovarů dnes pivo pasterizuje - má delší trvanlivost než pivo nepasterizované, ale ztrácí jakost.^{4,27}

KLÁŠTERNÍ PIVOVARNICTVÍ

HISTORIE

Pivovarnictví jako takové se zrodilo právě v klášterech. První písemná zmínka o výrobě piva v České republice pochází právě z břevnovského kláštera z roku 993. Zprvu mniši vařili pivo pouze pro vlastní potřebu, popřípadě pro poutníky. Vzhledem k výživné hodnotě vařeného piva bylo také pito v období půstu.

Z počátku byl pohled církve na vaření piva velice přísný. Mnichům bylo dle tzv. synody trullanské (692) zakázáno vlastnit hospody a dle tzv. Decretum Gratiani (1140) zakázáno podílet se na obchodní živnosti nebo polním hospodářství. To bylo ještě umocněno vídeňským koncillem (1312). Církví na pivo mimo jiné vadilo, že jej vynalezli pohané a také že díky obsahu alkoholu vede k opilství, tudíž k nepravostem. Přesto v historii některé kláštery vařily pivo i přes zákazy a některé dokonce i provozovaly hospody.

Roku 1614 byl vydán papežem Pavlem V. dokument Romanum Pauli Quinti Pontifici, který mimo jiné tako posvětil pivo:

„Žehnej, ó pane, toto pivo, jež milostí Tvou vzešlo ze zrna obilného:

aby se stalo blahodárným lékem pokolení lidskému;

a vzýváním Tvého jména nejsvětějšího ráčíž učiniti, aby každý,

kdo se z něho napije, zdraví těla svého a ochrany duše své přijal.

Skrze Krista Pána našeho. „

V roce 1699 byl vydán pražskou diecézí tzv. diecézní rituál. Pivo je v něm viděno jako lék přivolající zdraví a ochranu duše. Mniši již směli pivo pít, museli se ale vyvarovat opilství a hospody směli navštěvovat jen z nutnosti. To opět zdůraznil Tridentický koncil (1545 - 1563) a dále (1917) přidáno do platného zákoníku katolické církve.

Poté, co si církev všimla výnosu, který pivo zprostředkovává, začala stavět pivovary i mimo zdi kláštera a klášterní pivovary se tak postupně staly živností.

Pro klášterní pivovary byla příznačná velká kvalita piva. To bylo způsobeno jednak stabilním vlastnictvím - jelikož pivovar vlastnil po staletí pouze jeden majitel, obvykle se ani zaměstnanci velmi nestřídaly a tudíž pivo vařili stále stejní lidé. Dále hrály jistě roli použité suroviny. Jelikož mniši vařili pivo i pro sebe, používali na jeho vaření ty nejlepší suroviny, obvykle z vlastních hospodářství. Klášterní pivovary si také zakládali na neměnné chuti a do jisté míry i na originalitě piva. Proto někdy přidávali do procesu výroby i různé byliny či jiné přísady.

Největší oblibu mělo klášterní pivovarnictví ve vrcholném středověku. Tehdy dokázali některé pivovary prodat až 3000 hl ročně. Následně však nastal vzestup měšťanských pivovarů a jejich masové výrobě díky podpoře panovníka a kláštery jim přestaly stačit. To postupně vedlo k zániku většiny z nich.³

TRAPISTICKÉ PIVO

Trapisté jsou ve světě svou výrobou piva známí. Na světě existuje 14 opatství, která se produkcí piva zabývají (6 v Belgii, 2 v Nizozemí, a po jedné v Rakousku, Itálii, Anglii, Francii, Španělsku a USA). Některé z nich také vyrábí kvasnice speciálně pro každé trapistické pivo (například Rochefort Trappist® yeast, Orval Trappist® yeast, atp.)

Trapistické piva pod touto značkou jsou Achel, La Trappe, Chimay, Rochefort, Westmalle, Westvleteren, Zundert, Shift Engelszell, Mont des Cats, Spencer Trappist, The Fontane, Cardeña, Mount St. Bernard, Orval. Vyrábí se druhy enkel, dubbel a tripel, které se liší podle množství obsahu ingrediencí (tripel obsahuje třikrát víc ingrediencí než enkel).⁹

KLÁŠTERNÍ PIVOVARY V ČR

V současnosti se na území ČR nachází 8 aktivních klášterních pivovarů.

Pivovar Osegg

V provozu od roku 2015
Roční výstav: 2000 hl
Mniši se nijak nepodílejí

Pivovar Želiv

V provozu od roku 2016
Roční výstav: 1000 hl
Mniši jsou majitelem pivovaru

Pivovar Třebíč

V provozu od roku
Roční výstav:
Mniši se nijak nepodílejí

Břevnovský pivovar

V provozu od roku 2012
Roční výstav: 3000 hl
Mniši pronajímají prostory pivovaru

Pivovar Broumov

V provozu od roku 1948
Roční výstav:
Mniši jsou majitelem pivovaru

Strahovský pivovar

V provozu od roku 2000
Roční výstav: 1000 hl
Mniši pronajímají prostory pivovaru

Pivovar v Hradišti nad Jizerou

V provozu od roku
Roční výstav:
Mniši se nejspíše nepodílejí

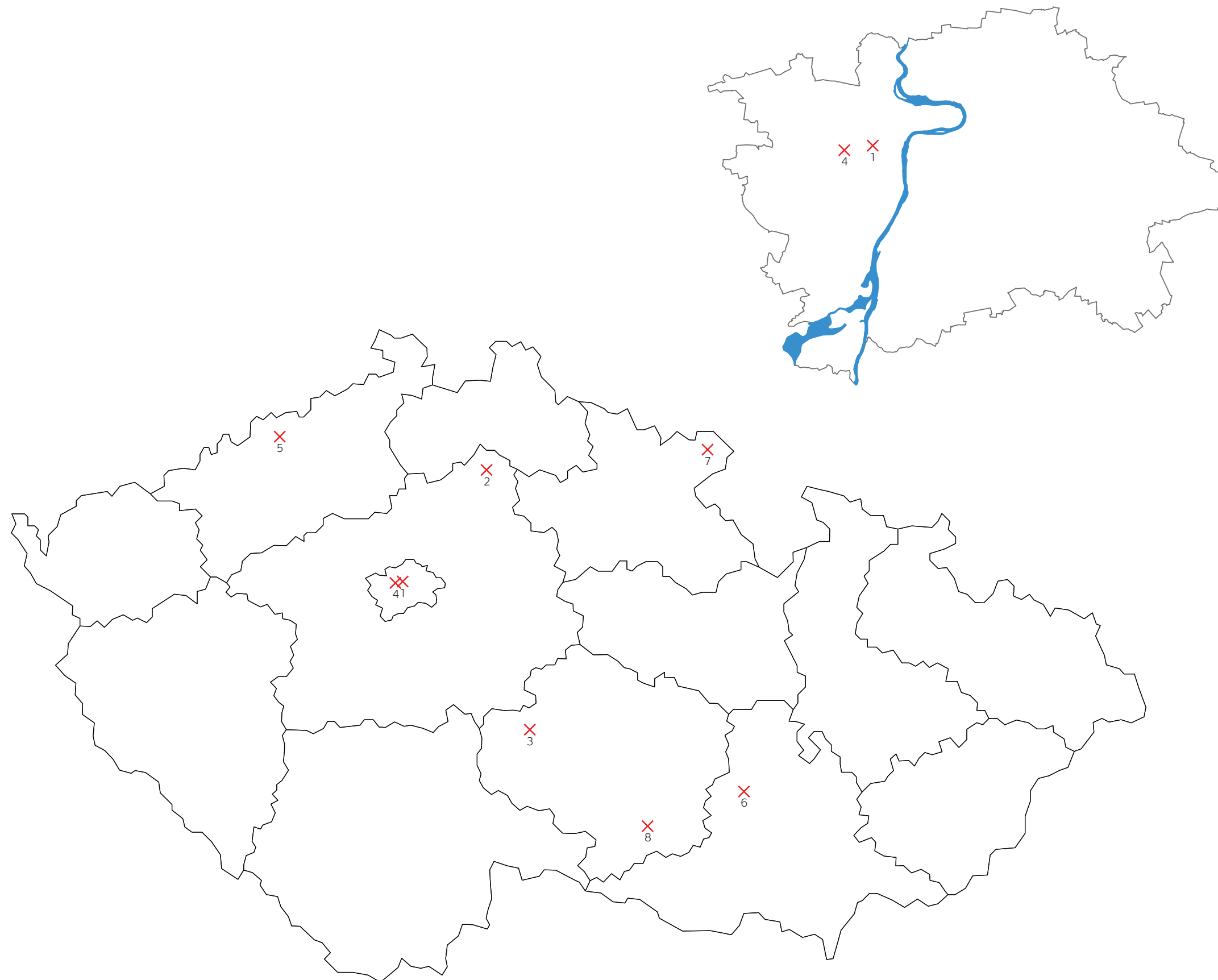
Pivovar v předklášteří u Tišnova

V provozu od roku
Roční výstav:
Mniši se nejspíše nepodílejí

Ve výsledku se však mniši podílejí na výrobě jen málo. Největší podíl mají v Želivském pivovaru, kdy jsou mniši přímo majitelé. Břevnovský pivovar má své prostory pronajaté od mnichů.

KLÁŠTERNÍ PIVOVARY NA ÚZEMÍ ČR

V současnosti se na území České republiky nachází 8 aktivních klášterních pivovarů. V Praze jsou to Strahovský a Břevnovský, mimo ni pak v Hradišti nad Jizerou, v Třebíči, u kláštera Želiv, v Oseku, v Broumově a nově vzniklý v předklášteří u Tišnova v rámci kláštera Porta Coeli. Většina těchto pivovarů je však ve vlastnictví soukromníků. Mniši jim povětšinou pozemky, na kterých pivovary stojí pronajímají, popřípadě kontrolují kvalitu piva, která je s jejich jménem spojena. V jiných případech se na výrobu piva používá chmel z chmelnic, které jsou ve vlastnictví kláštera.

LOKALITA

ZÁKLADNÍ POŽADAVKY

Okolí

Okolí kláštera by mělo zajistit dostatečné ticho umožňující mnichům soustředěnost na modlení a práci. Zároveň je ale nutná blízkost nějakého města či vesnice, kam by své produkty distribuovali. Zároveň musí být v okolí dostatek volného prostoru, kde mohou mniši hospodařit.

Vodní zdroj

Z hlediska pivovaru je vhodná blízkost nějakého vodního zdroje. U mini-pivovarů se sice údajně ekonomicky neprojeví, zda bere vodu z vodního zdroje nebo z vodovodního řádu, nicméně někteří odborníci tvrdí, že voda je jedním z základních parametrů, které se podepíší na chuti a kvalitě piva. Požadavky na vodu, která se používá k vaření piva, jsou velmi přísné a proto najít vhodný zdroj nemusí být snadné. Voda má samozřejmě velký význam pro klášter jako takový.

Inženýrské sítě

Vzhledem k výrobě je nutné napojení na kanalizační síť. V opačném případě by bylo nutné na pozemku zřídit čističku odpadních vod. Je nutné napojení na elektrickou síť a na vodovodní řád (pokud není vlastní zdroj pitné vody). Vhodné je i napojení na plyn.

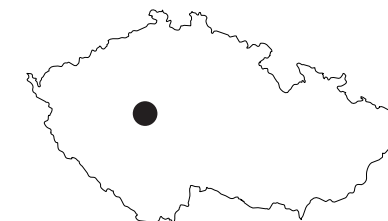
Z historie

Benediktýnské kláštery bývaly na kopcích, cisterciácké v údolích. Cisterciáci totiž více využívaly vodu, hlavně čistou pramenitou kterou přiváděli do svých klášterů. Situovali své kláštery do zavodněného bažinatého terénu (klášter Plasy).

OSTROV U DAVLE

ZADANÁ LOKALITA

Místo se nachází ve Středočeském kraji, na ostrově řeky Vltavy, těsně před soutokem se Sázavou. Je zde hustý les a pozůstatky bývalého dominikánského kláštera. Rozloha ostrova je zhruba 3,25 ha. Na místo se není možné dostat jinak než lodí.

Mezi výhody tohoto místa patří hlavně jeho strategická poloha, která svým charakterem odpovídá ideálům mnišského života. Je to odlehlé místo v krajině, s dostatkem lesa v okolí a v blízkosti vodního zdroje. Zároveň je místo odloučené od města. Přítomnost ruin bývalého kláštera pak místu dodává na významu.

Ostrov je také definován limitami, které se zde nachází. Je to jednak pravidelné zaplavování a dále přítomnost Územního systému ekologické stability.

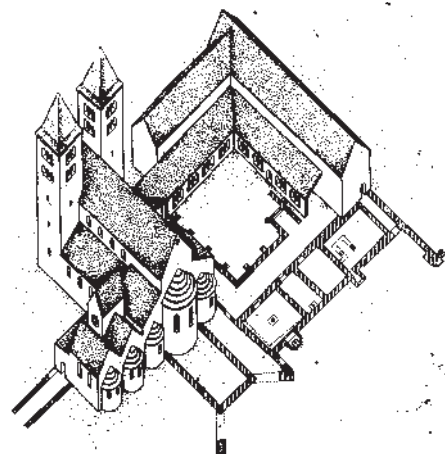

HISTORIE MÍSTA

Údaje o osídlení ostrova existují už z doby kamenné. V 6. století bylo okolí obýváno především slovanskými národy, v 10. století zde existovali roztroušené osady. Na začátku prvního tisíciletí ve spojení s přijímáním křesťanství vznikl na popud pražského biskupa Vojtěcha a knížete Boleslava II v roce 993 první mužský klášter benediktinský klášter v Břevnově. O šest let později pak vzniká další benediktinský klášter právě na ostrově (tehdy poloostrově). S touto dobou jsou také spjaty první zmínky o obci Davle. Poloha kláštera byla značně strategická. Charakter tehdejší krajiny navíc zcela vyhovoval ideálům sv. Benedikta - totiž pustina umožňující nerušenou službu Bohu.

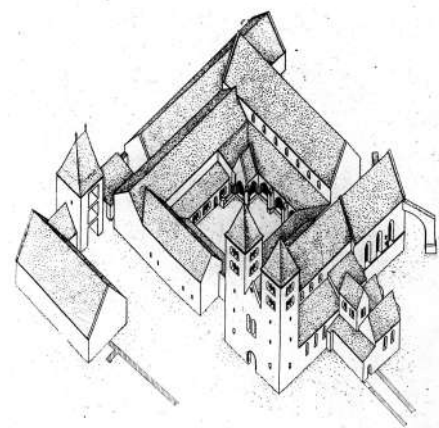
Klášter byl postaven na jižní cípu ostrova. Na jeho počátku byly konventní budovy z ekonomických důvodů dřevěné. Přesný obraz se nepodařil dochovat, nicméně se předpokládá, že vycházel z klasického benediktinského schématu, kdy kostel tvořil osu řeholního domu a po jenom z jeho boků ležela klausura.

Dřevěný klášter podlehl požáru v roce 1137. Jeho následníkem je pak ve 2. polovině 12. století klášter kamenný. Nově zde vznikla i cisterna. Vzhledem k uzavřenosti řádu byl na břehu Vltavy vystavěn kostel sv. Kiliána, aby veřejnost nenavštěvovala kostel na ostrově. Na konci 13. století byl klášter vypleněn řádem Braniborů.

Obr.: podoba kláštera na konci 13. století

Od 14. století byl klášter znovu obnovován v gotickém stylu, nicméně v roce 1436 byl znovu vypleněn, tentokrát husity. Po konci husitských válek ještě byly snahy o obnovu kláštera, nicméně neexistovalo dostatečné množství finančních prostředků a tak od 16. století klášter pustl jednak vlivem povodní, jednak jej lidé rozebrali na stavební materiál vlastních obydlí.

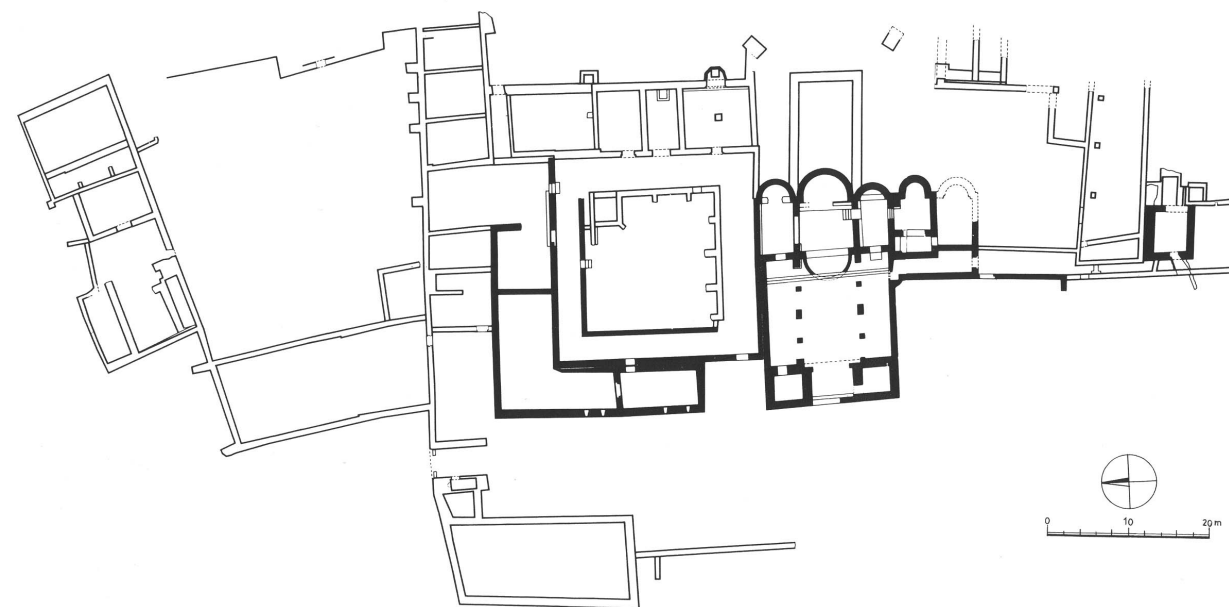
Obr.: podoba kláštera v polovině 15. století

Na přelomu 19. a 20. století na ostrově proběhlo několik archeologických průzkumů. Ty objevily například 1500 kusů dlaždic, hlavic sloupů a dalších podobných artefaktů, které jsou nyní uloženy v Národním muzeu. Dále byl objeven iluminovaný rukopis Codex Ostroviensis. Jeden z dalších objevů ukázal, že klášter vyráběl keramické dlaždice s různými reliéfy.^{29, 30}

Obr.: reliéfní deska přibližně z r. 1180

V současné době zůstaly z kláštera na ostrově jen ruiny na mýtině obklopené smíšeným hustým lesem. U mýtiny je malé přístavní molo kam převozníci vozí případné návštěvníky.

Obr.: původní rozsah kláštera s vyznačenou dochovanou částí

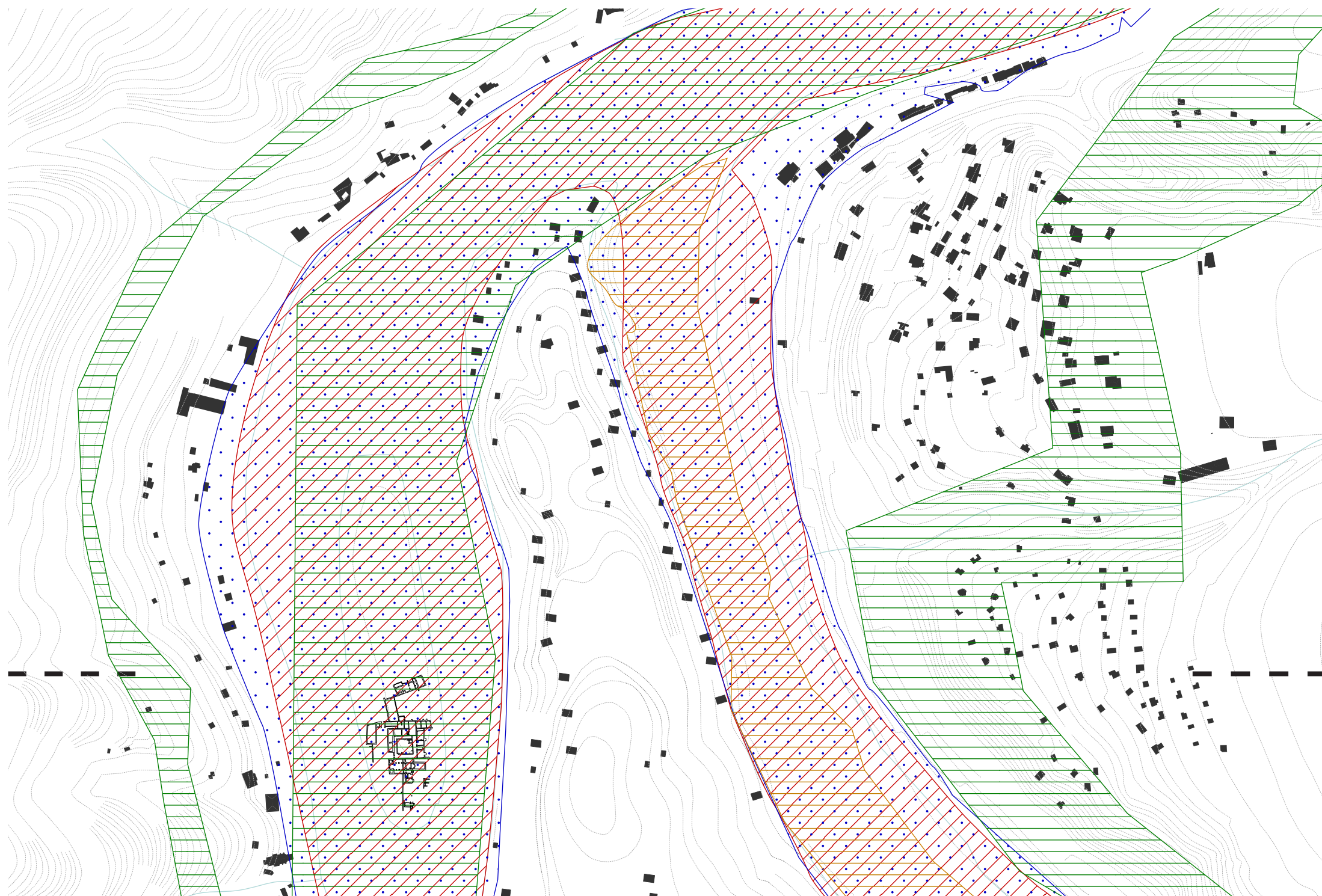
Obr.: pohled na ruiny

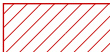

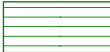
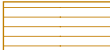

LIMITY MÍSTA

Ostrov se nachází v aktivní zóně záplavového území. Každoročně je ostrov mírně zaplaven do výšky zhruba 1 m. Povodně desetileté vody dosáhly výšky zatopení 2m, stoletá voda pak dosáhla až do 3,7 m.³² Ostrov leží v nadregionálním biokoridoru, další dva se pak nachází v jeho blízkosti. Rameno Sázavy je stanoveno evropsky významnou lokalitou.³¹

Na západě od ostrova je kopec pozvolný, dosahuje nadmořské výšky 361 metrů. Vodní hladina odpovídá nadmořské výšce 200 metrů. Kopec východně od ostrova je výrazně strmější, dosahuje výšky 268 metrů nad mořem.

- Aktivní zóna záplavového území
- Záplavové území 100leté vody
- Nadregionální biokoridor
- Evropsky významná lokalita

361 m.n.m

268 m.n.m

200 m.n.m

200 m.n.m

OBRAZ MÍSTA

Ostrov je umístěn v údolí. Na východ od něj se tyčí vysoký hustě zalesněný kopec, lehce protkaný víkendovými chatami. Na západ se kopec svažuje o poznání mírněji. Na jeho břehu je travnatá plocha, lemovaná na jedné straně Vltavou, na druhé pak krátkým příkrým svahem na němž pak vede poměrně rušná silnice. Ta působí jako bariéra mezi lidmi a řekou s ostrovem. Na západní straně se také nachází kostel sv. Kiliána.

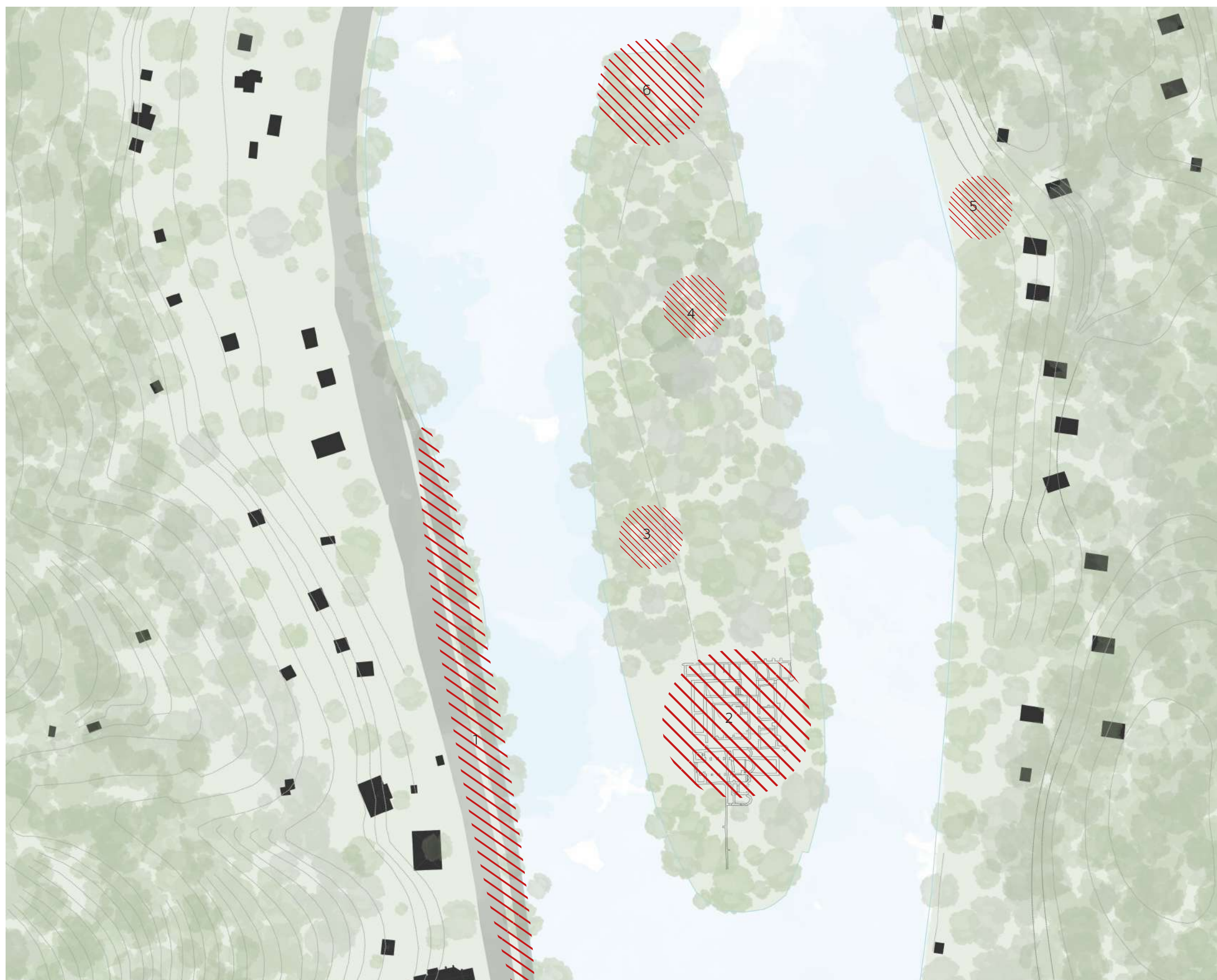
Ostrov není s okolím spojen žádnou suchou cestou. Jediná možnost, jak se na něj dostat, je po vodě. V jeho jižní části je proto zřízeno malé molo, které slouží jako přístaviště.

Hned za molem se nachází mýtina s ruinami bývalého benediktinského kláštera Stětí sv. Jana Křtitele. Jsou vysoké kolem jednoho metru a zcela splývají s travnatou plochou. Na jihu je mýtina ohraničená malým lesíkem z listnatých stromů, který zároveň ukončuje jižní cíp ostrova.

Ze severu je mýtina taktéž lemována listnatým lesem, který se ale táhne po celém zbytku ostrova až téměř k jeho druhému cípu. I přes jeho hustotu vede skrz pěšina po obvodu ostrova. Cestou po ní se tak člověk ocitá v zajímavé scénérii, kdy se po pravém boku člověku tyčí zalesněný kopec s řekou a po pravém hustý listnatý les, skrz který se naskýtají dech beroucí průhledy.

Jedním z nejzajímavějších míst byl pro mě „břečtanový háj“, nacházející se v severní polovině ostrova. Seskupení habrů, po kterých se vinuly břechťany a do celé scénérie o toho prosvítaly pařsky slunce, bylo úchvatné.

Na severní špičce ostrova je pak znovu malá mýtina, která umožňuje klidný pohled z ostrova na nedalekou Davli.

1 | západní břeh

5 | výhled na východní kopec

2 | ruiny bývalého kláštera

4 | břechtanový háj

3 | kaštanový háj

6 | severní cíp ostrova

pohled na ostrov ze západního břehu

NÁVRH

STAVEBNÍ PROGRAM

Stavební program odráží komplexitu klášterního areálu, který v sobě musí obsahovat kromě samotného konventu také na jedné straně klášterní kostel a na druhé straně potřebná hospodářská stavení, mj. i pivovar.

Klášter

Klášter by měl být navržen s ohledem na početnost skupiny mnichů, s přihlédnutím k množnému vývoji do budoucna. Měl by obsahovat tyto prostory:

- klášterní kostel
- kapitulní síň
- ambit
- rajská zahrada
- hovorna
- kuchyně
- refektář
- dormitář
- knihovna
- studovna

Klášterní kostel

Klášterní kostel by měl dodržet klasickou orientaci k východu. Měl by mít chórové lavice, které slouží mnichům k jejich modlitbám. Velikost by měla odpovídat velikosti kláštera a měšťům, ze kterých se předpokládá, že by lidé chodili na bohoslužby.

Kapitulní síň

Kapitulní síň by měla být jedním z nejhonosnějších prostorů v klášteře. Zpravidla byla umísťována na východ. Je možné zvážit středověkou ideu symbolického zaklnutí na jeden sloup, který tak představuje strom života. Její velikost se odvíjí od počtu mnichů, kteří v klášteře přebývají. Dle referencí v této práci se její velikost pohybuje od 50m² (klášter Tautra) do 130m² (klášter Santa Catalina).

Ambit

Křížová chodba slouží jako hlavní spojnice v klášteře a tvoří spojnici mezi klášterním kostelem a konventem. Může sloužit k četbě. Měla by mít dostatek přirozeného světla, zpravidla tedy velmi otevřená a lehká. Její šířka průměrně pohybuje mezi 3,3 až 2,3 metry.

Rajská zahrada

Rajská zahrada se zpravidla nachází ve středu kláštera, není to však přísným pravidlem (například klášter Tautra). Měl by to být dvůr, který nějak odkazuje na představu Biblického ráje. Může se v něm vyskytovat i bylinková zahrada. Jeho velikost se v jednotlivých referencích velice mění, záleží hlavně na prostorových možnostech kláštera.

Hovorna

Tato místnost je běžně umístěna vedle kapitulní síně, ale není to pravidlem (například klášter La Tourette). Měla by umožnit snadnou komunikaci mezi mnichy, popřípadě návštěvami, tudíž by neměla vytvářet velkou ozvěnu. Velikostně se dle referencí pohybuje od 12ti do 60ti m².

Kuchyně

Velikost kuchyně se taktéž odvíjí od počtu mnichů, popřípadě návštěvníků, pro které se bude vařit. Vybavení kuchyně odpovídá dnešní době, často obsahuje i soudobé zařízení typu myčka nádobí. Kuchyně by měla navazovat na refektář.

Refektář

Refektář je většinou orientovaný na jih a mívá velká okna. Vybavena bývá dlouhými stoly umístěnými podél delších stěn místnosti. Je možné do ní umístit i místo, ze kterého někdy mnich čte ostatním k jídlu. Někdy se v klášteře může vyskytovat i druhý refektář, sloužící pro návštěvy (například v klášteře v Tautře). Velikost se opět odvíjí od počtu mnichů. Dle referencí je velký zhruba od 60 m² (klášter Tautra) do 370 m² (klášter Santa Catalina)

Dormitář

Dormitář může být buď společný, nebo rozdělený do cel. Toto rozhodnutí závisí na komunitě mnichů, jak si to oni přejí. Nicméně většina klášterů dnes upřednostňuje cely. Ty mají pak velikost okolo 15m². Výjimkou je Nový Dvůr, kde mají společný dormitář o velikosti 350m², což vychází zhruba 10m² na mnicha.

Knihovna se studovnou

Součástí kláštera by měla být i knihovna. Kapacita by měla být zhruba okolo 6000 knih, ale záleží na tom, kolik knih komunita vlastní a má v plánu vlastnit. Dle referencí se velikost knihovny pohybuje od 60m² (v klášteře Tautra) do 200 m² (v klášteře La Tourette). Součástí knihovny bývá studovna.

Hospodářská stavení

Součástí klášterního areálu jsou dále hospodářská stavení. Jejich složení se liší dle toho, čím se klášter živí a jaké má prostředky. Nicméně většinou obsahuje tyto budovy:

- dům pro hosty
- fortna
- garáž
- výroby
- noviciát
- sklady
- chovné provozy
- pivovar

Dům pro hosty

Dům pro hosty byl samostatným domem spíše dřívě. Zachován je třeba v trapistickém klášteře Nový dvůr kde je velký 105 m². V ostatních případech jsou hosté ubytovávaní v celách pro ně určených přímo v klášteře. Výběr typu záleží na komunitě, co upřednostňuje. Dá se říct, že trapisté jako více uzavřená komunita spíše ocení dům mimo klášter oproti jiným řádům.

Fortna

Klášterní areál by měl mít jasně daný vstup, na jehož místě by měla být nějaká vrátnice, dnešní podoba fortny. Velikost odpovídá běžné vrátnici i v jiných provozech, tedy okolo 10m².

Garáž

V areálu kláštery by měla být umístěna garáž, jelikož je třeba někde zaparkovat auta pro zásobování kláštera.

Výroby

Výroby budou upraveny podle potřeb toho, co bude klášter vyrábět. Měly by být umístěny bez přímého kontaktu s konventními budovami, aby nerušili tamní ticho.

Noviciát

Noviciát může být umístěn v rámci konventních budov, nebo i samostatně. Velikostně odpovídá počtu mnichů, se kterými se uvažuje.

Sklady

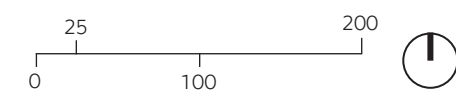
Někde v rámci klášterního areálu musí být umístěny sklady. Jejich velikost se bude odvíjet od počtu mnichů, pro který bude klášter navržen, včetně přihlédnutí k případným návštěvám.

Pivovar

V areálu bude umístěn provoz pivovaru. Měl by mít kontakt zároveň s veřejným prostorem, aby případně mohl obsluhovat zákazníky. Bude obsahovat pivovarnické provozy šrotovnu, varnu, vířivou kád', spilkou, ležácké sklepy a případnou filtraci. Slad bude nejspíše dovážen.

ŠIRŠÍ VZTAHY

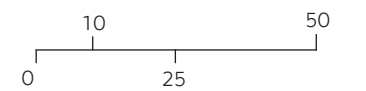
Davle leží zhruba pět kilometrů jižně od hranic Prahy, na soutoku Vltavy se Sázavou. Koryta řek zde tvoří údolí ohraničené svažitémi zalesněnými kopci, které jsou řídce osídlené. Na Vltavě se v jižní části Davle nachází ostrov sv. Kiliána, který je předmětem této diplomové práce.

SITUACE

Klášterní areál respektuje své okolí a je citlivým doplněním do lokality. Vychází z podélné osy ostrova, kterou umocňuje. Na jižním cípu ostrova vytváří zvonici vertikálu, jakožto iniciační bod. Vztah k minulosti, totiž k bývalému benediktinskému klášteru, tvoří kaple, která je umístěna v ruinách bývalého rajskeho dvora. V severní části se pak nachází budova kláštera, která svou výškou respektuje okolí a nad stromy jen lehce vyčnívá budovou kostela. S ohledem na trapistický způsob života se dům pro hosty a pivovar nachází na řece a s ostrovem je spojen jen lávkou.

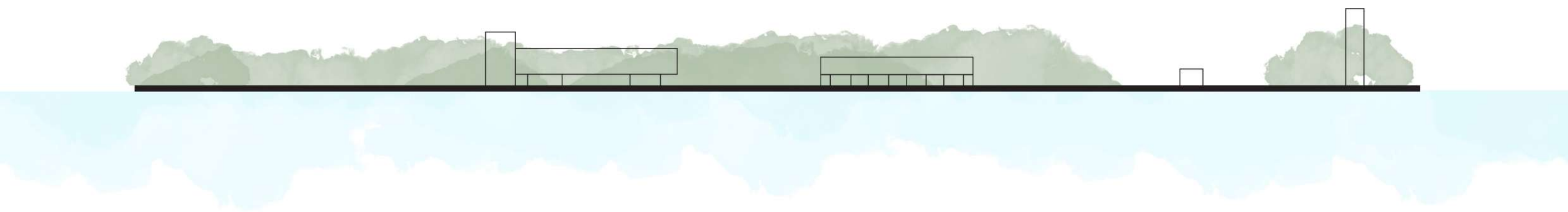

KONCEPT

Myšlenka návrhu spočívá v citlivém začlenění klášterního areálu na ostrov tak, aby na sebe zbytečně neupozorňoval, ale zároveň byl důstojným příbytkem pro trapistické mnichy.

Při pohledu na ostrov je celý klášter zahalen korunami stromů z kterých vyčnívá jen budova kostela. Pivovar s domem pro hosty zůstává ze západu zcela skryt. V místě ruin se les rozestupuje a okázale odhaluje pietní místo, nově doplněné o kapli. Na jihu ostrova na přítomnost mnichů upozorňuje prostá zvonice.

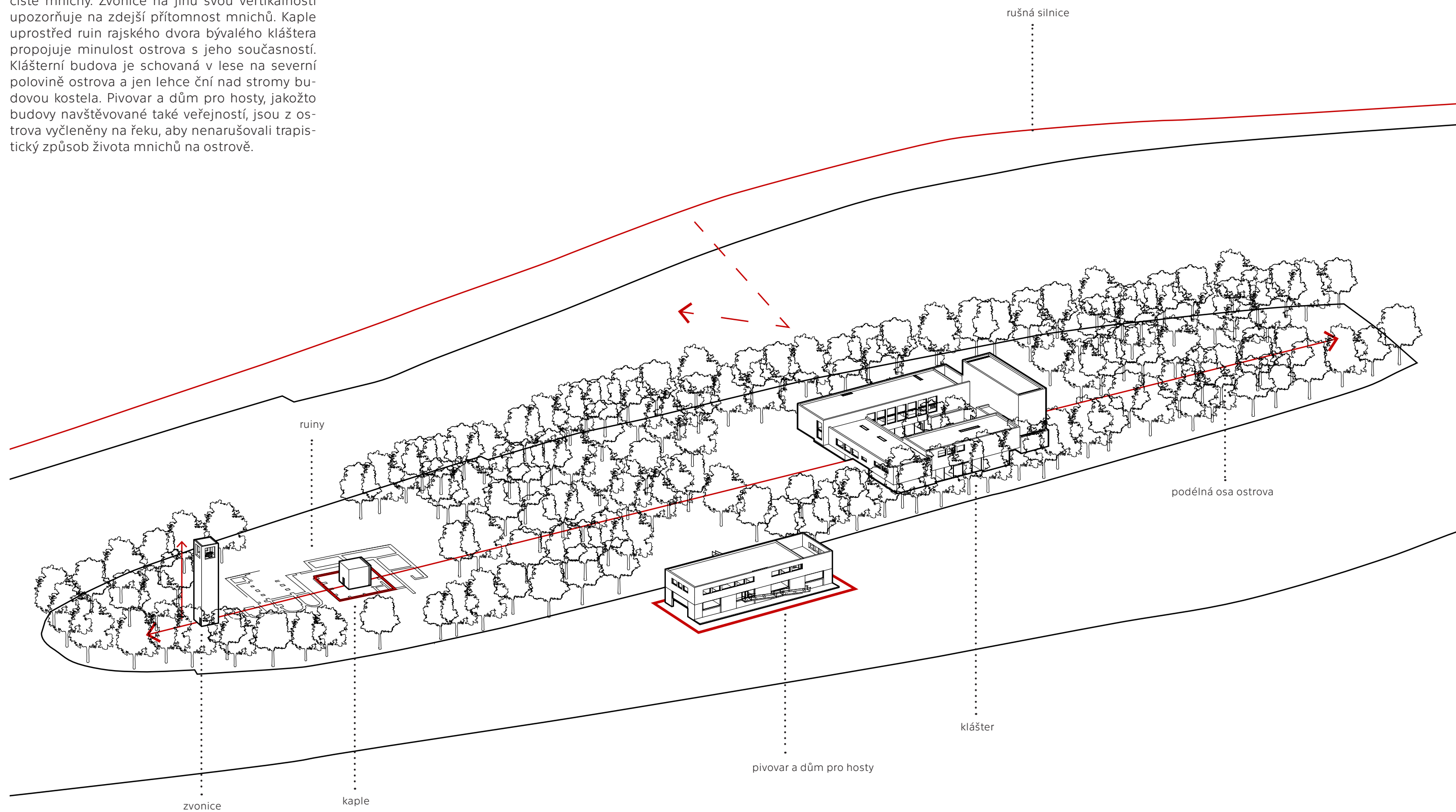

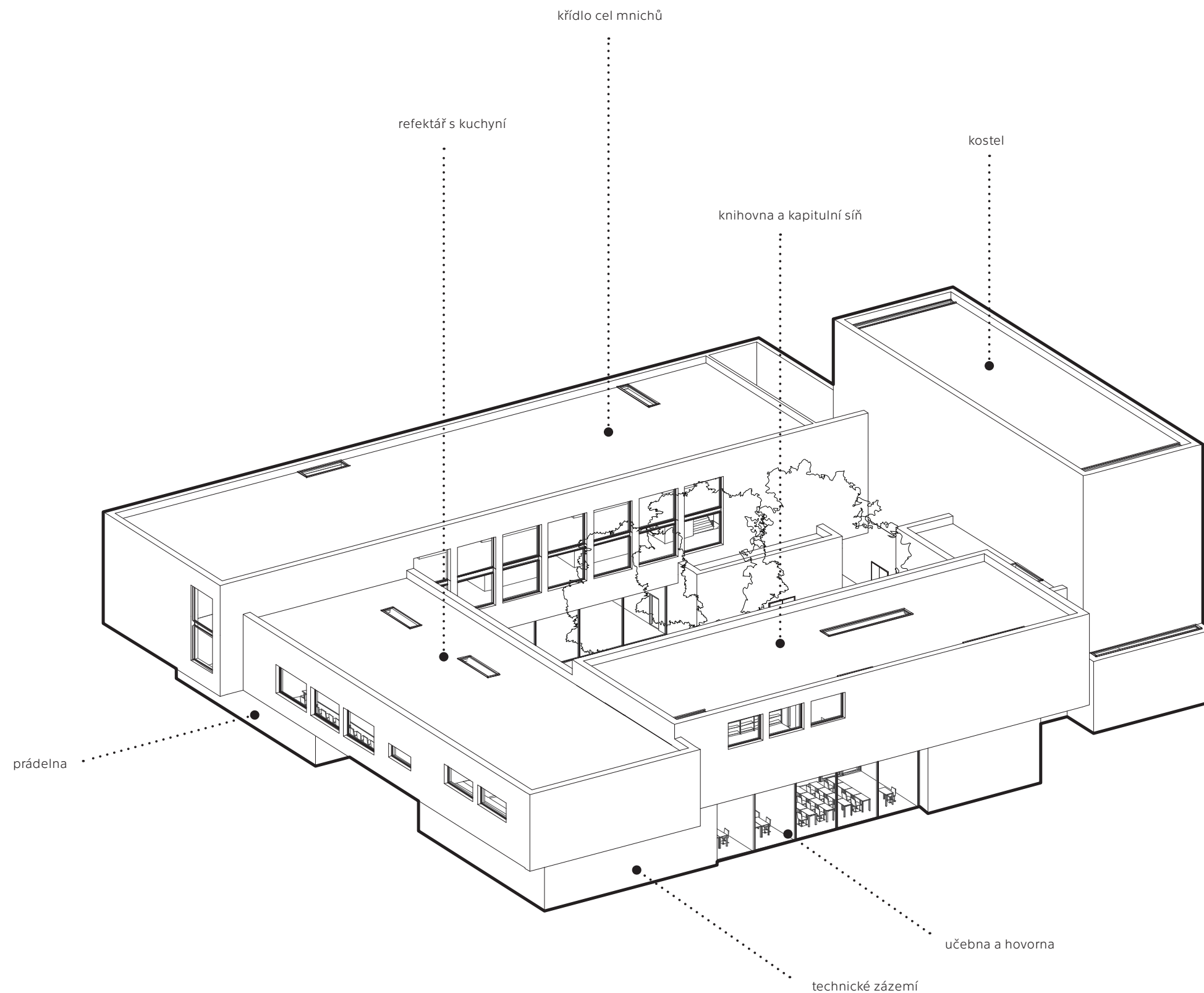
SCHÉMA OSTROVA

Kompozice areálu vychází z podélné osy ostrova. Na ní leží všechny budovy obsluhované čistě mnichy. Zvonice na jihu svou vertikálností upozorňuje na zdejší přítomnost mnichů. Kaple uprostřed ruin rajského dvora bývalého kláštera propojuje minulost ostrova s jeho současností. Klášterní budova je schovaná v lese na severní polovině ostrova a jen lehce ční nad stromy budovou kostela. Pivovar a dům pro hosty, jakožto budovy navštěvované také veřejností, jsou z ostrova vyčleněny na řeku, aby nenarušovali trapistický způsob života mnichů na ostrově.

KLÁŠTER

Klášter vychází z tradiční typologie. Křídla budovy vytváří uprostřed objektu atrium, tedy rajský dvůr. Ten je pojednán v duchu přirozenosti jako travnatá plocha se stromy. Vzhledem k pravidelnému zaplavování ostrova jsou nejdůležitější proozy pro každodenní život mnichů vyzdviženy do prvního patra (cely mnichů, refektář, kapitulní síň, knihovna). Přízemí pak zůstávají spíš technické proozy jako je prádelna, sklady nebo kotelna.

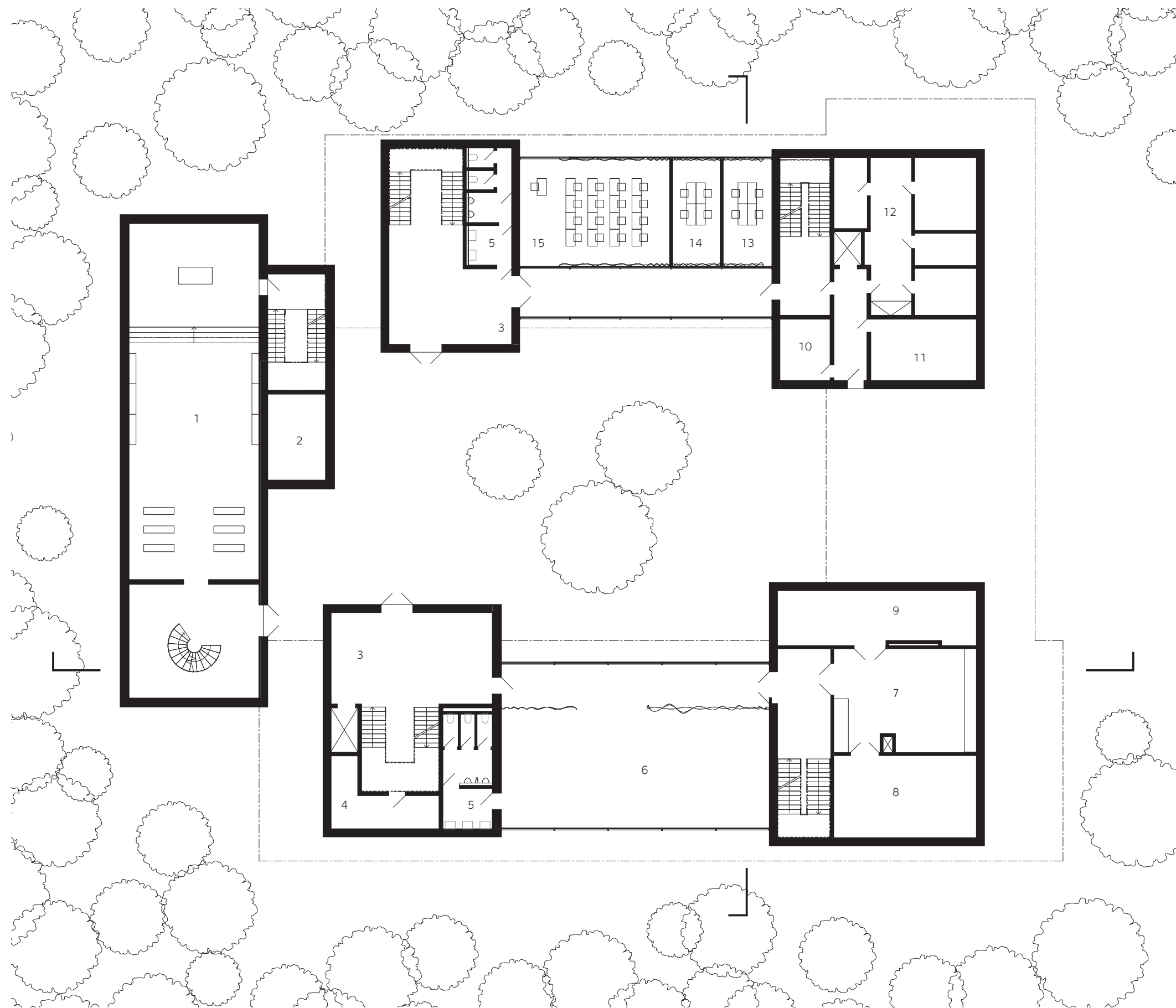

PŮDORYS 1NP

Do areálu kláštera je možné vstoupit několika vchody. Ten hlavní na jihu je tvořen jakousi pomyslnou bránou tvořenou dvěma hmotami v přízemí, které jsou překlenuté hmotou v patře. Další vstupy jsou na podobném principu v menším měřítku na severu kolem budovy kostela.

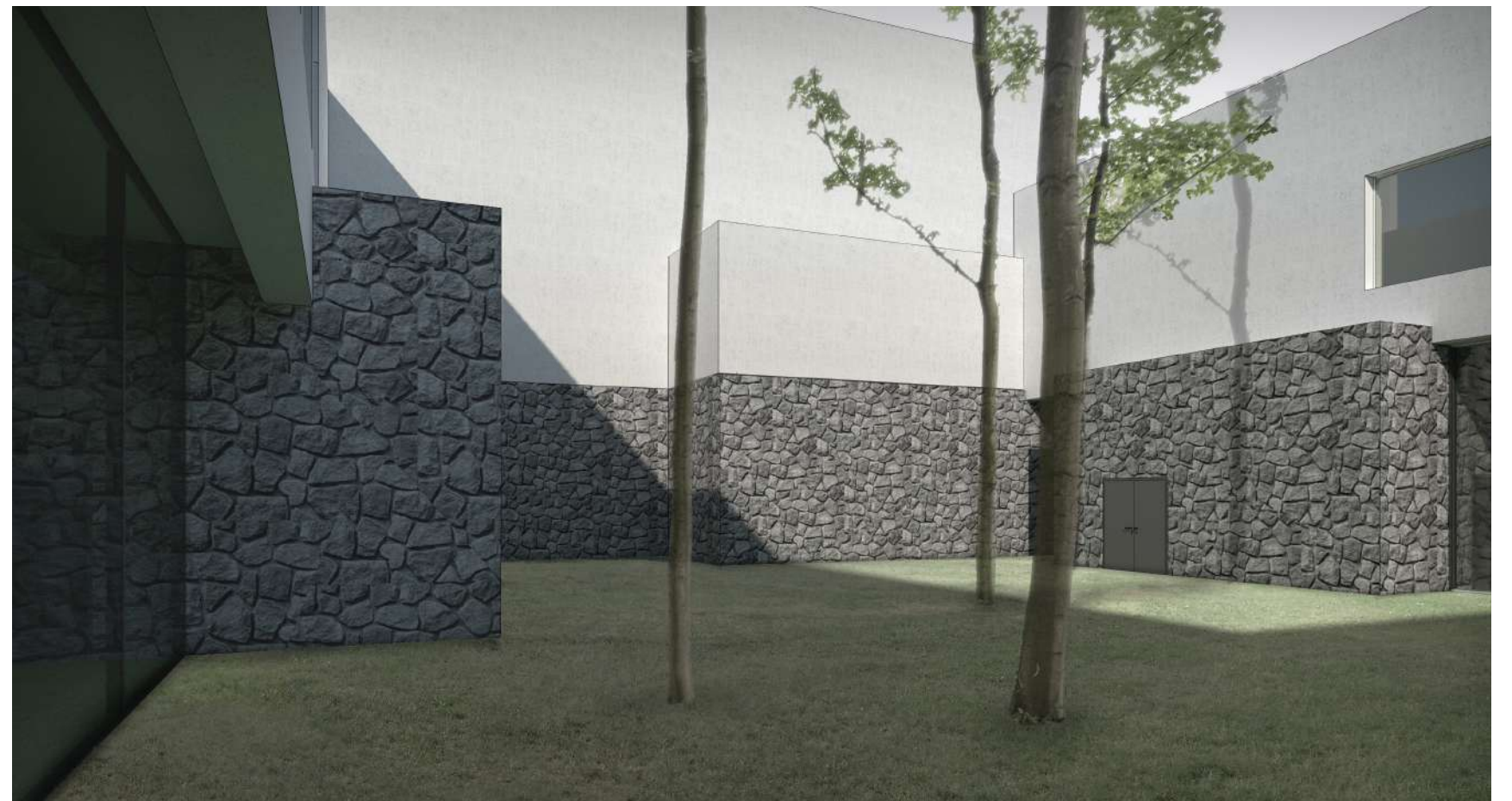
Uprostřed přízemí se nachází rajský dvůr s několika stromy, který jakoby splývá s okolním lesem. Ohraničen je čtyřmi budovami, které jsou na východě a na západě propojeny skleněnými můstkami. V budovách se nachází technické provozy jako je prádelna nebo kotelna. Jsou navrženy tak, aby dokázaly odolat pravidelnému zaplavení. I proto nemají téměř žádná okna a jejich fasáda je tvořena z žulového kamene. Můstky jsou kontrastně k nim navrženy jako lehké, prosklené. V nich se nachází denní místnosti mnichů jako jsou dílny nebo učebny. Také je zde umístěna hovorna určená pro rozhovory mnichů s lidmi mimo řád.

- 1 | klášterní kostel
- 2 | krypta
- 3 | vstupní hala
- 4 | technické zázemí
- 5 | sociální zázemí
- 6 | dílna / denní místnost
- 7 | prádelna
- 8 | sklad špinavého prádla
- 9 | sklad čistého prádla
- 10 | fortna
- 11 | kotelna
- 12 | sklad potravin
- 13 | hovorna návštěv
- 14 | kancelář
- 15 | učebna

RAJSKÝ DVŮR

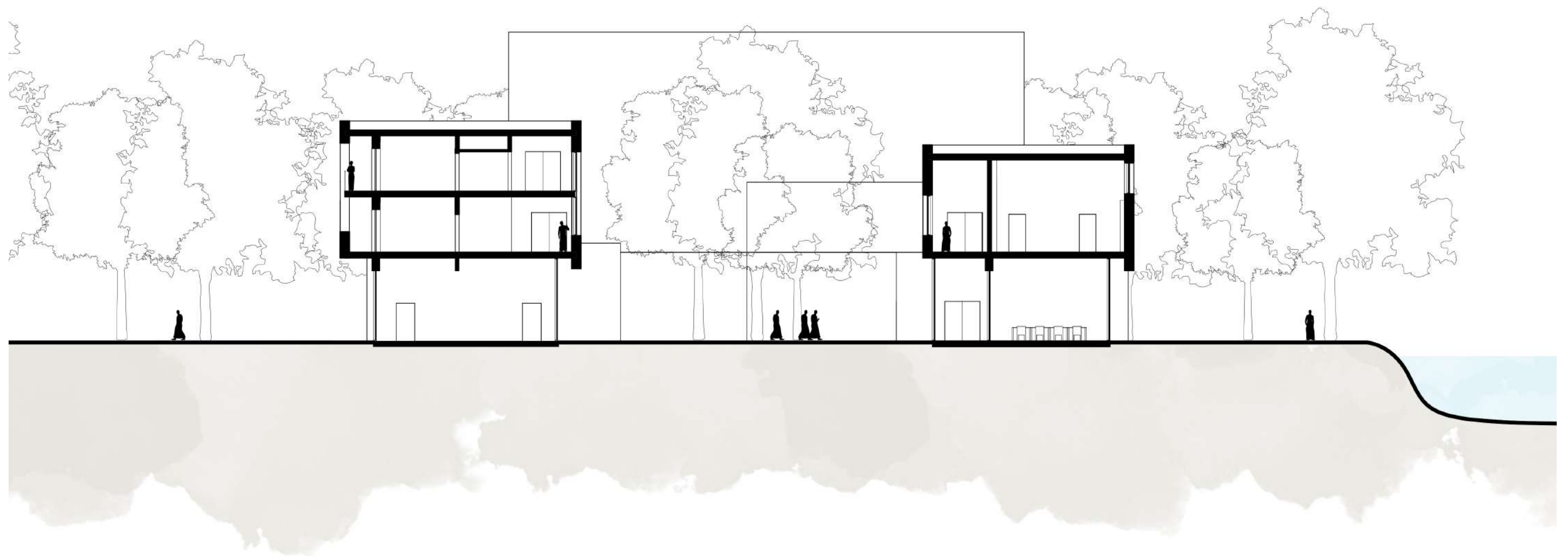
Rajská zahrada je v duchu jednoduchosti pojednaná jako travnatá plocha se stromy. V přízemí volně přechází do okolního lesa čímž se klášter propojuje s ostrovem. Zároveň hrubé žulové stěny odkazují k přírodě.

PŘÍČNÝ ŘEZ

Rajský dvůr splývá s okolním lesem a zároveň umožňuje dostatečné proslunění všech místností. Denní místnosti jsou zapuštěny do hmoty tak, že v letních měsících jsou mimo stromy také stíněny přesahem patra a v zimních se mohou sluncem prohřát.

DENNÍ MÍSTNOSTI

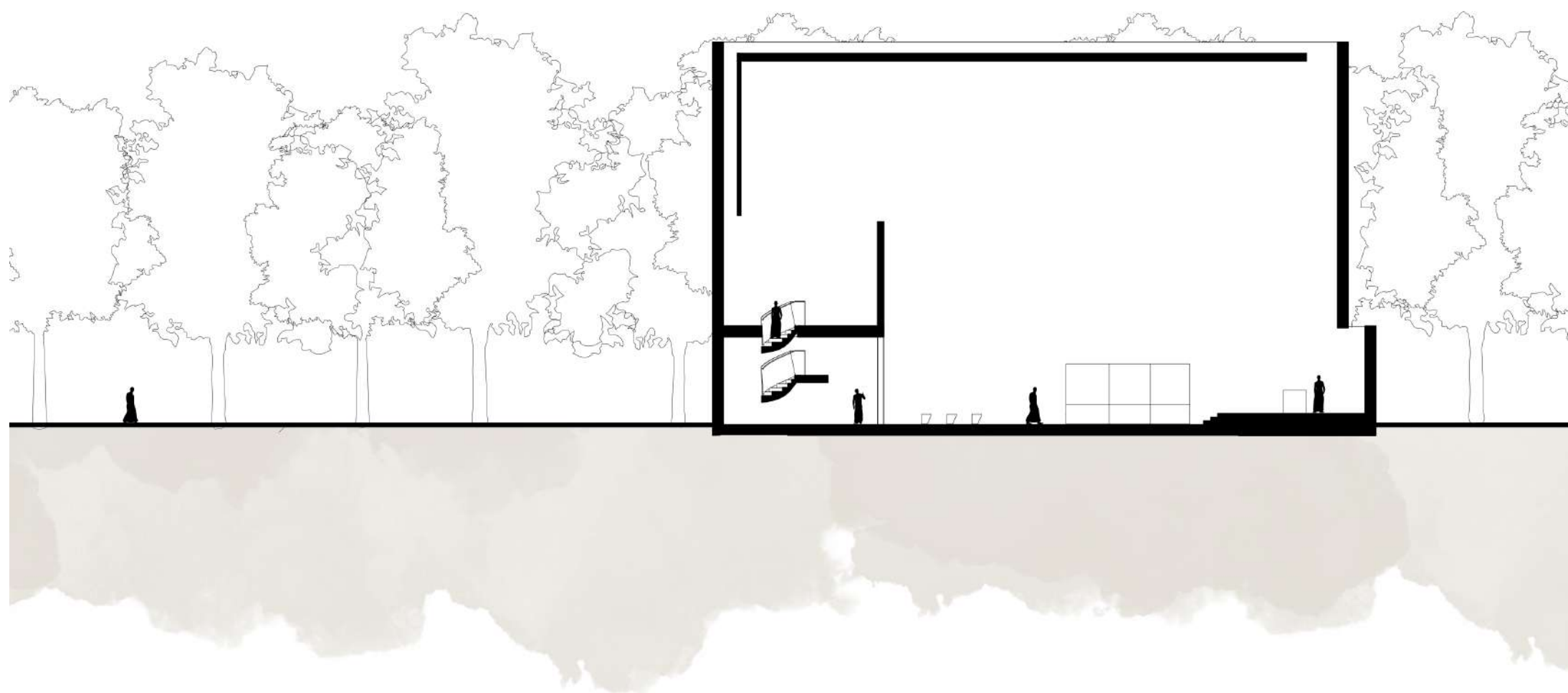
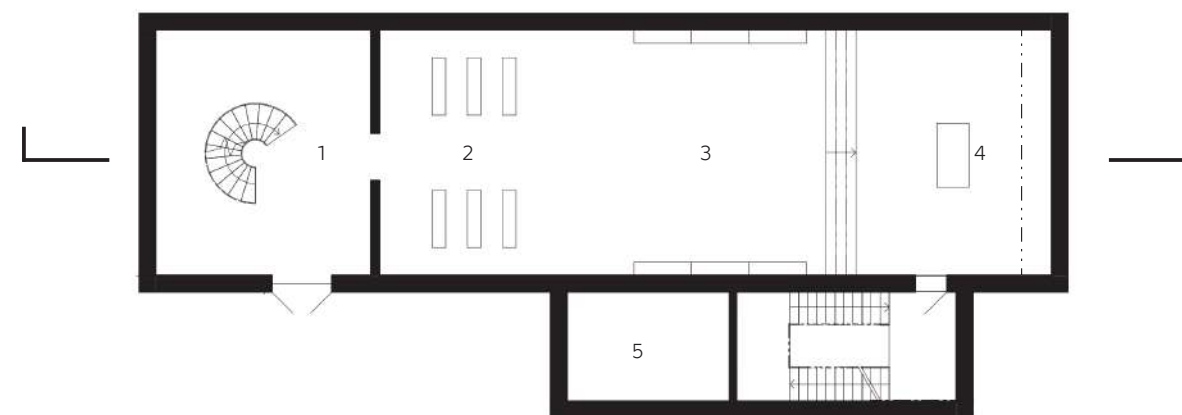
Denní místnosti v přízemí jsou pojednány jako plně prosklené místnosti, které jsou v případě potřeby zatemněné závěsy. Díky tomu je při pobytu v nich dosaženo pocitu úplného splynutí s okolím. Na horním obrázku je zobrazena dílna, na spodním učebna.

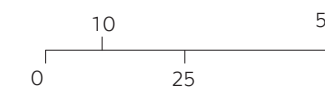

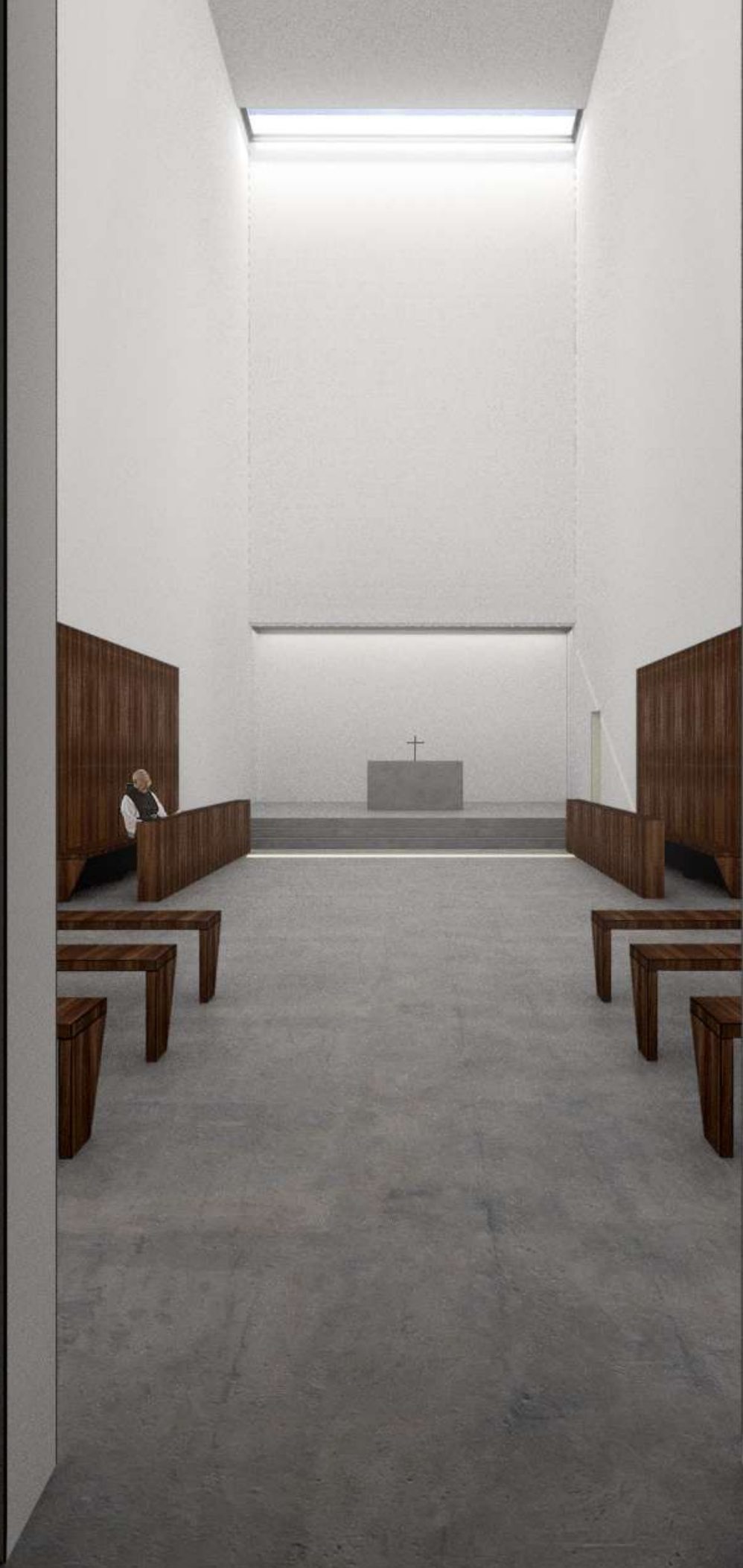
KOSTEL

Klášterní kostel je typicky orientovaný na východ se vstupy v přízemí a v patře. Návrh předpokládá, že při ranní modlitbě budou mniši do kostela přistupovat přímo z patra od cel a naopak při večerních modlitbách zase z přízemí. Oltář je oproti zbytku kostela vyvýšen o půl metru a dodává tak místu důležitost. Osvětlení je zajištěno přes střešní světlíky, které osvětlují jak hlavní prostor kostela, tak specifická místa jako je vstup v patře nebo oltář. Ke kostelu je přidružena krypta, která je o půl patra zapuštěna do země, nad ní se nachází sakristie.

- 1 | vstupní předprostor
- 2 | lavice pro veřejnost
- 3 | chór
- 4 | oltář
- 5 | krypta

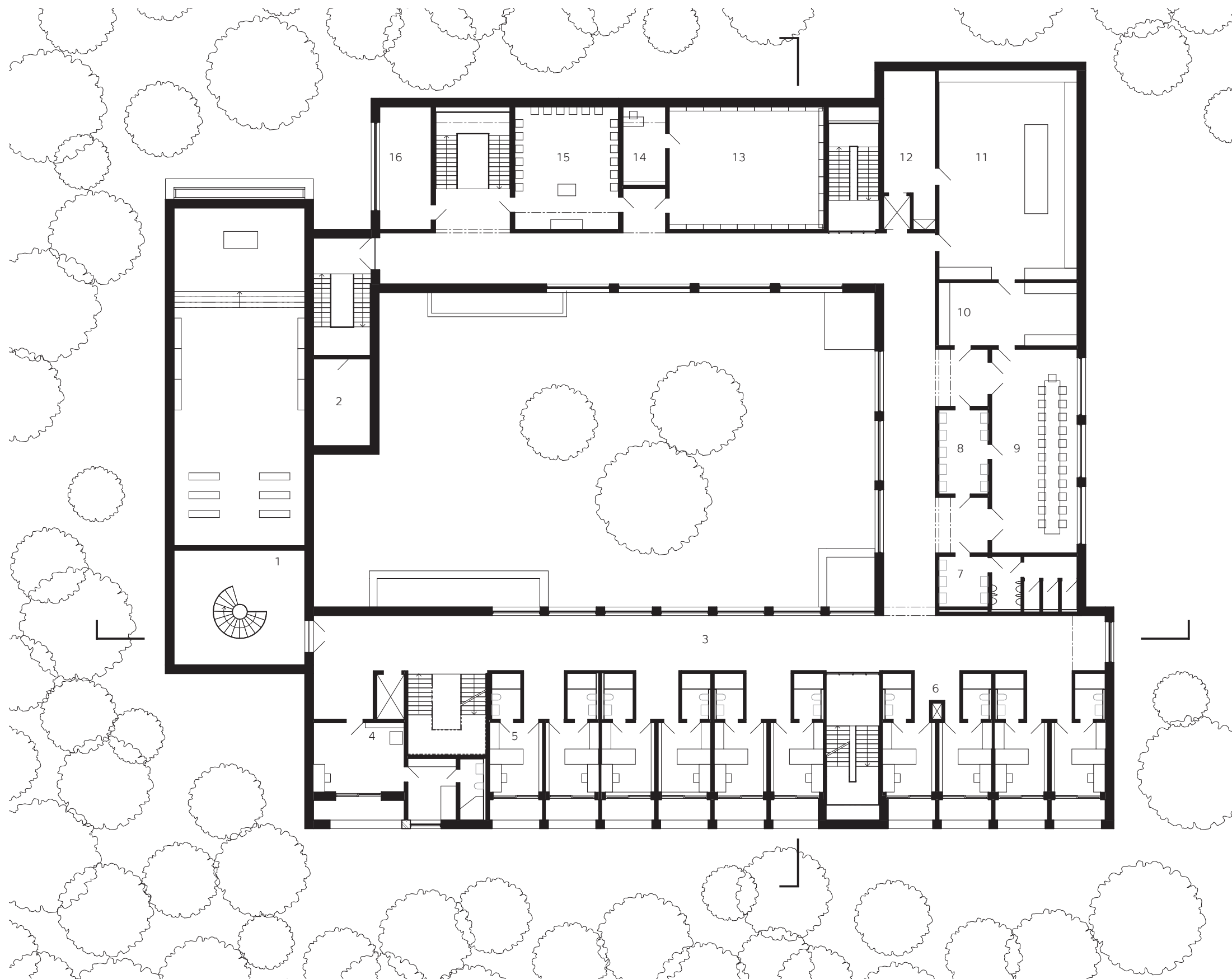

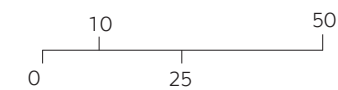
PŮDORYS 2NP

Ve druhém nadzemním podlaží se nachází funkční celek kláštera. Návrh předpokládá pravidelné krátkodobé zaplavování a umožňuje mnichům toto období přečkat prakticky bez překážek. V tomto podlaží se nachází vše, co by k běžnému životu potřebovali.

Ambit je členěný jednotlivými „zálivy“ v podobě předprostorů a to počínaje u jednotlivých cel, přes předprostor u refektáře, po obdobnou situaci u knihovny a kapitulní síně.

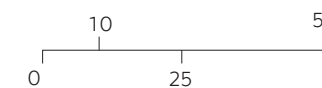
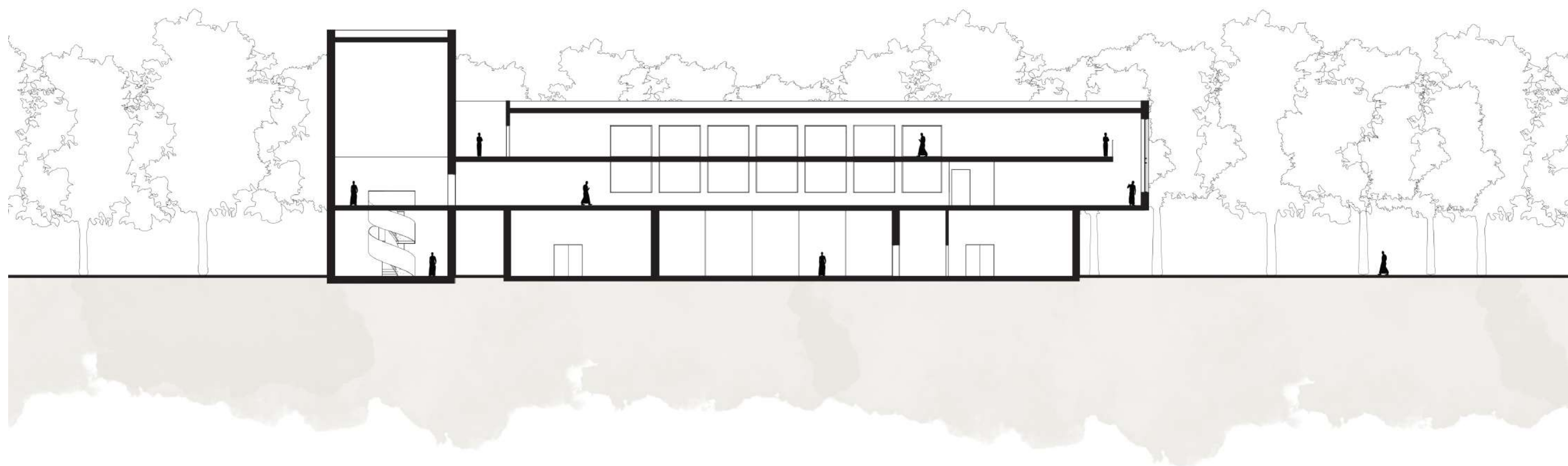

- 1 | vstupní prostor kostela
- 2 | sakristie
- 3 | ambit
- 4 | cela opata
- 5 | cela mnicha
- 6 | shoz prádla
- 7 | sociální zázemí
- 8 | lavatorium
- 9 | refektář
- 10 | příprava jídel
- 11 | kuchyně
- 12 | sklad potravin
- 13 | knihovna
- 14 | kancelář knihovníka
- 15 | kapitula
- 16 | hovorna mnichů

PODÉLNÝ ŘEZ

Řez zobrazuje typická místa návrhu. Jednak návaznost kostela na konvent v prvním patře, dále pak venkovní atrium ve druhém patře, dvoupatrový prostor propojující patra cel v jižní části a také prostor dílny.

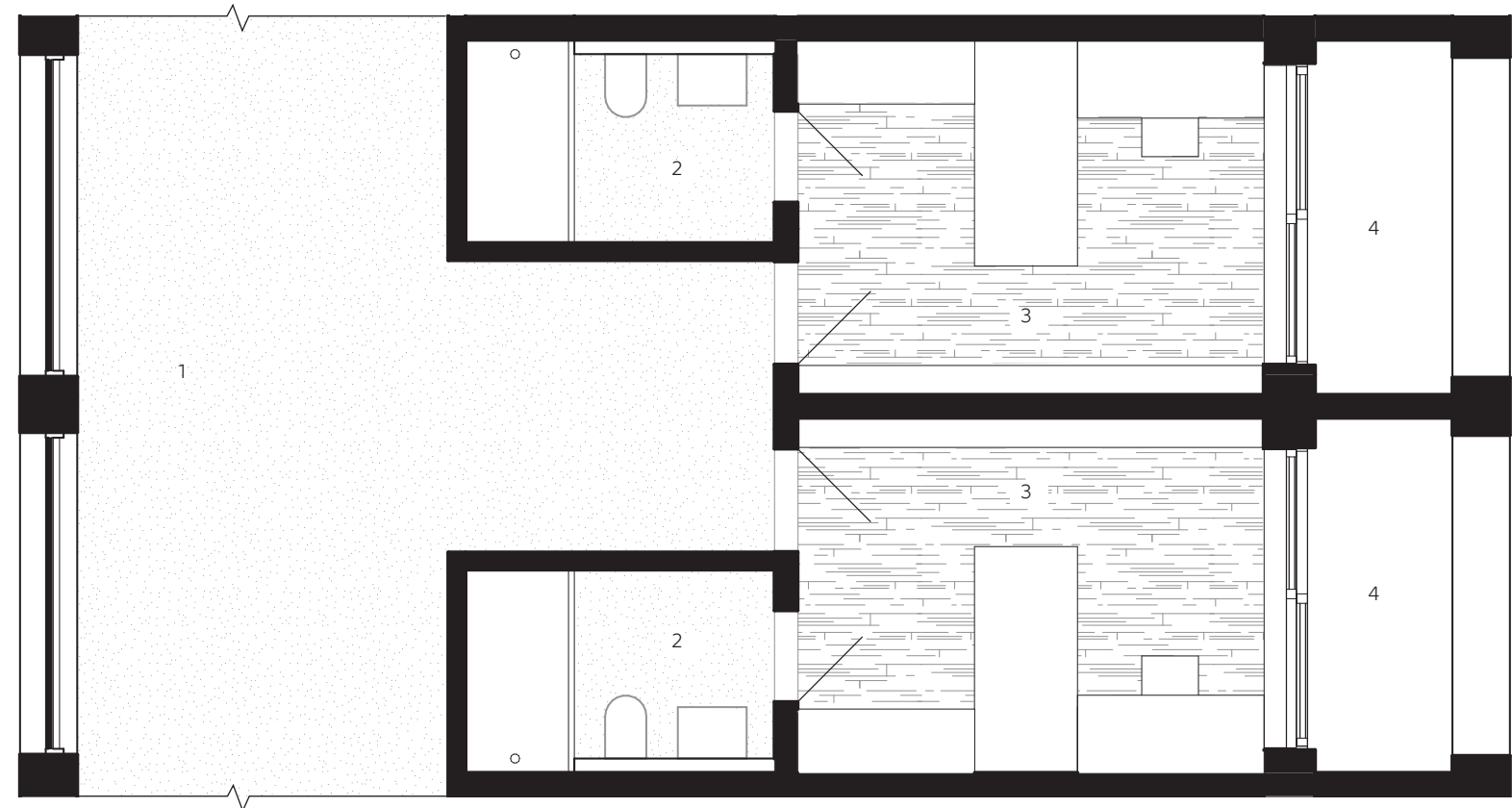

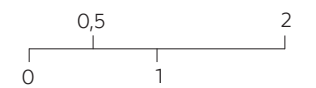

CELA

Cely jsou navrženy tak, aby mnichů sloužily po celý jejich život. Dvě cely mají vždy společný předprostor, který tvoří malý záliv a člení tak křížovou chodbu. Každá cela má své sociální zázemí, další vybavení se skládá z postele, šatní skříň, pracovního stolu s židlí a úložného prostoru. Každá cela má svůj balkon. Stěny cely jsou ponechány v bílém betonu, podlaha, stejně jako nábytek, je navržena jako dřevěná.

- 1 | chodba
- 2 | koupelna
- 3 | pokoj
- 4 | ložie

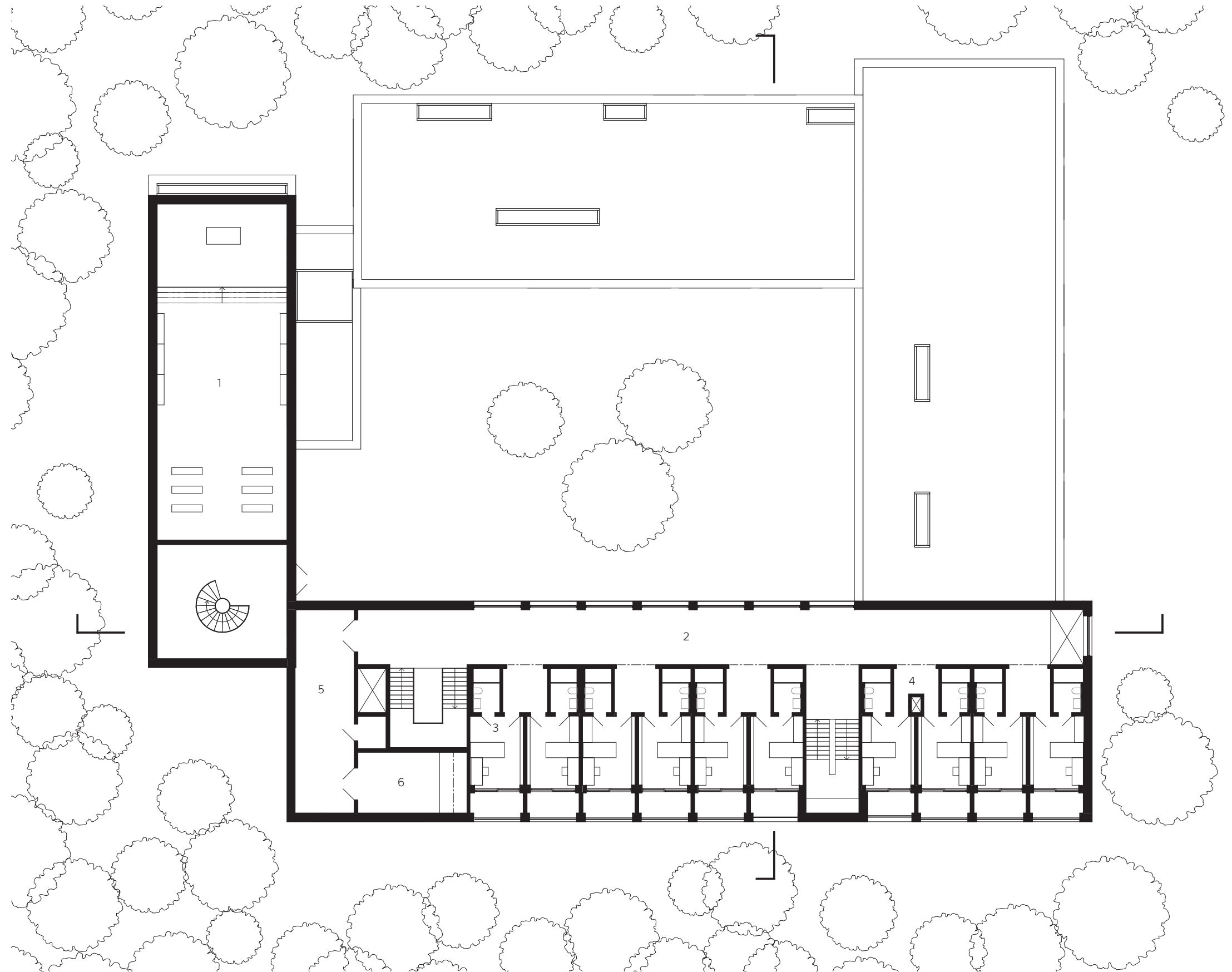

PŮDORYS 3NP

Třetí patro obsahuje zbylé cely a kapli, do které je možné se dostat skrze venkovní terasu.

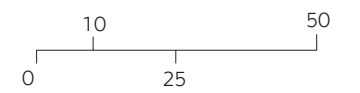
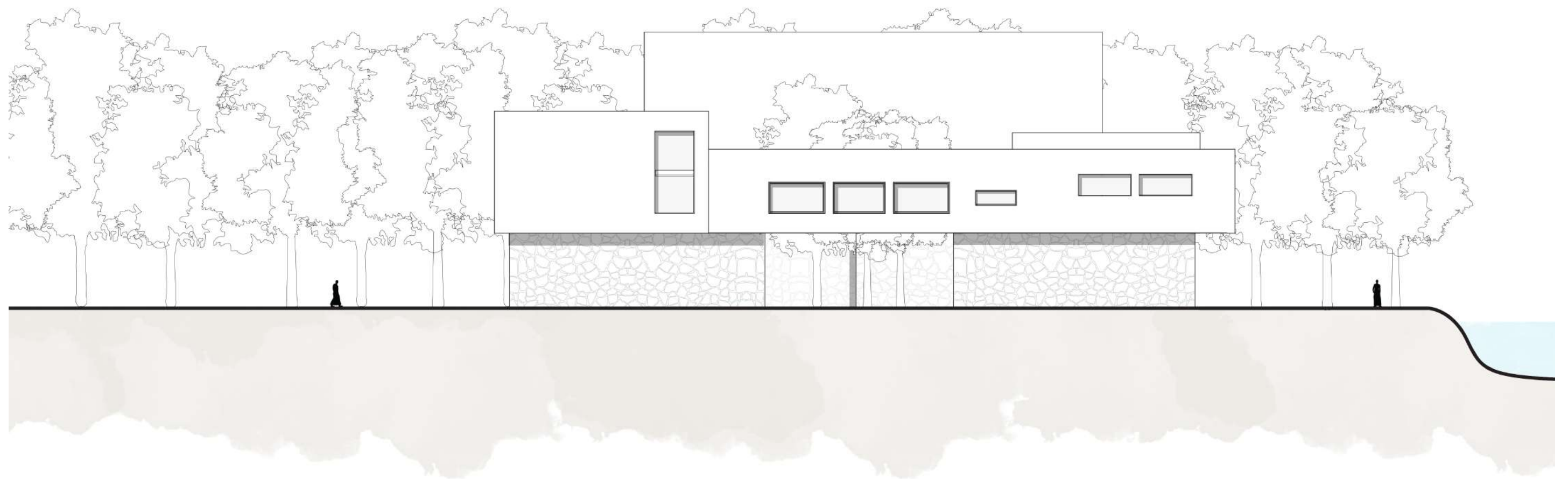

- 1 | klášterní kostel
- 2 | ambit
- 3 | cely mnicha
- 4 | shoz prádla
- 5 | venková terasa
- 6 | kaple

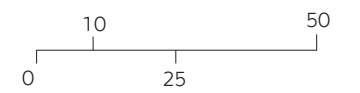
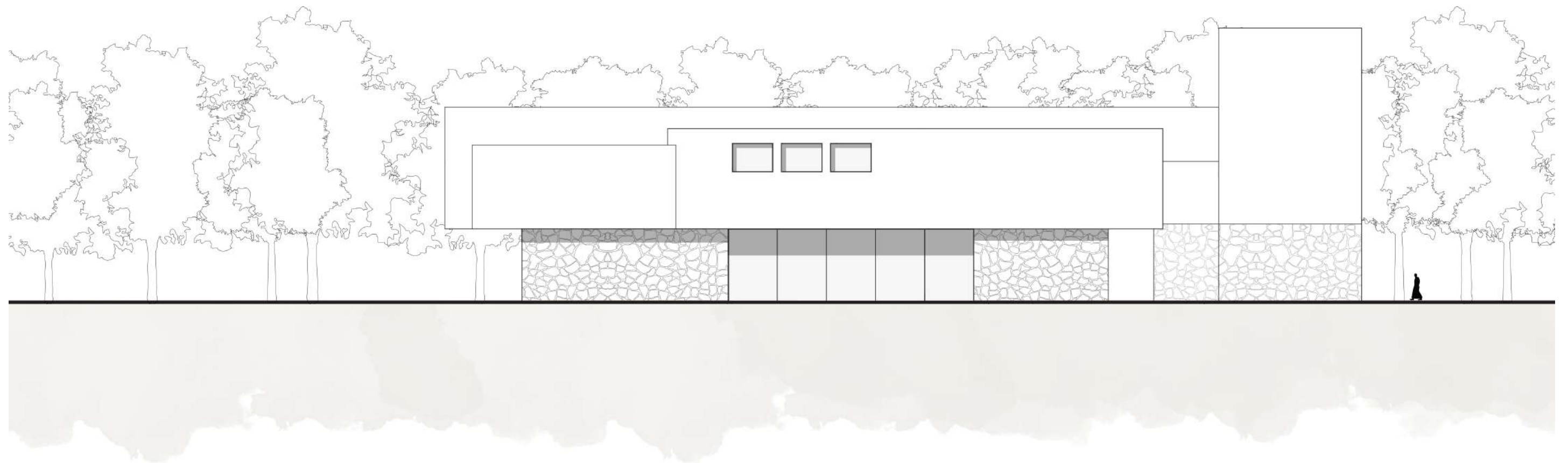

POHLED JIŽNÍ

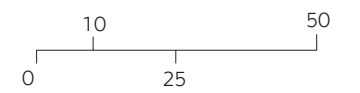
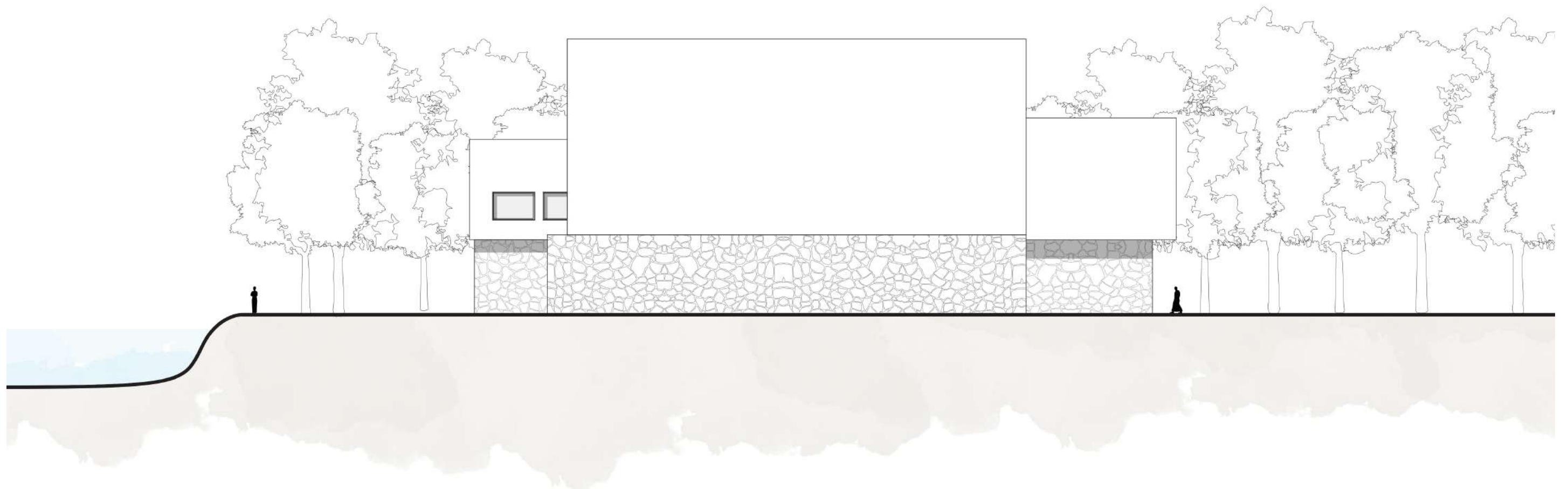

POHLED VÝCHODNÍ

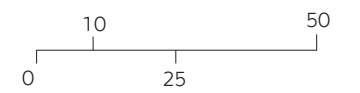
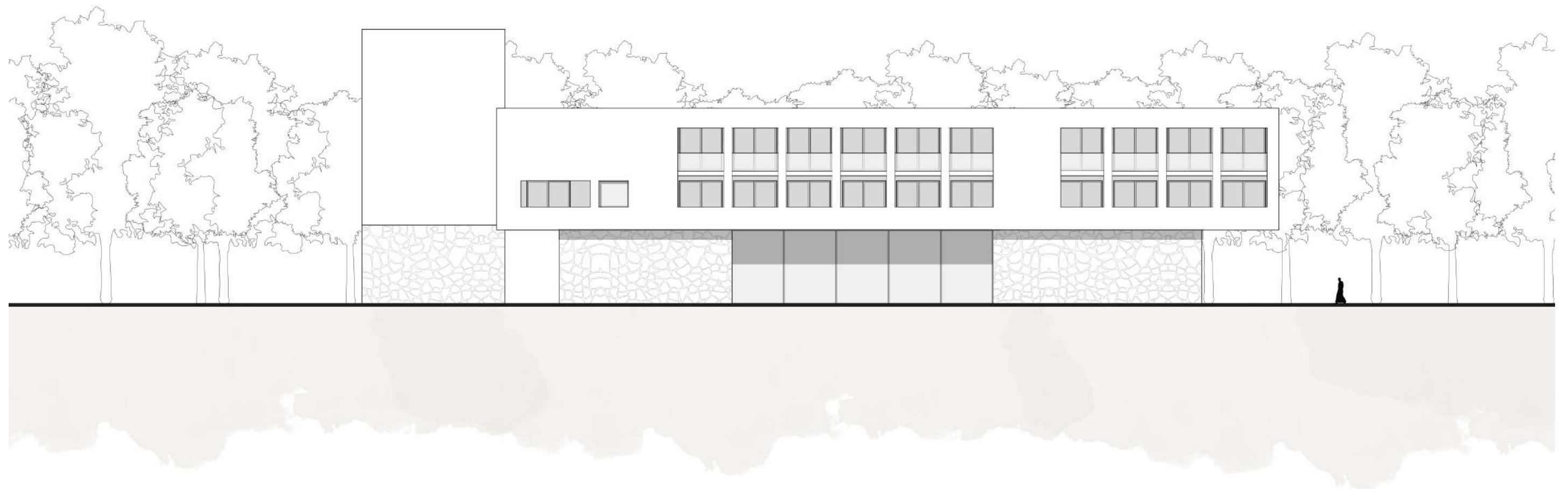

POHLED SEVERNÍ

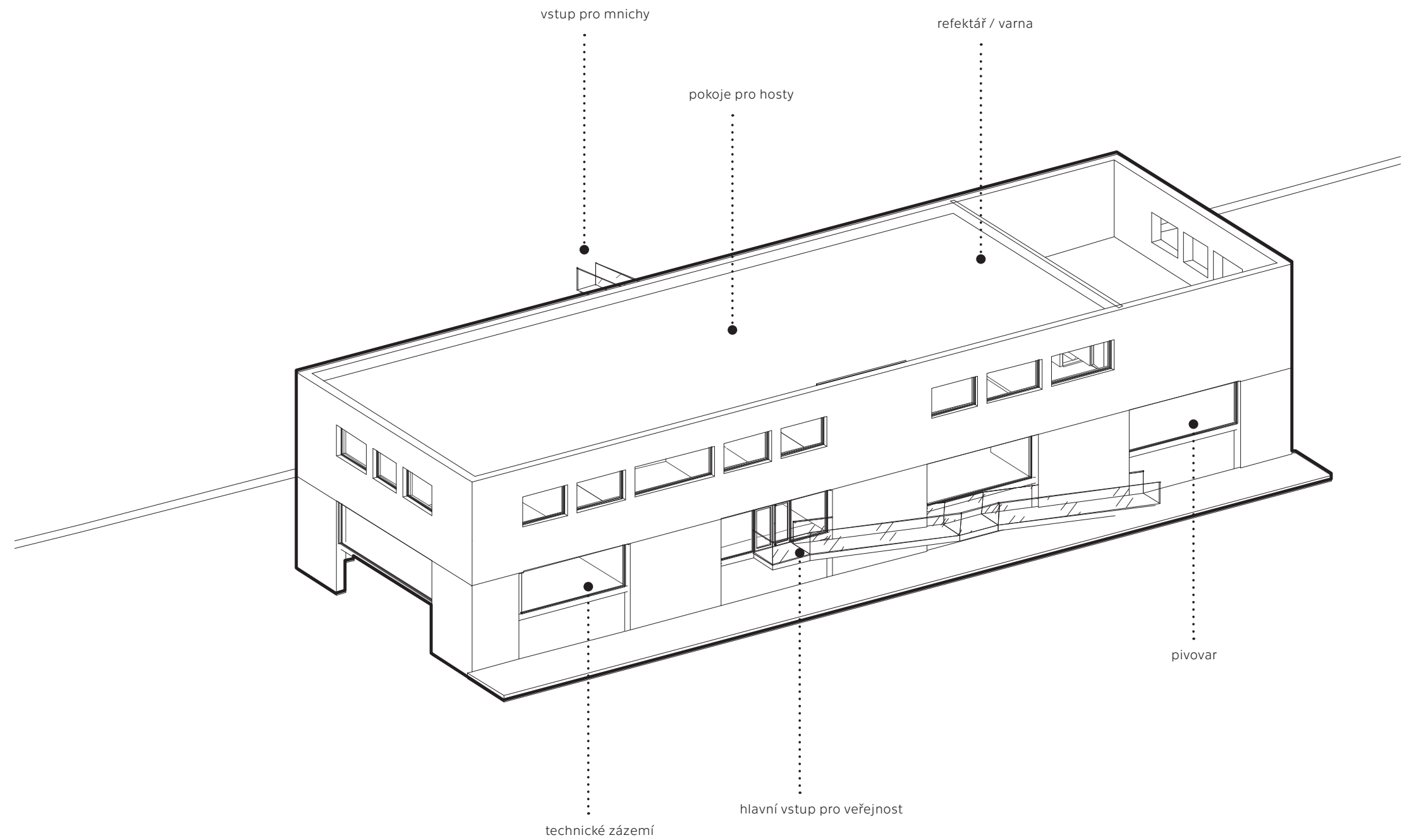
POHLED ZÁPADNÍ

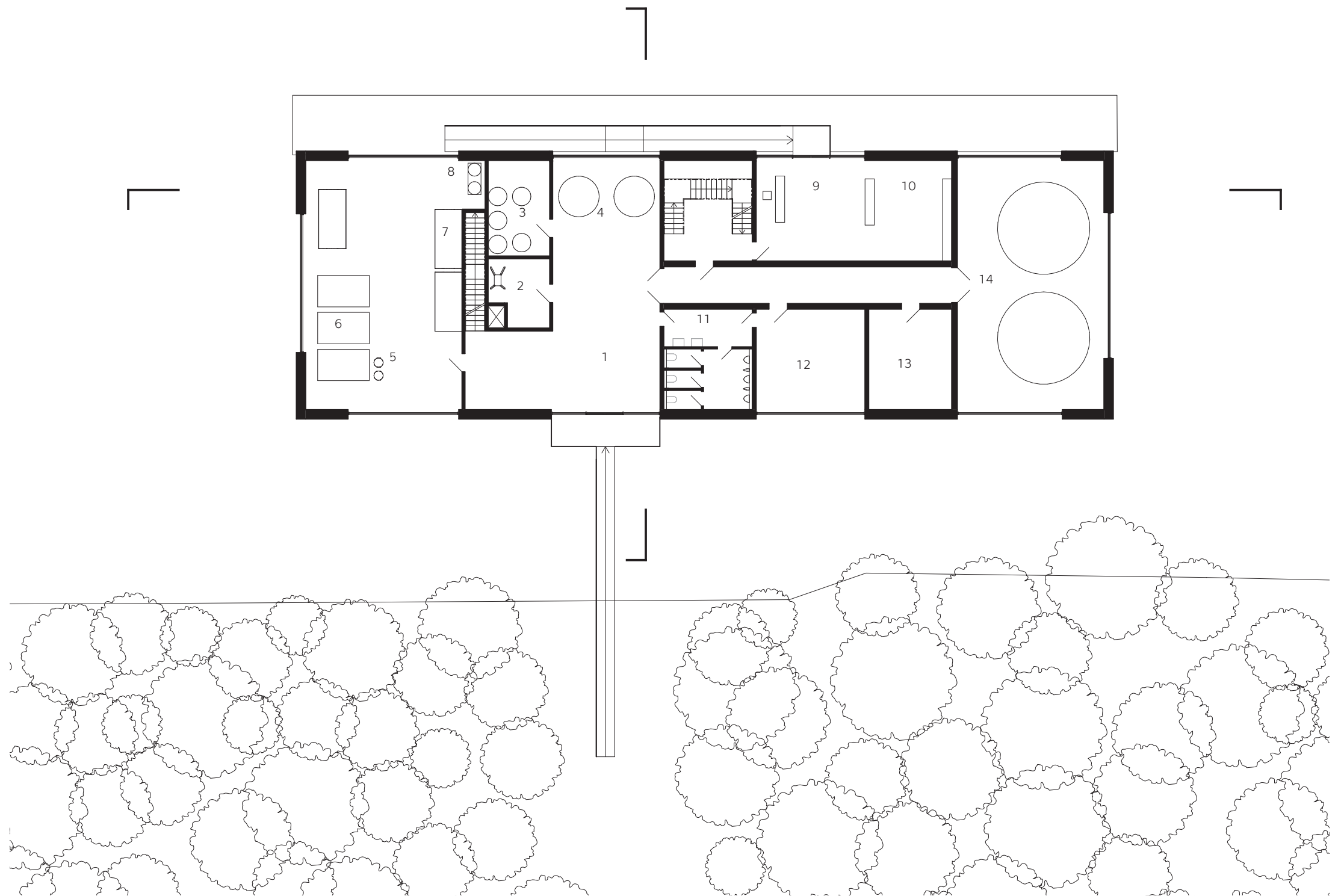
PIVOVAR A DŮM PRO HOSTY

Budova představuje prolnutí mnišského života s okolím. Ve zvýšeném přízemí se zde nachází pivovar s technickým zázemím, v patře pak pokoje pro hosty a varna pivovaru. Celý objekt je umístěn na vodě, jelikož je ostrov chápán jako teritorium mniichů. Vzhledem ke kolísající hladině řeky je od ní přízemí zvednuto o 3 metry. Přístup je možný pro mniichy z ostrova skrz lávku, pro veřejnost, u které se předpokládá příjezd po vodě, je připraveno molo a lávka, které mění svou polohu v závislosti právě na hladině řeky.

PŘÍZEMÍ

Přízemí obsahuje všechny provozní celky pro pivovar, zázemí pro mnichy, kteří zde pracují, dále pak technické zázemí v podobě skladu mláta, bioplynové stanice a čističky odpadních vod. Mimo to je zde také vstup pro veřejnost a malý obchod s klášterním pivem a případnými dalšími výrobky.

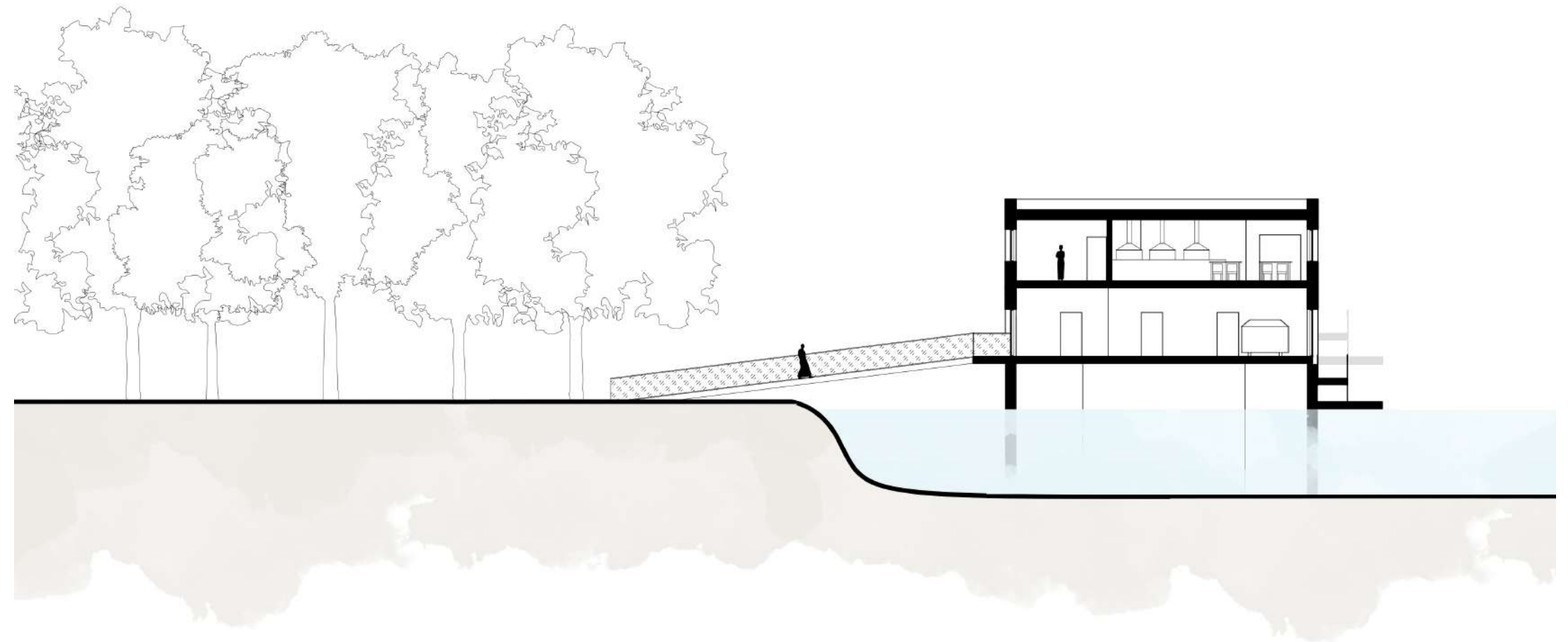

- 1 | provozní vstup, lobby
- 2 | šrotovna, sklad sladu
- 3 | sklad chmele, sklad sudů
- 4 | kádě na vodu
- 5 | štoky
- 6 | spilka
- 7 | ležácké tanky
- 8 | filtr
- 9 | hlavní vstup, recepce
- 10 | klášterní obchod
- 11 | sociální zázemí
- 12 | denní místnost
- 13 | sklad mláta
- 14 | bioplynová stanice, ČOV

PŘÍČNÝ ŘEZ

Do pivovaru je přístup možný buď po lávce z ostrova, nebo po lávce z mola. Té se mění sklon v závislosti na výšce vodní hladiny.

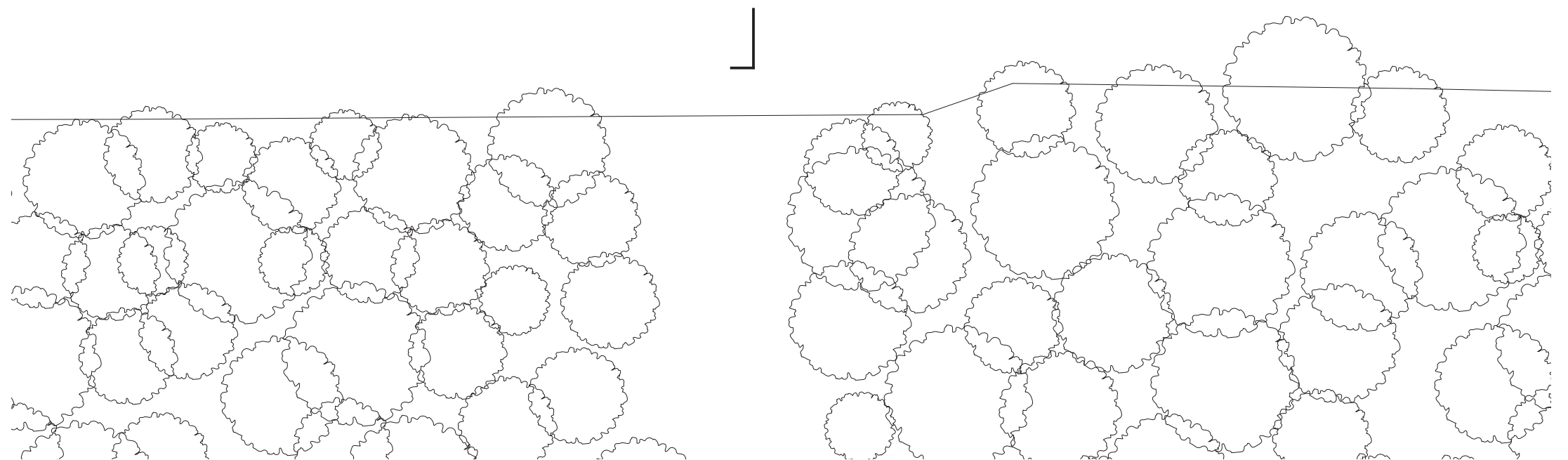
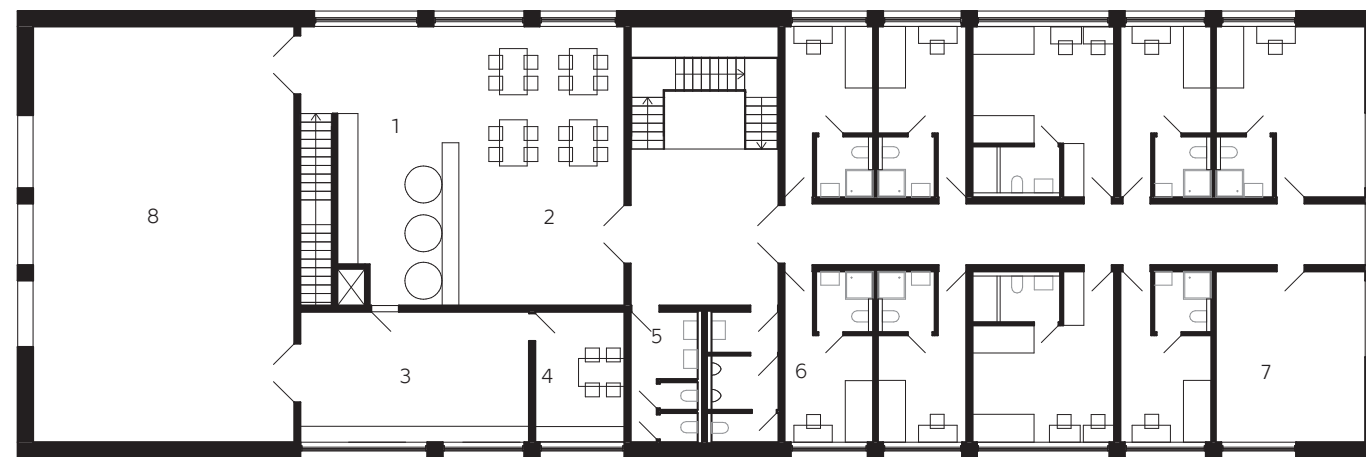

PŮDORYS 2NP

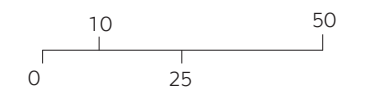
V patře se nachází varna spojena s refektářem pro hosty, přípravná jídel a pokoje pro hosty.

- 1 | varna
- 2 | refektář pro hosty
- 3 | přípravná jídel
- 4 | denní místnost
- 5 | sociální zázemí
- 6 | pokoj pro hosty
- 7 | prádelna
- 8 | venkovní terasa

PODÉLNÝ ŘEZ

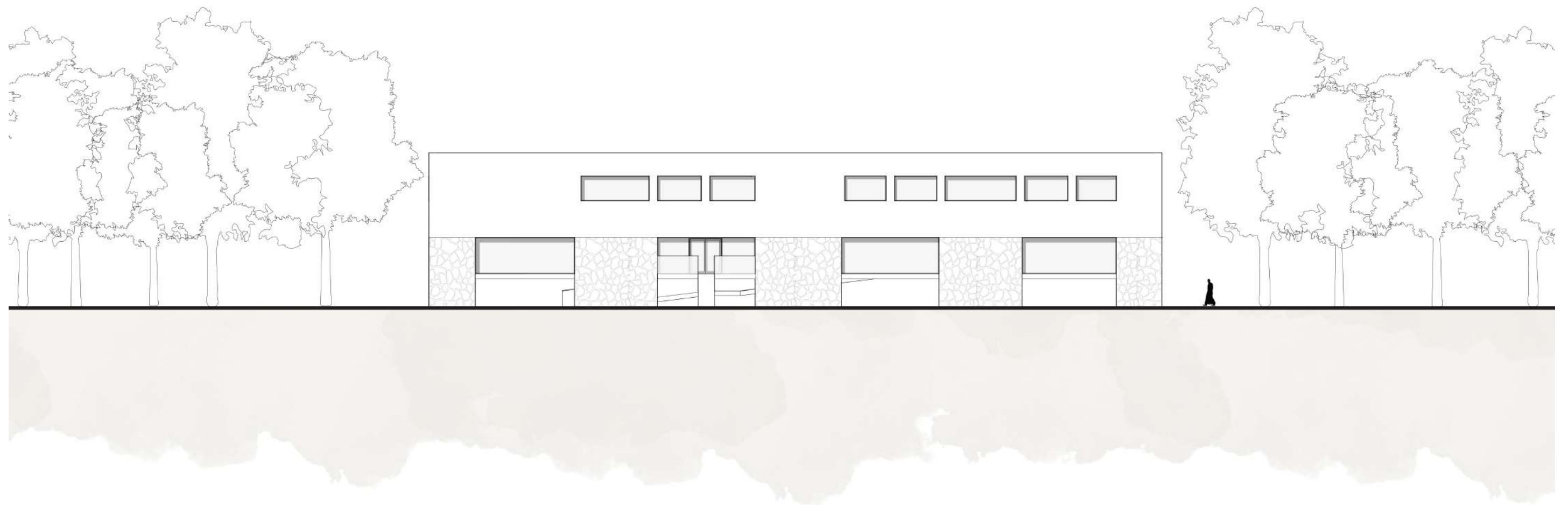

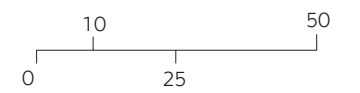
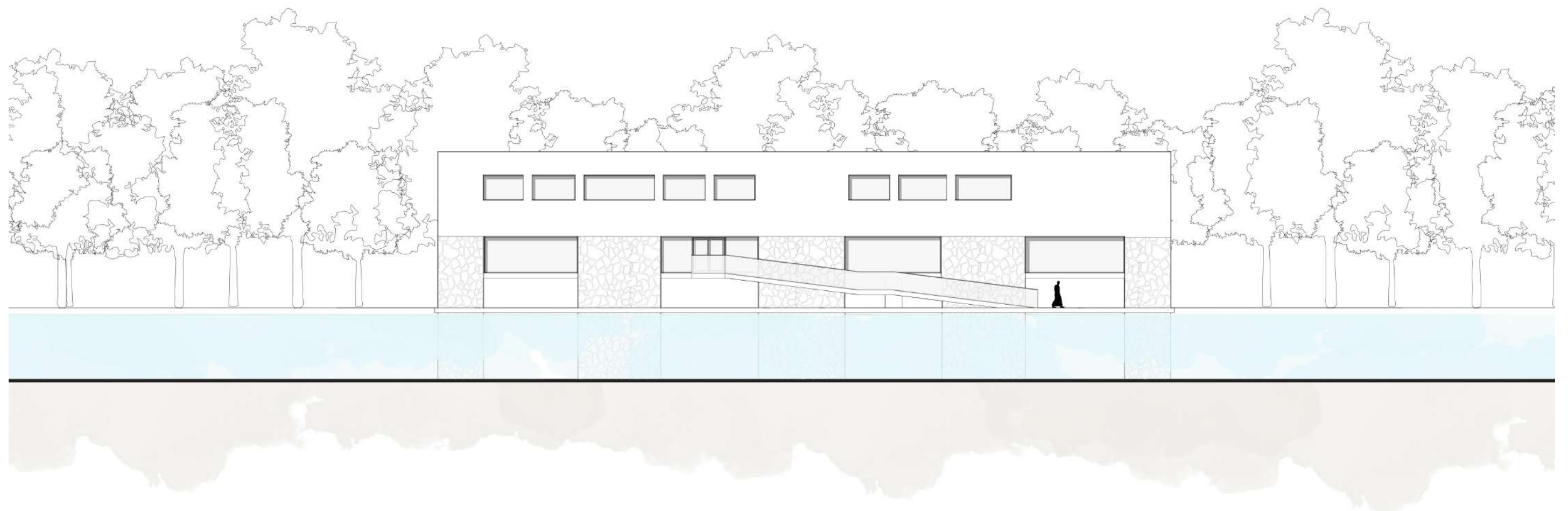
POHLED ZÁPADNÍ

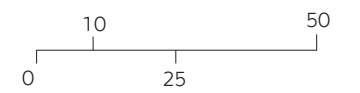
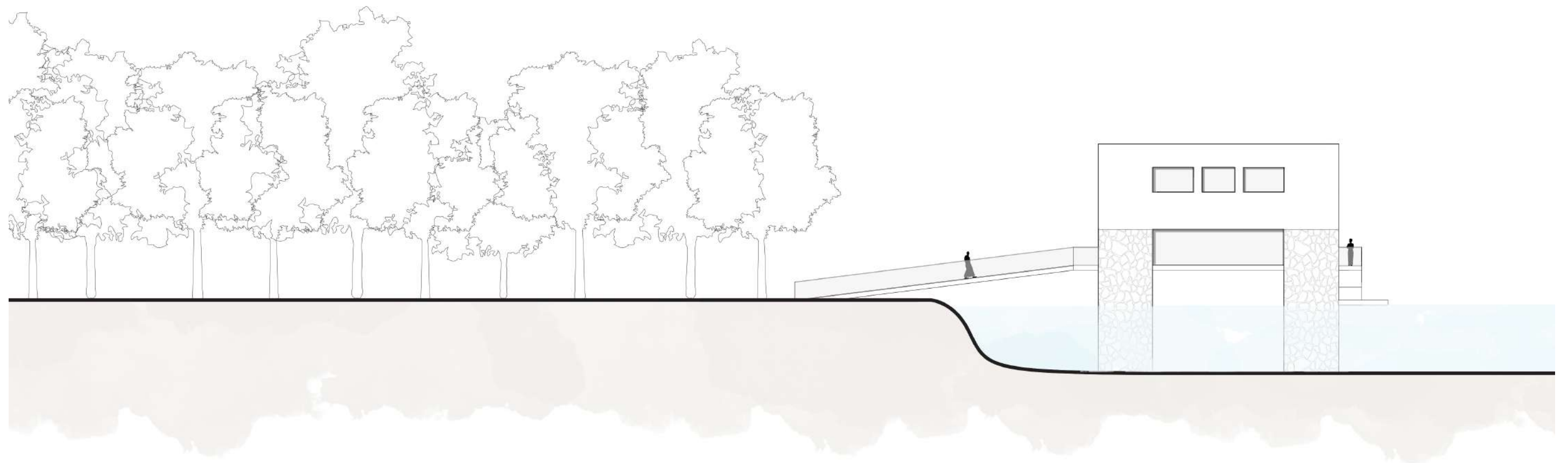

POHLED VÝCHODNÍ

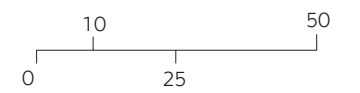
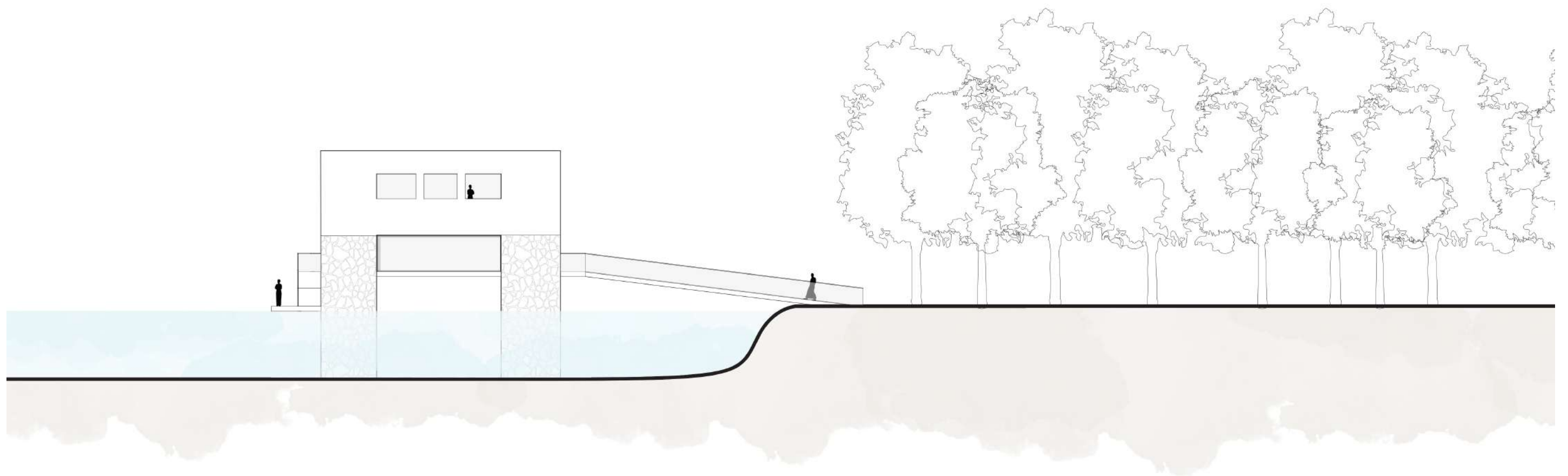
POHLED JIŽNÍ

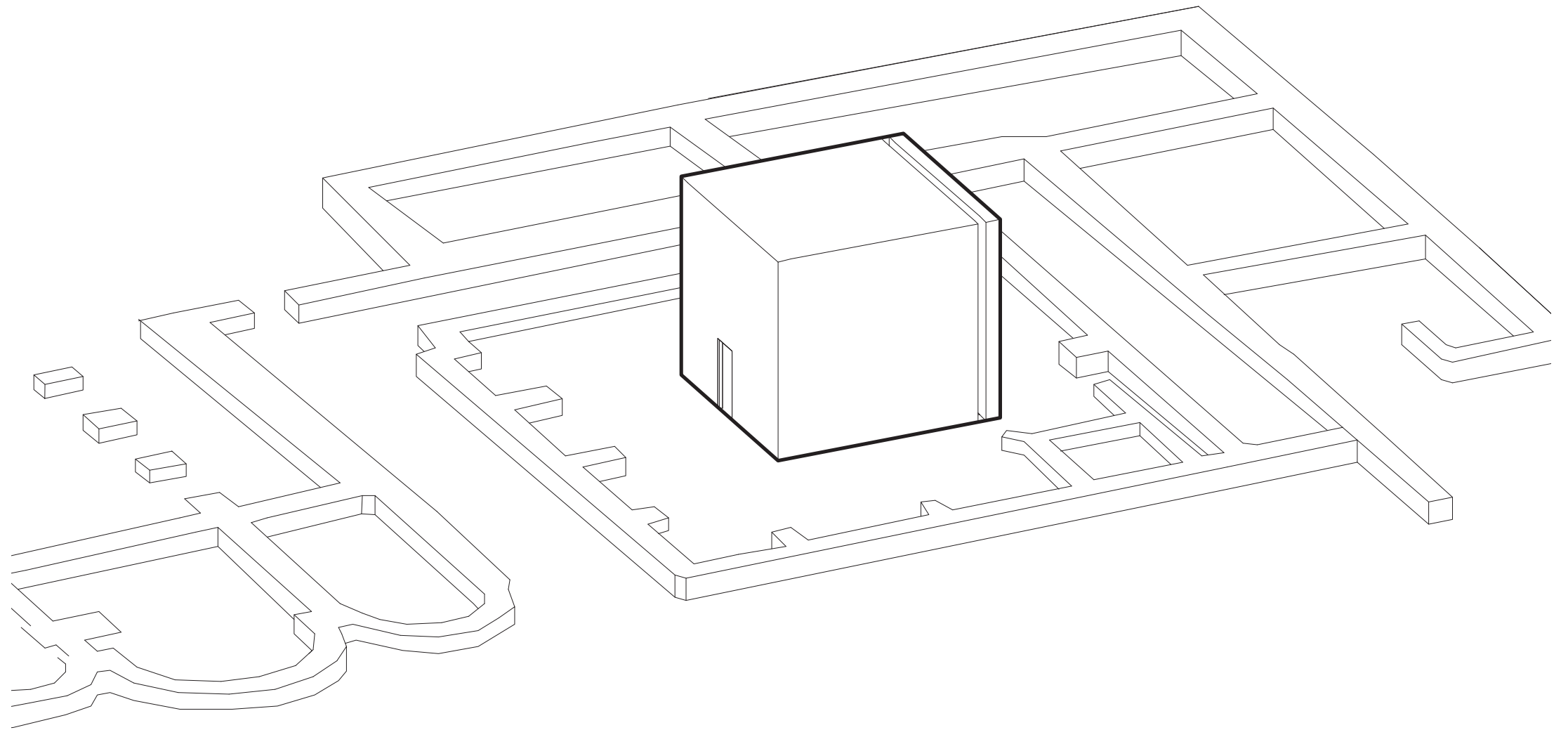

POHLED SEVERNÍ

KAPLE

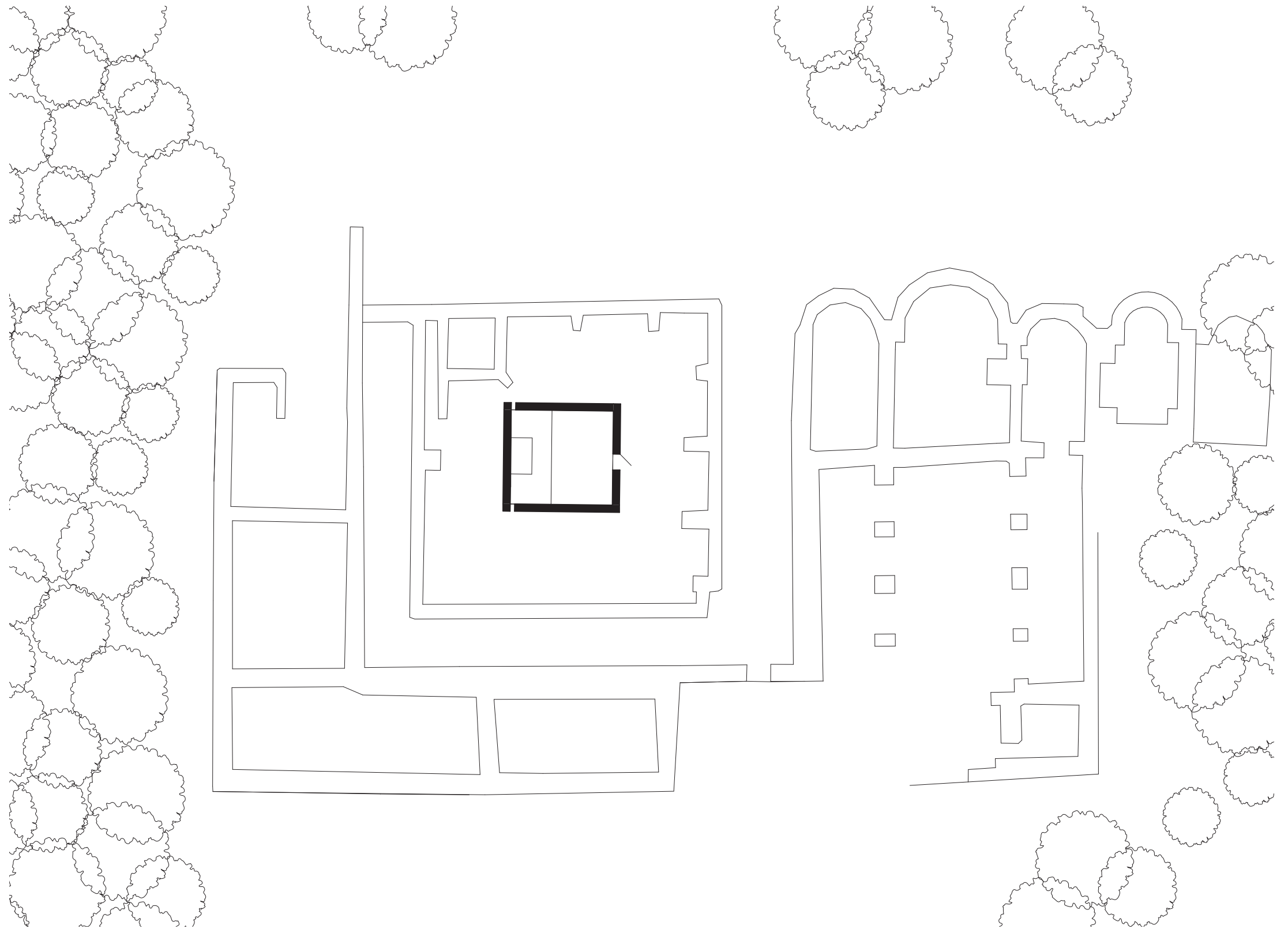
Kaple je umístěna doprostřed ruiny rajského dvora bývalého benediktinského kláštera. Od-kazuje tak k minulosti ostrova a propojuje je se současností. Kaple je navržena velice jednoduše do podoby krychle, do které je vpuštěno světlo jen po obvodu čelní stěny s oltářem, čímž je umožněno dostatečné soustředění na modlitbu.

KAPLE

Kaple je velmi spoře vybavena. Nachází se v ní jen vyvýšený oltář a svíčky poskytující ambivalentní osvětlení ve večerních hodinách. Přirozeně je kaple osvětlena po obvodu čelní stěny s oltářem.

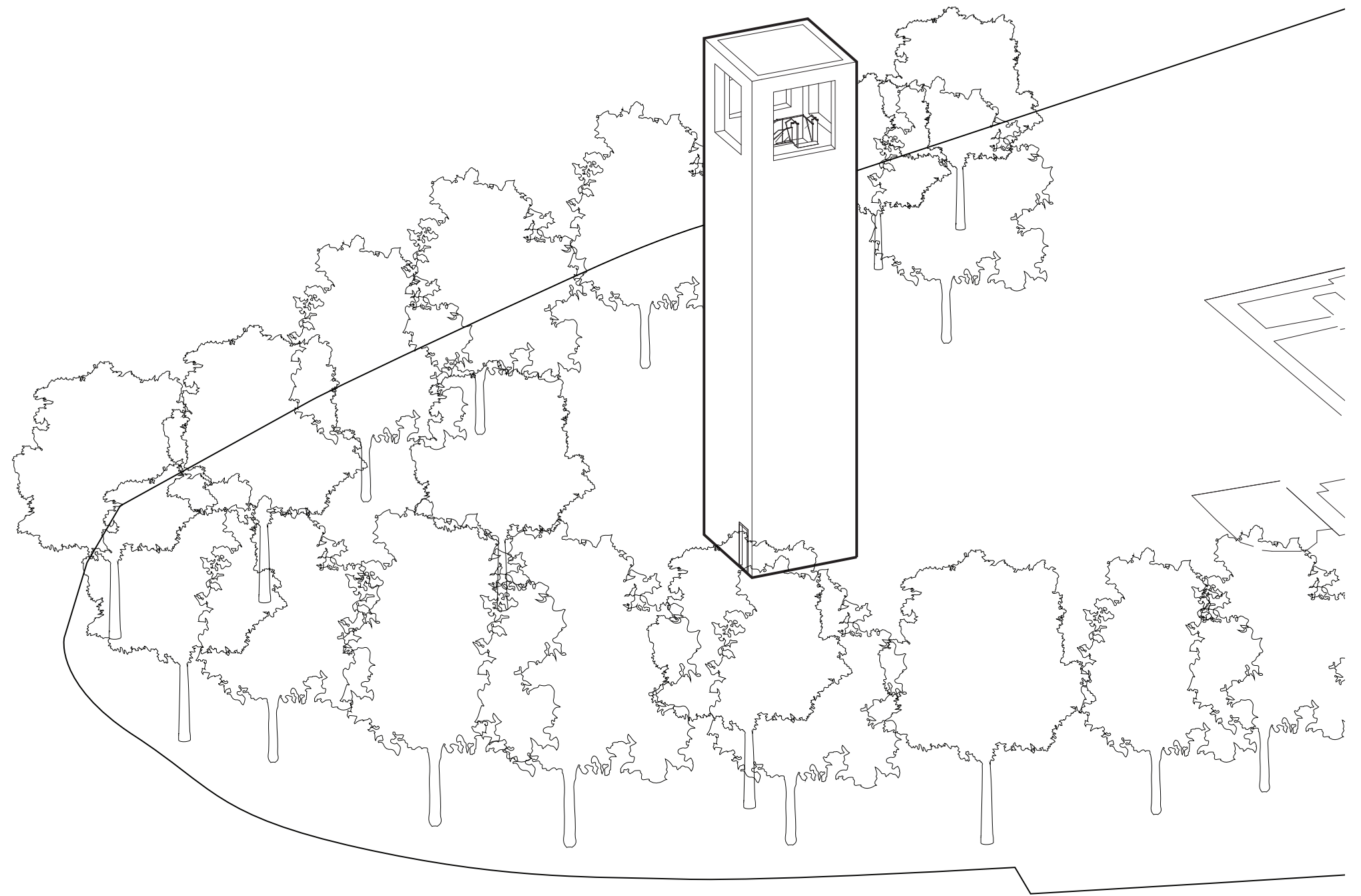

ZVONICE

Zvonice se nachází na jižním cípu ostrova. Vystupuje lehce nad stromy a upozorňuje tak na přítomnost mnichů na ostrově. Tvořená je z bílého betonu.

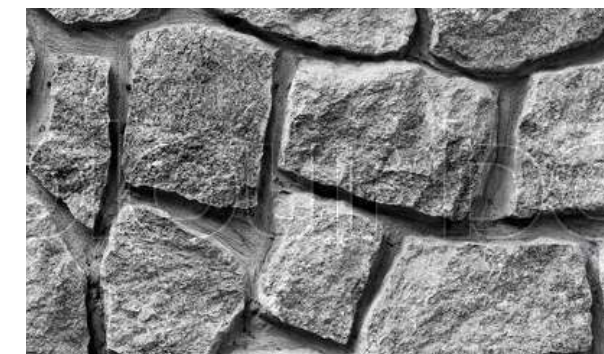
KONSTRUKČNÍ A MATERIÁLOVÉ ŘEŠENÍ

Nosná konstrukce všech objektů je navržena jako betonová. Na většině míst je pak na fasádě navržen taktéž beton. Výjimku tvoří přízemí kláštera a pivovaru, kde je na fasádě použita žulová stěna. Ta obsahuje dostatečné množství mezer tak, aby po záplavách mohla voda samovolně odtéct z konstrukce. V přízemí kláštera se pak nacházejí prosklené místnosti. Ty budou před povodněmi chráněny mobilními proti-záplavovými zábrany.

Podlaha je v klášteře navržena na většině míst z žulového broušeného kamene. Ten svým hladkým pololesklým tmavým povrchem tvoří kontrast k hrubším bílým betonovým stěnám. V případě cel je pak podlaha z kaštanového dřeva, aby místnost působila teplejším dojmem. Ze stejného materiálu je pak i veškerý nábytek jak právě v celách, tak i v ostatních částech kláštera.

ŽULA

Nepracované kameny žuly jsou použity v přízemí na budově kláštera a na budově pivovaru.

BETON

Bílý pohledový beton je ústředním materiálem návrhu, je použit jak v interiéru, tak v exteriéru všech budov.

ŽULA

Žulová podlaha je použita v patrech kláštera, aby umocnila důstojnost provozu.

KAŠTANOVÉ DŘEVO

Kaštanové dřevo je použito v interiérech jak pro nábytek tak v některých prostorech i na podlaze.

S01

extenzivní vegetace
rozchodníková rohož 30mm
střešní extenzivní substrát 100 mm
filtrační netkaná textilie
nopová folie s perf. horním povrchem 20 mm
separační netkaná textilie
hydroizolační folie z PVC 2 mm
separační netkaná textilie
tepelně izolační extrudovaný polystyren 80 mm
tepelně izolační extrudovaný polystyren 150 mm
provizorní hydroizolační vrstva z asf. pásu
spádová betonová vrstva
železobetonová pohledová stropní deska 250 mm

S02

pohledový beton 150 mm
tepelná izolace z minerální vlny 200 mm
železobetonová stěna 200 mm

S03

dřevěná plovoucí podlaha 8mm
tlumící podložka 5mm
separační folie
betonová mazanina 50 mm
separační folie
kročejová izolace 30 mm
železobetonová pohledová stropní deska 200mm

S04

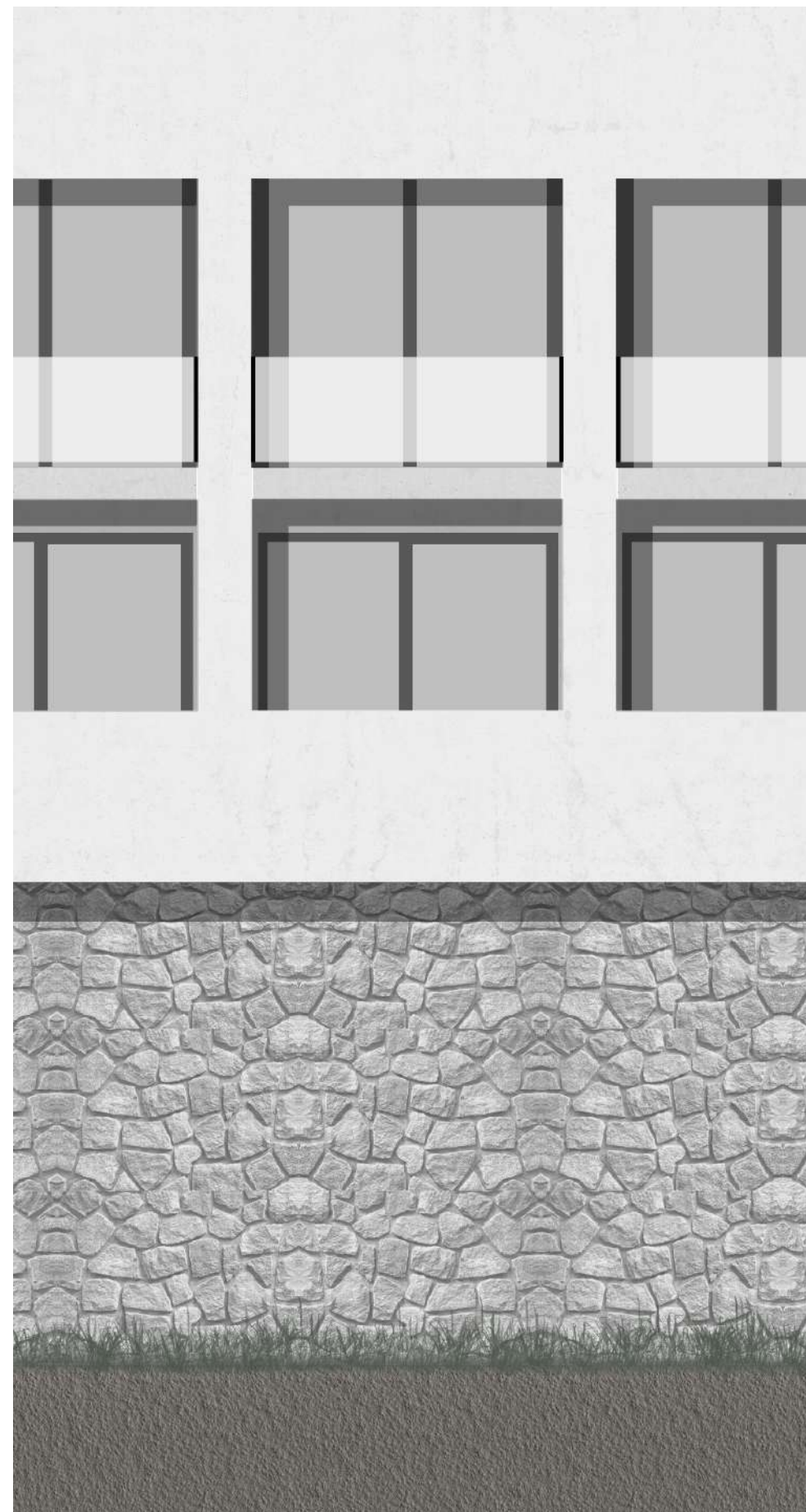
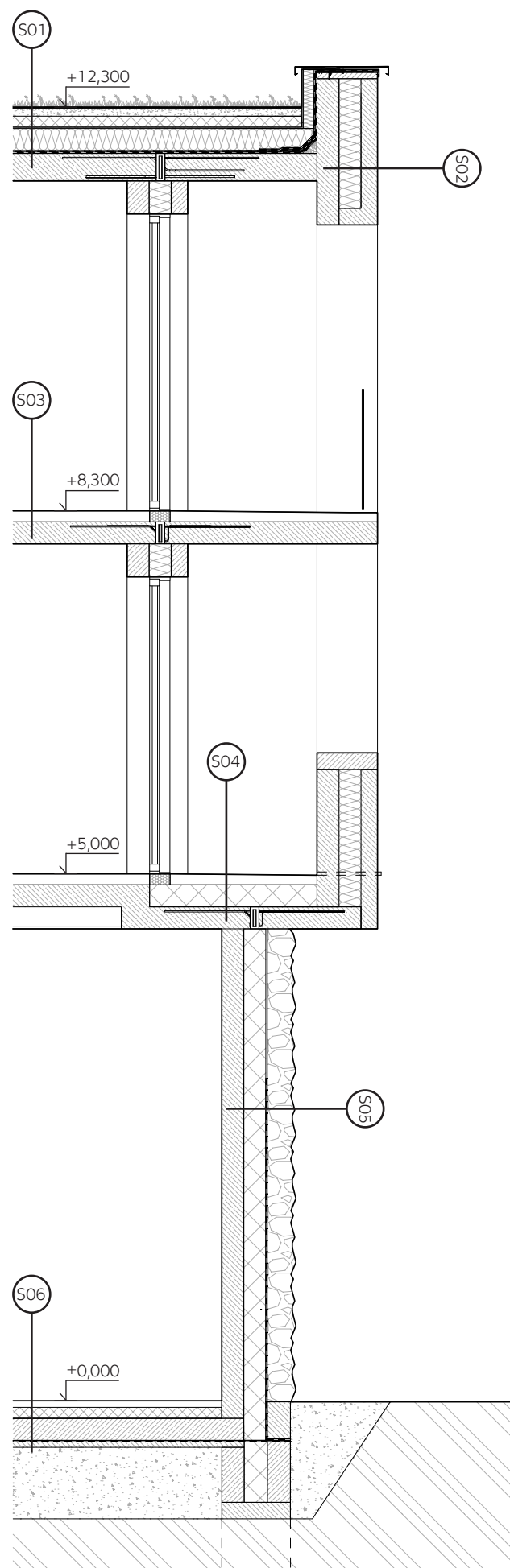
kamenná dlažba 20 mm
lepící tmel 6 mm
hydroizolační hmota 2 mm
penetrační nátěr
betonová mazanina 50 mm
separační folie
tepelně izolační extrudovaný polystyren 200 mm
železobetonová pohledová stropní deska 200 mm

S05

provětrávaná stěna z žulových kamenů 220 mm
větraná mezera 30 mm
hydroizolační folie
tepelně izolační extrudovaný polystyren 200 mm
železobetonová pohledová stěna 200 mm

S06

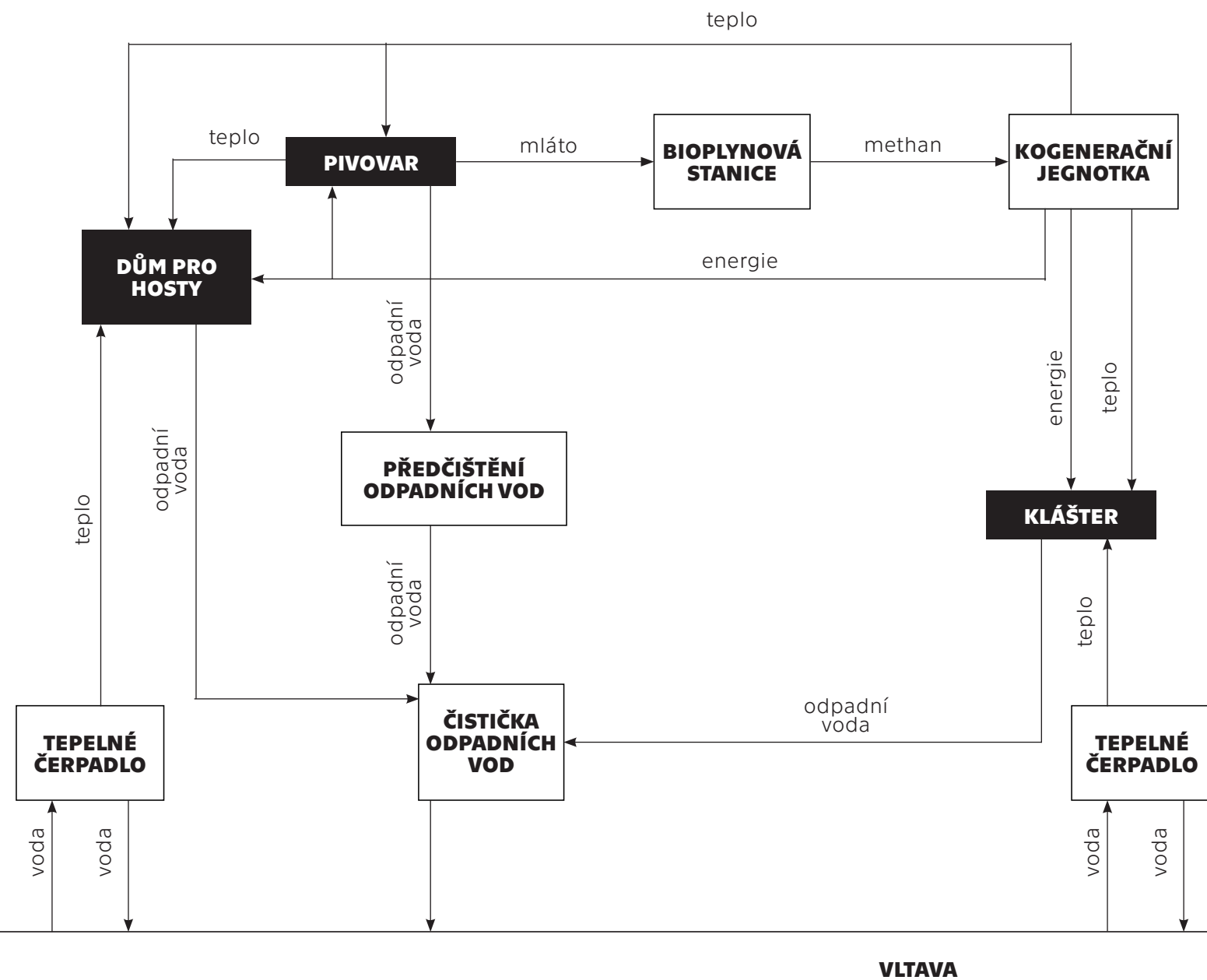
žulová dlažba 20 mm
lepící tmel 6 mm
penetrační nátěr
betonová mazanina 50 mm
separační folie
tepelně izolační extrudovaný polystyren 100 mm
železobetonová deska 200 mm
hydroizolační folie
podkladní beton 50 mm
zhuťněná zemina

TECHNICKÉ ŘEŠENÍ

S ohledem na ekologii a fakt, že se na ostrově v současnosti žádné inženýrské sítě nenacházejí, počítá návrh s alternativním technickým řešením. Při vaření piva vzniká obecně poměrně velké množství biologického odpadu v podobě mláta. To bývá běžně několikrát do měsíce z pivovarů odváženo. Vzhledem k logistice návrh počítá s uskladňováním mláta v bioplynové stanici, kde z něj bude nejprve získán methan. Ten bude sloužit jako palivo pro kogenerační jednotku, která bude vytvářet teplo a energii pro všechny tři provozy (klášter, pivovar, dům pro hosty). Zároveň lze využít v domě pro hosty i odpadní teplo z chlazení piva v pivovaru. Pokud by tato energie nestačila, je možné díky blízkosti vodního zdroje využít tepelné čerpadlo voda-voda (pouze po dohodě s vodoprávním úřadem a s Povodím Vltavy). Odpadní voda pak bude čištěna v čistice odpadních vod. V případě pivovaru je nutné vodu ještě předtím předčistit.

REFERENCE

KLÁŠTER NOVÝ DVŮR

místo: Dobrá Voda 20, Toužim, ČR
architekt: John Pawson, Jan Soukup
projekt: 1999
realizace: 2014
kapacita: 20 mnichů, 20 kg hořčice

Nový Dvůr byl zemědělským hospodářstvím vybudovaným v polovině 18. století. Do příchodu mnichů trapistů v roce 1999 bylo místo zcela zdevastováno.

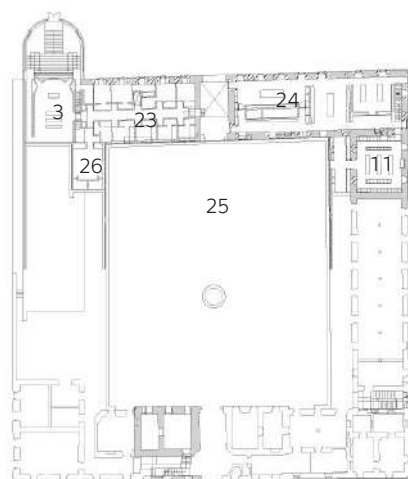
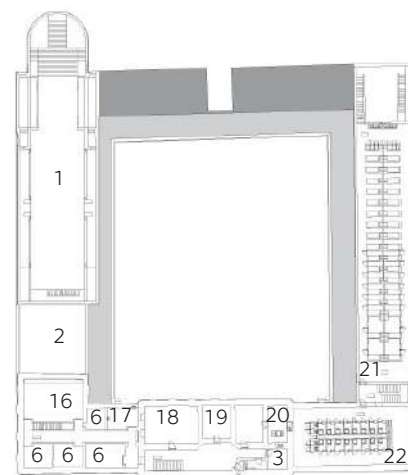
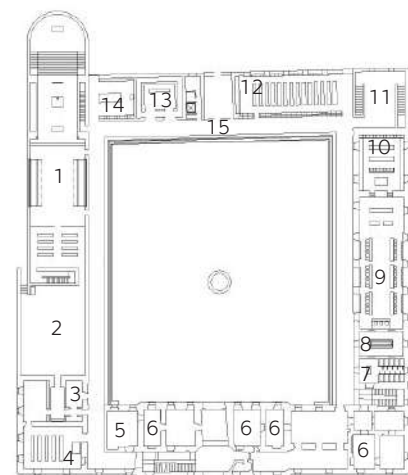
Koncepce celého areálu navázala na historickou osovou kompozici objektů a stromových alejí se čtvercovým klášterem v jeho středu. Hlavní osa západ – východ je definována stromořadím podél původní příjezdové cesty proti hlavnímu vstupu do rezidenčního (západního) křídla, přes rajský dvůr do průjezdu východního křídla.

Druhá osa je definována zrekonstruovaným domem pro hosty na severu a novostavbami hospodářského a technického zázemí na jih od kláštera.

Tvorba nového kláštera vycházela z cisterciácké architektonické tradice. Svou skladbou se konventní budovy drží tradičního schématu uspořádání dispozice. Minimalistická architektura podtrhuje prostý mnišský život, zároveň je obohacena průhledy do měnicích se obrazů okolní krajiny.

Tvarování prostorů je podřízeno optickým kvalitám působení světla a stínu. Bílé stěny interiéru odrážejí proměnlivost denního světla, od něj je odvozena i hmotnost či nehmotnost všech konstrukčních prvků. Světlo spojuje působení starých i nových částí a je hlavním vyjadřovacím prostředkem stavby.

Kostel byl vysvěcen již v roce 2004. V roce 2007 se stal klášter převorstvím a začala rekonstrukce bývalého ovčína na dům pro hosty. V roce 2011 byl klášter povýšen na opatství a byly zahájeny práce na projektu výrobního objektu, který byl zkolaudován v prosinci 2014. V současné době se připravuje projektová dokumentace novostavby kaple v blízkosti domu pro hosty.^{5,6,7}

1/ klášterní kostel	5/ sekretariát	10/ kuchyně	15/ křížová chodba	místnost	23/ nemocnice
2/ dvůr	6/ kanceláře	11/ kotelna	16/ učebna	20/ ložnice pro návštěvy	24/ prádelna
3/ kaple	7/ toalety	12/ scriptorium	17/ ředitelna	21/ dormitář	25/ rajský dvůr
4/ konferenční místnost	8/ lavatorium	13/ kapitulní síň	18/ noviciát	22/ sprchy	26/ lékárna
	9/ refektář	14/ sakristie	19/ zasedací		

KLÁŠTER OSEK

místo: Dolnonádražní 484, Osek, Teplice, ČR
architekt: neznámý
založen: 1206
renovace: 2017-2021
kapacita: v současnosti neobydlen mnichy

Cisterciácký klášter v Oseku založili mniši původem z Maštovi, odkud byly vyhnány kvůli majetkovým sporům. Zprvu klášter prožíval rozkvet ale poté přišla období, kdy byl klášter několikrát napaden. Zprvu vojsky Přemysla Otakara II, dále braniborskými vojsky. Nevyhnuly se mu ani husitské války a roku 1429 byl klášter poničen a mniši povražďeni.

Po bitvě na Bílé hoře byl vydán dekret, který nařizoval vrátit klášter zpět cisterciákům. Následoval barokní rozkvet kláštera v 18. století, kdy byla založena v klášteře například lékárna, hospital a manufakturní výroba.

V polovině 20. století následoval opět úpadek kláštera, kdy byli cisterciáci nuceni klášter opustit. Z něho se poté stal internační tábor odkud byli mniši odváženi do věznic či na nucené práce. Znovu se cisterciáci vrátili do kláštera až v roce 1991.

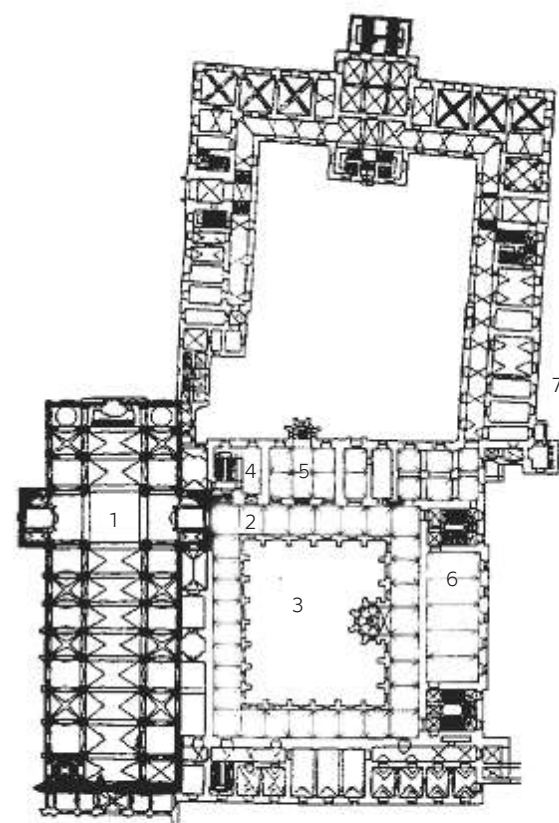
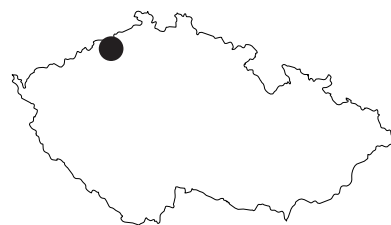
Dnes je klášter financován státními dotacemi, milodary a slouží jako kulturní a turistické centrum. O klášter se také stará Kruh přátel kláštera Osek, který se snaží jakkoliv přispět ku pomoci klášteru. od roku 1995 je klášter Národní kulturní památkou.

Budova kláštera

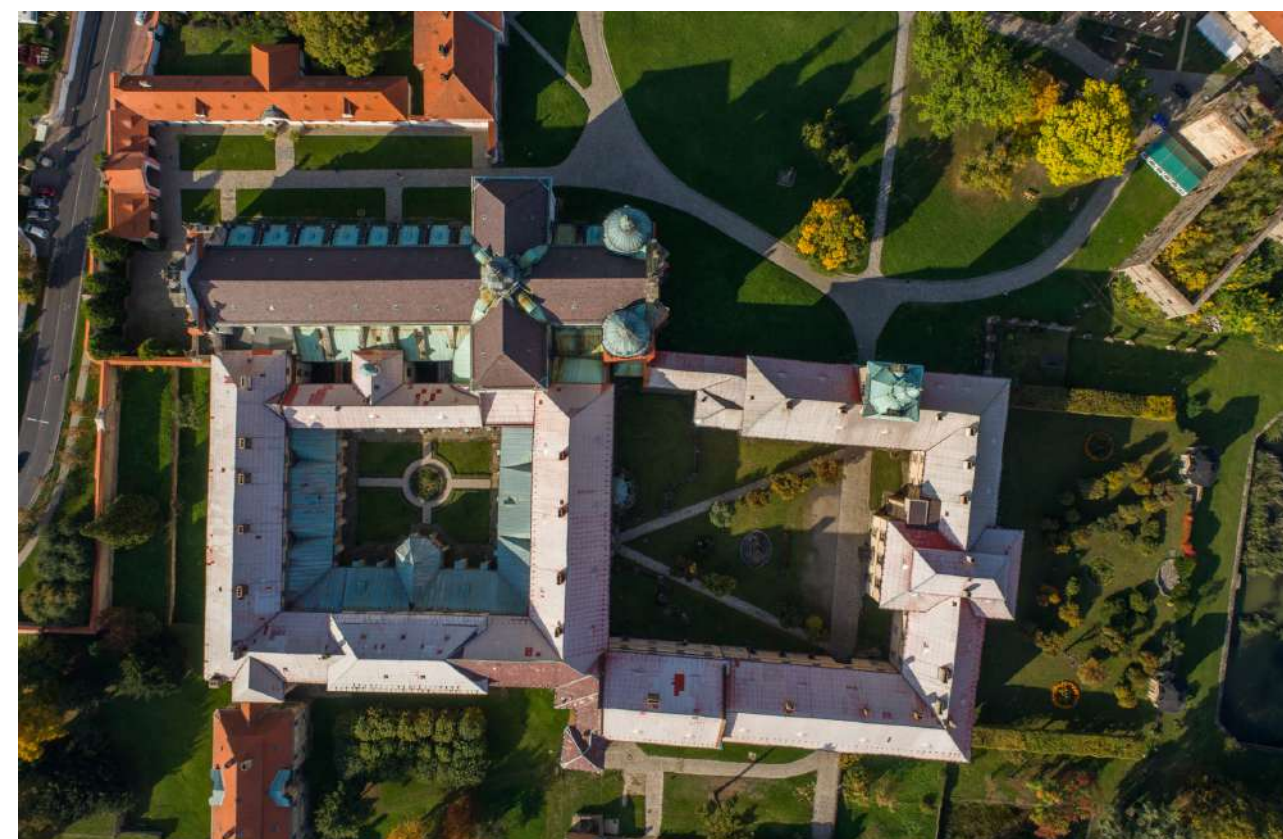
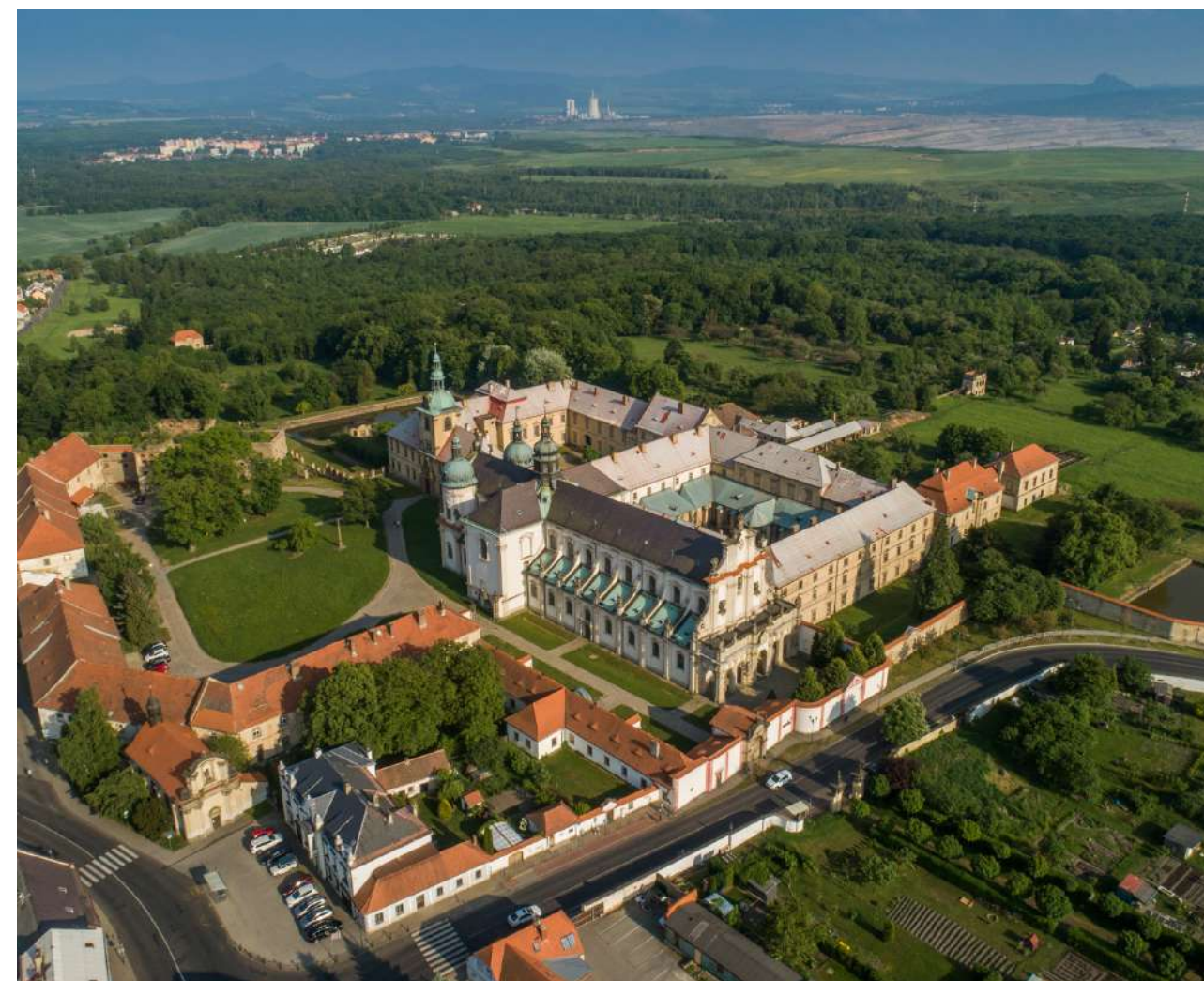
Nejcennější částí kláštera je kapitulní síň, kde v jejím prostředku stojí kamenný pul z poloviny 13. století, který je dnes zapsaný na seznamu památek UNSECO. Jeho čelní plocha je zdobená reliéfem symbolizujícím Kristovo vítězství nad zlem a jeho vykopení lidstva.

Významně se na podobě kláštera také podepsalo vybudování klášterní nemocnice a rozsáhlé terasovité zahrady oboje z první poloviny 18. století.

K areálu kláštera patří také pivovar, o kterém je více rozepsáno v kapitole pivovary.^{10, 11, 12, 13, 24}

- 1/ klášterní kostel
- 2/ křížová chodba
- 3/ rajský dvůr
- 4/ sakristie
- 5/ kapitulní síň
- 6/ refektář
- 7/ nemocnice

KLÁŠTER LA TOURETTE

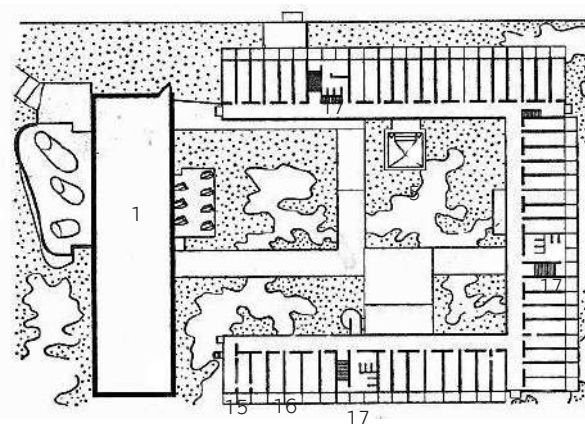
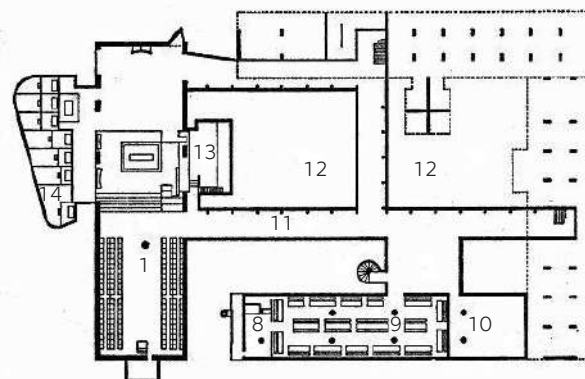
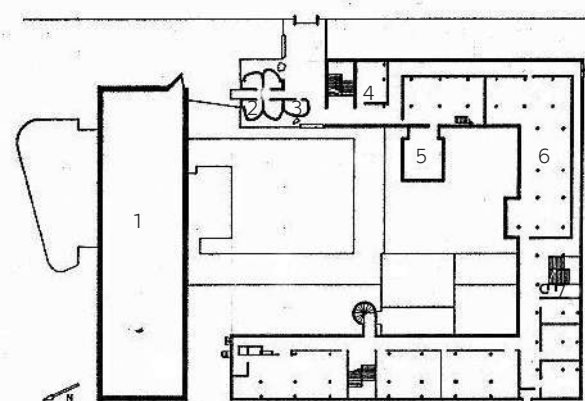
místo: Rue de Lyon, 69210 L'Arbresle, Francie
architekt: Le Corbusier
projekt: 1953
realizace: 1960
kapacita: v současnosti 11 mnichů

Klášter byl postaven jako jedna z posledních prací Le Corbusiera a je považován za jedno z jeho vrcholných děl. Budova je navržena tak, aby tichým mnichům zprostředkovala všechno, co by mohli potřebovat a nemuseli tak klášter vůbec opouštět. V klášteře je sto individuálních cel, společná knihovna, refektář, kostel, učebny, krypta a střešní terasa.

V klášteře se odráží i pět klíčových elementů návrhu Le Corbusiera. Klášter stojí na pilotách, nosný systém uvnitř kláštera zaujímají sloupy a tím je umožněna volná fasáda tvořená velkými pásy oken. Na střeších je umístěna travnatá terasa. Budova konventu je tvarovaná do písmene U a do čtverce ji zakončuje klášterní kostel.

Kostel je zvenku ponechán v betonu, zevnitř je bíle omítnut hrubou bílou omítkou. V interiéru se objevují i typické Le Corbusierovi barvy, a to hlavně v celách a v kryptě.

Velkou roli hraje v kostele denní světlo. Velká okna s nepravidelnými přičlemy vytváří v interiéru hru stínů. V kostele je pak důmyslně navržený strop tak, aby právě při západu slunce kostelem proběhl pruh zlatavého světla. Po stranách kostela jsou lichoběžníkové otvory vymalované do pestrých barev které světlo, které jimi prochází, jemně zbarví. Pestře vymalované jsou i světlovdy, které přivádí světlo do krypty pod kostelem.²⁵

- 1/klášterní kostel
- 2/ hovorna
- 3/ vrátnice
- 4/ noviciát
- 5/ oratoř
- 6/ knihovna se studovnou
- 7/ toaleta
- 8/ kuchyně
- 9/ refektář
- 10/ kapitulní síň
- 11/ křížová chodba
- 12/ rajska zahrada
- 13/ sakristie
- 14/ krypta
- 15/ cely pro nemocné
- 16/ cely
- 17/ koupelna

KLÁŠTER TAUTRA

místo: Tautra, Midsund, Norsko
architekt: Jensen & Skodvin Arkitektkontor
projekt: 2003-2004
realizace: 2006
kapacita: 18 jeptišek

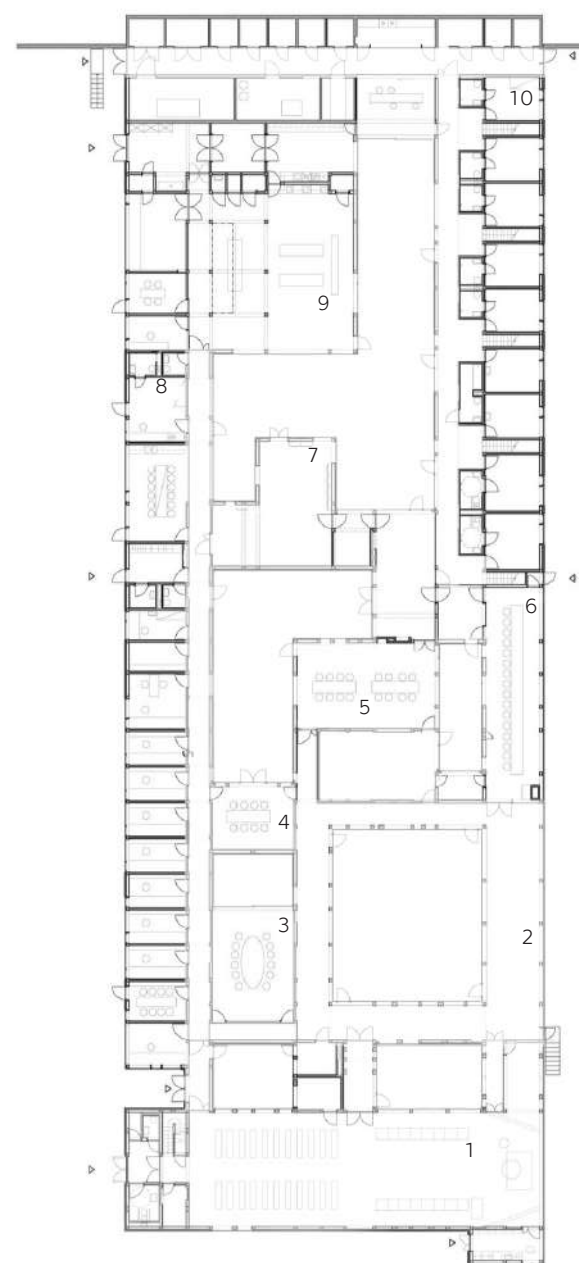
Novostavba cisterciáckého kláštera na ostrově Tautra v Norsku se nachází na místě bývalého cisterciáckého kláštera, který zde stál před 800 lety a pozůstaly po něm jen ruiny.

První myšlenkou bylo vytvoření nízké budovy se sérií několika zahrad, které by zprostředkovaly místnostem denní světlo a zároveň vytvořily pocit soukromí a odloučení. Dále ale chtěli architekti zároveň otevřít klášteru nádherné výhledy na fjordy. To se děje například v refektáři, kde jeptišky sedí všechny na jedné straně stolu (jako na obrazu Poslední večeře) a tiše se dívají skrz skleněnou stěnu na moře a hory.

Architekti pečlivě zkoumali pohyb jeptišek po klášteru a díky tomu byly skopni zredukovat původní program o 30% díky eliminování téměř všech chodeb v projektu. Jeptišky se většinou shromáždí dohromady když jsou v jednom z hlavních prostorů. To znamená, že tyto prostory mohou zároveň fungovat právě jako chodby. Protože ostatní pokoje mají speciální požadavky a objevují se často jen jednou, je jim podle architektů potřeba nabídnout jistou architektonickou svobodu a zároveň dostatek denního světla. Proto je v projektu navržen systém různě velkých místností které jsou propojeny v rohu a mezi sebou mají dvory, které dohromady tvoří 7 zahrad.

Konstrukce kláštera je tvořena laminovaným smrkovým dřevem o profilu 215x215 mm. Ten umožňuje vytvořit rám stěn tak, že jsou všechny rohy řešeny vnitřně, protože sloupy vždy pokryjí celý roh. Vzhledem k počtu rohů v projektu je toto jeden z hlavních znaků budovy.

Na fasádě jsou použity desky z břidlice, dovážené z blízkého lomu, ve formátech respektující možnosti výrobce, aby cena byla co nejmenší.^{15, 16}

- 1/ klášterní kostel
- 2/ křížová chodba
- 3/ kapitulní síň
- 4/ noviciát
- 5/ knihovna se studovnou v horním patře
- 6/ refektář
- 7/ kuchyně
- 8/ pokoj pro hosty
- 9/ výrobní
- 10/ celly

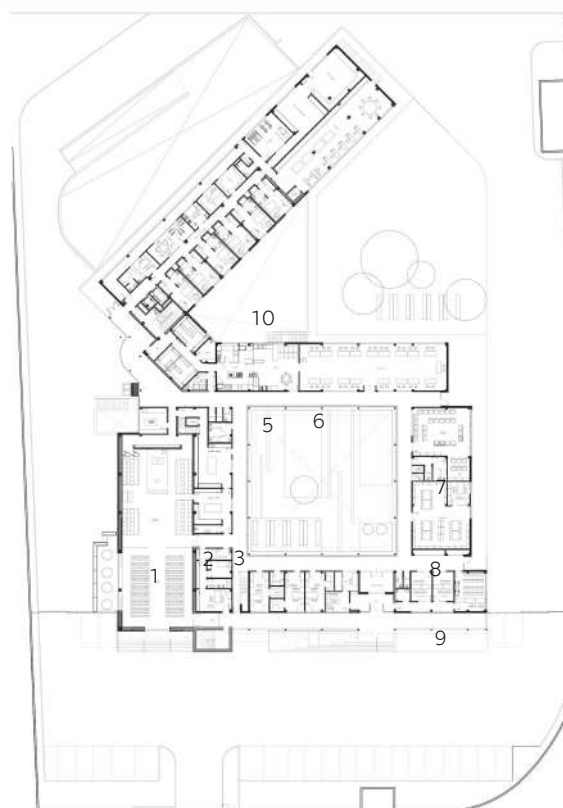
KRÁLOVSKÝ KLÁŠTER SANTA CATALINA DE SIENA

místo: Paterna, Valencie, Španělsko
 architekt: Hernández Arquitectos
 realizace: 2014
 kapacita:

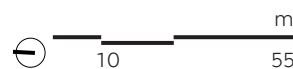
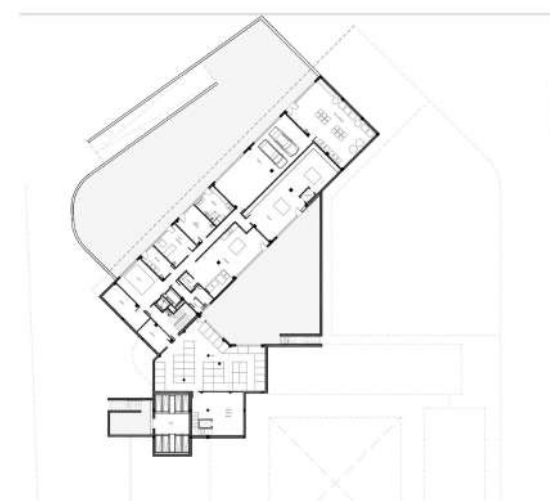

Klášter byl postaven vedle starého kláštera, který obývaly dominikánské jeptišky Paterny. Po dokončení novostavby byl bývalý klášter zdemolován. Nový klášter se snaží ve všech aspektech každodenního života přizpůsobit požadavkům jeptišek. Architektura je jednoduchá a zachovává čisté formy a přímé linie. Tvarová čisota je podtržena barevným řešením. Jak interiéru tak exteriéru dominuje bílá barva. Zároveň se tu setkává zcela nový nábytek s nábytkem historickým.

Klášter sestává ze dvou objemů. Ty značí oddělení jak funkční, tak psychické na denní a noční část. Denní aktivity se soustředí do čtvercové budovy. Okolo rajského dvora se tu soustředí prostory jako knihovna, refektář, kostel nebo sakristie. Druhá budova je vyšší a jsou v ní umístěny cely, které dopřávají každé jeptišce její soukromí a klid k modlitbám. V posledním patře je umístěna velká terasa s výhledem na moře.²⁶

- 1/ klášterní kostel
- 2/ sakristie
- 3/ křížová chodba
- 4/ rajský dvůr
- 5/ kuchyně
- 6/ refektář
- 7/ kapitulní síň
- 8/ knihovna se studovnou
- 9/ hovorna
- 10/ cely

KLÁŠTERNÍ PIVOVAR ŽELIV*

místo: Želiv 122, Želiv, ČR
rekonstrukce: 2016
výstav: 2 000 hl ročně

Klášter Želiv byl založen v roce 1139 řádem benediktinů, ale již v roce 1149 ho převzali premonstráti. Pivo se zde vařilo pravděpodobně již od 14. století. O století později byl areál zkonfiskován Jiřím z Poděbrad a dostala ho do vlastnictví šlechtická rodina Trčků. Také oni pivo vařili.

Později byl klášter opět navrácen premonstrátům. Na počátku 18. století, po velkém požáru, byl areál přestavěn mimo jiné Janem Blažejem Santinim.

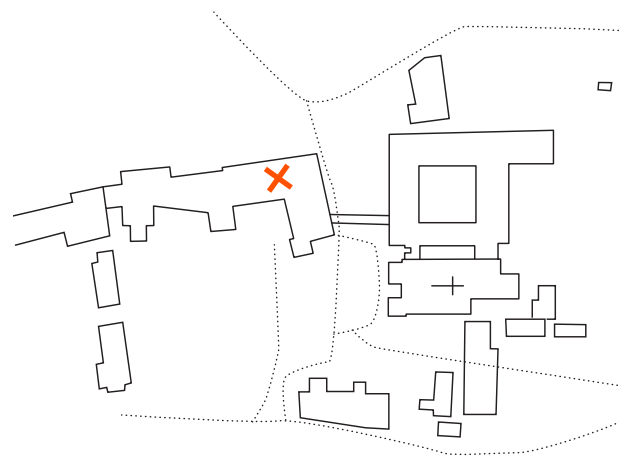
Mniši zde provozovali pivovar až do roku 1907, kdy klášter vyhořel. Po opravě stavby už se pivovar neobnovil.

V roce 1950 byl klášter zrušen. V letech 1954 až 1956 zde byla vězněná řada kněží a řeholníků. Poté zde fungovala psychiatrická léčebna.

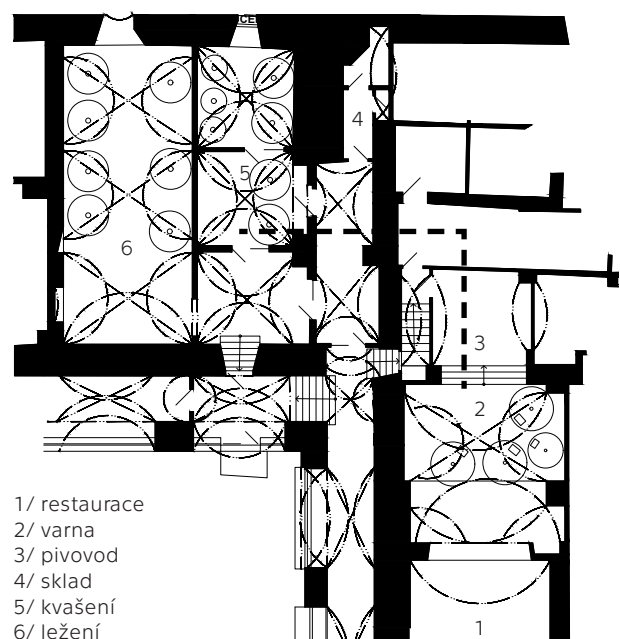
V roce 1990 byl areál navrácen do vlastnictví rádu premonstrátů. Pivovar byl obnovený v roce 2003. V roce 2010 bylo jeho zařízení výrazně modernizováno.

Roku 2016 byla v areálu zřízená restaurace, která přímo sousedí s varnou pivovaru. Kvůli tomu se rekonstrukcí navýšil výstav pivovaru na několik tisíc hektolitrů ročně. Dle odhadů by měla místní restaurace spotřebovat okolo 250 hektolitrů během roku. Zbýlý objem je prodáván v místním obchodě nebo je exportován dál. Kromě běžných druhů piv pivovar příležitostně vaří také várky ochucené bylinami, s příchutí medoviny nebo višňi.

Klášter se sestává z jednopatrové budovy konventu postavené v 17. století. Tato stavba je soustředěná okolo dvora. V přízemí severního traktu se nachází refektář a v patře jsou prostory knihovny. Budova opatství je s konventem propojená patrovou chodbou. Zde je dnes umístěn pivovar, restaurace a hotel. Dál na západ se k budově připojuje palácová stavba Trčkova hradu. V okolí tohoto souboru jsou umístěné barokní hospodářské budovy. Areál je zařazen do seznamu národních kulturních památek.

plán kláštera s vyznačeným pivovarem

- 1/ restaurace
- 2/ varna
- 3/ pivovod
- 4/ sklad
- 5/ kvašení
- 6/ ležení

půdorys přízemí

BŘEVNOVSKÝ KLÁŠTERNÍ PIVOVAR SV. VOJTĚCHA*

místo: Markétská 1/28, Praha, ČR
rekonstrukce: 2011
výstav: 3 000 hl ročně

Břevnovský klášter byl založen na konci 10. století a je pravděpodobné, že pivovar zde vznikl nedlouho potom.

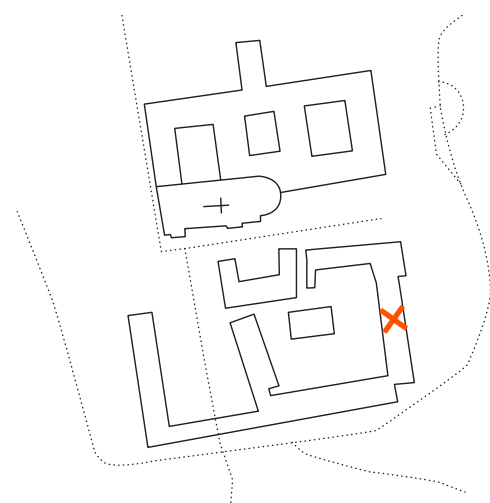
Areál byl zničen během husitských válek a navrácení konventu spojeném s obnovou budov se dočkal až na konci 17. století. Na přestavbě se mimo jiné podíleli Kryštof a Kilián Ignác Dietzenhoferové. V roce 1720 byl dokončen nový pivovar.

Ukončení výroby proběhlo v roce 1889 a později byl objekt kvůli výstavbě nové silnice zbourán.

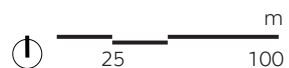
K obnovení došlo v roce 2011 v budově bývalých stájí kláštera. Dnešní pivovar je dimenzován přibližně na 3 500 hektolitrů piva za rok, ale běžně se zde uvaří jen okolo 3 000 hektolitrů. Z produkce je zásobovaná místní restaurace a také několik dalších v Praze.

V přízemí budovy jsou umístěné kancelářské prostory a větší shromažďovací místnost. Dále je zde technická místnost a sklad o velikosti přibližně 30 m². Ve zbylé části přízemí je rozsáhlá prostora s hlavními zařízeními výroby - varnými káděmi, spilkami, cylindrokonicnými a ležáckými tanky. Na tuto místnost navazuje prostor expedice, kde probíhá stáčení do tanků a lahví. V podkroví je malý přednáškový sál. Budova má také sklep, ve kterém je dekorativně uloženo několik sudů.

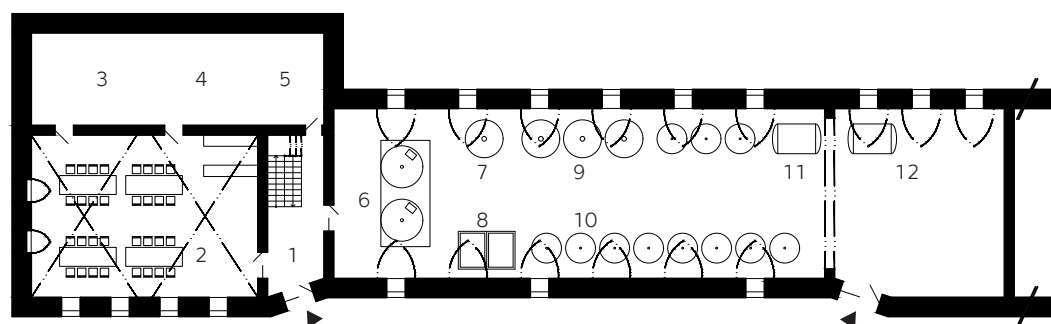
Pivovar pořádá organizované prohlídky a je zde také školící centrum pro sládky z mini-pivovarů.

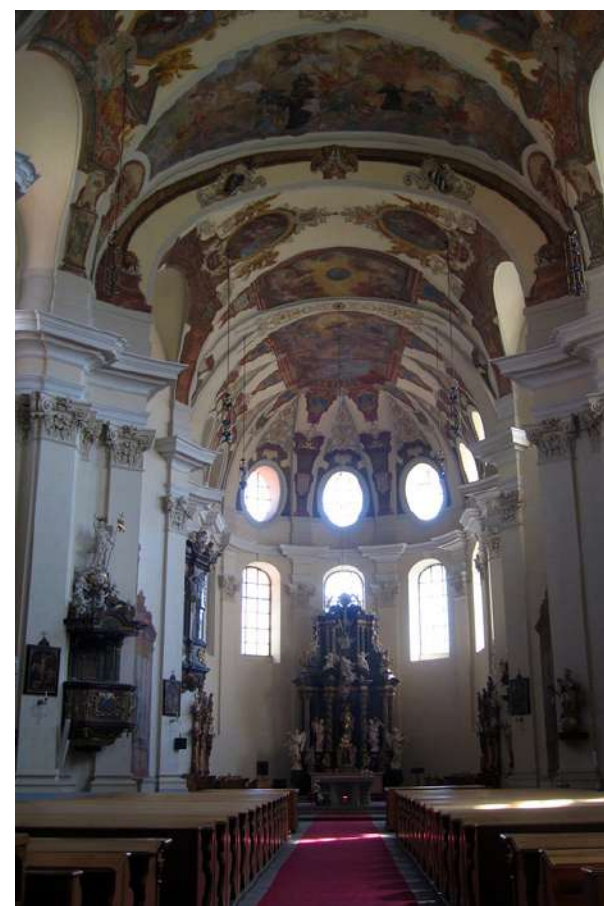
plán kláštera s vyznačeným pivovarem

- 1/ vchod
- 2/ sál
- 3/ kanceláře
- 4/ hygien. zázemí
- 5/ sklad
- 6/ varna
- 7/ chlazení
- 8/ spilky
- 9/ kvasné tanky
- 10/ ležácké tanky
- 11/ stáčení
- 12/ expedice

půdorys přízemí

KLÁŠTERNÍ PIVOVAR

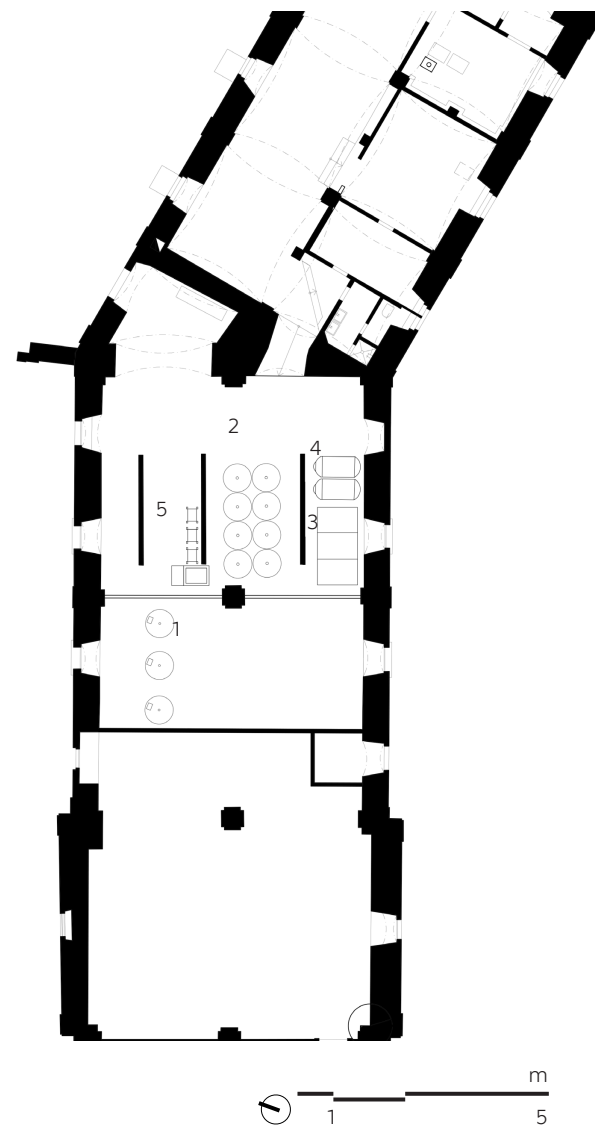
OSEK

místo: Dolnonádražní 484, Osek, Teplice, ČR
architekt: neznámý
založen: 1701
renovace: 2009 - 2016
kapacita: 2000 hl

Pivovar byl v klášteře Osek již kolem roku 1645, nicméně v době barokní přestavby byl přesunut do současných prostor. Byl postupně modernizován a rozšiřován a fungoval až do roku 1946. Poté prostory sloužily několik let jako sklad a stáčírna mosteckého pivovaru. Do provozu se vrátil po zhruba 70ti letech a je funkční do dnes.

K výrobě piva používá vodu z Krušných hor, chmel z Žatce a slad ze Severních Čech. Rekordním rokem byl pro pivovar rok 1901 kdy natočil přes 23 500 hl piva.¹⁴

- 1/ varna
- 2/ vířivá kád'
- 3/ spilka
- 4/ ležácké tanky
- 5/ filtrace

ZDROJE

Knižní:

[1] JEŽKOVÁ, Alena: Kláštery a jejich lidé - tichá srdce; nakladatelství PRÁH, 2013, první vydání, ISBN 978-80-7252-436-5

Online:

[2] Monasterium [online], [cit 2019-05-18], Dostupné z: <http://monasterium.kub.cz/monasterium/o-klasterech/>

[3] Pivovary [online], [cit 2019-06-15], Dostupné z: <http://www.pivovary.info/view.php?cisloclanku=2009030023>

[4] České pivo - české zlato: pivovarnictví [online], [cit 2019-06-15], Dostupné z: <https://ceskepivo-ceskezlato.cz/pivovarnictvi/18/>

[5] Česká cena za architekturu: Klášter Nový Dvůr [online], [cit 2019-06-17], Dostupné z: <https://ceskacenaazaarchitekturu.cz/projekty/2016/klaster-novy-dvur/>

[6] Archiweb: Novostavba vyroben v areálu kláštera Nový Dvůr [online], [cit 2019-06-17], Dostupné z: <https://www.archiweb.cz/b/novostavba-vy-roben-v-arealu-klastera-novy-dvur>

[7] Nový dvůr [online], [cit 2019-06-17], Dostupné z: <http://www.novydvor.cz/cz/guests.html>

[8] Trappist [online], [cit 2019-06-25], Dostupné z: (<https://www.trappist.be>)

[9] Beer merchants [online], [cit 2019-06-25], Dostupné z: <https://www.beermerchants.com/features/what-is-trappist-beer/>

[10] Klášter Osek [online], [cit 2019-08-05], Dostupné z: <http://klasterosek.cz/>

[11] Osek [online], [cit 2019-08-05], Dostupné z: <https://www.osek.cz/cisterciacky-klaster-osek/d-2378>

[12] Pivní Partyzán: Utajený neklášterní pivovar [online], [cit 2019-08-05], Dostupné z: <http://pivnipartyzan.blogspot.com/2015/06/utajeny-neklasterni-pivovar.html>

[13] Kláštery u nás: Osek [online], [cit 2019-08-05], Dostupné z: http://klastery.unas.cz/sc_osek.htm

[14] Osegg [online], [cit 2019-08-05], Dostupné z: <http://osegg.cz/index.php/2016-02-23-12-27-37/fotogalerie>

[15] JSA: Tautra Mariakloster, [online], [cit 2019-08-12], Dostupné z: <https://jsa.no/filter/built/TAUTRA-MARIAKLOSTER-A-Cistercian-nuns-monastery>

[16] Archdaily: Tautra monastery [online], [cit 2019-08-12], Dostupné z: https://www.archdaily.com/1835/tautra-monastery-jsa?ad_medium=gallery

[17] České pivo [online], [cit 2019-06-15], Dostupné z: <http://ceske-pivo.cz/tz/historie-ceskeho-pivovarnictvi>

[18] PREXLOVÁ, Kateřina, Bakalářská práce, [online], [cit 2019-06-15], Dostupné z: https://dspace5.zcu.cz/bitstream/11025/27731/1/Bakalarska_prace_Katerina_Prexlova_finalni.pdf

[19] České pivo [online], [cit 2019-06-15], Dostupné z: <http://ceske-pivo.cz/download/tiskove-zpravy/tk-2016.pdf>

[20] České pivo [online], [cit 2019-06-15], Dostupné z: <http://ceske-pivo.cz/fakta-a-zajimavosti>

[21] Církev [online], [cit 2019-05-18], Dostupné z: (<https://www.cirkev.cz/cs/rady>)

[22] International Trappist Association [online], [cit 2019-06-25], Dostupné z: <https://www.trappist.be/en/trappists/>

[23] La Trappe Trappist [online], [cit 2019-06-25], Dostupné z: <https://www.latrappetrappist.com/en/>

[24] Hradý, zdroj obrázku, [online], [cit 2019-08-12], Dostupné z: <https://www.hradý.cz/?OID=1283&PARAM=2&start=30>

[25] Archdaily: AD classics convent of La Tourette [online], [cit 2019-08-12], Dostupné z: <https://www.archdaily.com/96824/ad-classics-convent-of-la-tourette-le-corbuiser>

[26] Archdaily: Royal Monastery of Santa Catalina de Siena / Hernández Arquitectos [online], [cit 2019-08-12], Dostupné z: <https://www.archdaily.com/603033/royal-monastery-of-santa-catalina-de-siena-hernandez-arquitectos>

[27] Fabriky: Co a jak [online], [cit 2019-06-15], Dostupné z: http://www.fabriky.cz/coajak/coajak_pivo.htm

[28] Wikipedia [online], [cit 2019-11-12], Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Kl%C3%A1ter_Ostrov#/media/Soubor:Kl%C3%A1ter_Ostrov.jpg

[29] Archeologický atlas [online], [cit 2019-08-16], Dostupné z: http://www.archeologickyatlas.cz/cs/lokace/davle_pz_mestecko_sekanka#&gid=undefined&pid=15

[30] STEHLÍK, F. 1947: Klášter sv. Jana Křitele na Ostrově u Davle, Zprávy z památkové péče 7, str. 126-142 [online], [cit 2019-08-19], Dostupné z: http://media.archeologicky-atlas.cz.s3.amazonaws.com/production/source/documents/Davle/Stehlik_1947.pdf

[31] Mapové aplikace středočeského kraje [online], [cit 2019-09-20], Dostupné z: <https://gis.kr-stredocesky.cz/JS/MAPY/>

[32] Elektronický digitální povodňový portál [online] [cit 2019-07-23], Dostupné z: https://www.edpp.cz/dav_hydrologicke-udaje/

<https://www.ibz-marienthal.de/cs/zakwatero->

DOKUMENTY

České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury

2/ ZADÁNÍ diplomové práce

Mgr. program navazující

jméno a příjmení: Barbora Součková
 datum narození: 19. 9. 1994
 akademický rok / semestr: AR 2019-20 / ZS
 obor: Architektura
 ústav: 15128 Ústav navrhování II
 vedoucí diplomové práce: Ing. arch. Dalibor Hlaváček, Ph.D.

téma diplomové práce: Klášter a pivovar
 viz přihláška na DP

zadání diplomové práce:

1/ popis zadání projektu a očekávaného cíle řešení

Zadáním diplomové práce je klášter pro kontemplativní řád v místě bývalého benediktinského kláštera na Ostrově sv. Kiliána u Davle. Klášter bude navržen jako energeticky a ekonomicky soběstačná jednotka, výrobním provozem v areálu kláštera bude pivovar.

2/ Pro AU / součástí zadání bude jasně a konkrétně specifikovaný stavební program

Navrhovaný klášter bude obsahovat klášterní kostel, kapitulní síň, ambit, rajskou zahradu, hovomu, kuchyni, refektář, dormitář, knihovnu. V rámci klášterního areálu se bude vyskytovat místo pro ubytování hostů, skladovací prostory, výrobní prostory, noviciát a fortna. Stavební program může být upraven dle dohody s vedoucím DP.

3/ popis závěrečného výsledku, výstupy a měřítko zpracování

Odevzdány budou postery v rozsahu dle požadavků FA ČVUT, 2 portfolia (jedno pro účel FA, jedno bude archivováno na ústavu) a CD. Diplomová práce bude zveřejněna dle požadavků studijního oddělení FA nejpozději 7 dní před obhajobou projektu. Projekt bude zpracován do úrovně detailní studie, jeho součástí bude: autorský text; analytická část; koncept řešení znázorněný pomocí schémat; situace širších vztahů 1:2500; situace 1:500; půdorysy všech podlaží v měřítku 1:200; typické řezy (příp. perspektivní řezy) včetně návaznosti na nejbližší okolí v měřítku 1:200; pohledy; návrh interiéru zvoleného prostoru; detail (řez, pohled a model) vybraného segmentu budovy; vizualizace (exteriér, interiér) včetně zákresů do fotografie dostatečně vysvětlující návrh (nejméně 7 pohledů). Výstupy a jejich měřítko mohou být vzhledem k vývoji práce upraveny dle dohody s vedoucím DP.

4/ seznam dalších dohodnutých částí projektu (model)

Model v min. měřítku 1:250 včetně nejbližšího okolí.

Datum a podpis studenta 5.10.19 Součková

Datum a podpis vedoucího DP

Hlaváček 5.10.2019

Datum a podpis děkana FA ČVUT

19.10.2019

registrováno studijním oddělením dne

5.10.2019

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

FAKULTA ARCHITEKTURY

AUTOR, DIPLOMANT: Barbora Součková
 AR 2019/2020, ZS

NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE:
 (ČJ) KLÁŠTER A PIVOVAR

(AJ) MONASTERY AND BREWERY

JAZYK PRÁCE: ČESKÝ

Vedoucí práce: doc. Ing. arch. Dalibor Hlaváček, Ph.D. Ústav: 15128 Ústav navrhování II
 Oponent práce:

Klíčová slova (česká): Klášter, pivovar, trapisté, ostrov, Davle

Anotace (česká): Tématem diplomové práce je návrh klášterního areálu s pivovarem na ostrově sv. Kiliána u městyse Davle pro trapistické mnichy. Návrh reflektuje styl života mnichů a zároveň reaguje své okolí.

Anotace (anglická): The topic of the diploma thesis is a design of monastery complex including brewery on island of saint Kilián near the township of Davle for trappist monks. The design reflects their lifestyle and at the same time responds to it's surrounding.

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci vypracovala samostatně a že jsem uvedla veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.“

V Praze dne 6.1.2020

podpis autora-diplomanta

Součková

